VYHODNOCENÍ KONCEPCE

DLE ZÁKONA Č. 100/2001 Sb.,
O POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ,
VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ

„Aktualizovaná Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020)“

OSTRAVA

BŘEZEN 2012

OBSAH

Strana

ÚVOD 7
1. OBSAH A CÍLE KONCEPCE, JEJÍ VZTAH K JINÝM KONCEPCÍM 10
2. INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ A JEHO PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE 21
3. CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V OBLASTECH, KTERÉ BY MOHLY BÝT PROVEDENÍM KONCEPCE VÝZNAMNĚ ZASAŽENY 52
4. VEŠKERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ JSOU VÝZNAMNÉ PRO KONCEPCI, ZEJMÉNA VZTAHUJÍCÍ SE K OBLASTEM SE ZVLÁŠTNÍM VÝZNAMEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 54
- 4.1. Významné problémy životního prostředí v dotčeném území 54
- 4.2. Současné problémy životního prostředí vztahující se k oblastem se zvláštním významem pro životní prostředí 55
- 4.3. Současné problémy v oblasti veřejného zdraví 58

5. CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ, KOMUNITÁRNÍ NEBO VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI, KTERÉ MAJÍ VZTAH KE KONCEPCI A ZPŮSOB, JAK BYLY TYTO CÍLE VZATY V ÚVAHU BĚHEM JEJÍ PŘÍPRAVY, ZEJMÉNA PŘI POROVNÁNÍ VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ 62
- 5.1. Přehled cílů ochrany životního prostředí souvisejících koncepčních materiálů 62
- 5.2. Způsob stanovení referenčního hodnotícího rámce v oblasti ŽP 67
- 5.3. Sada referenčních cílů životního prostředí 69
- 5.4. Referenční cíle veřejného zdraví 70

6. ZÁVAŽNÉ VLIVY NAVRHOVANÝCH VARIANT KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 71
- 6.1. Hodnocení aktualizované Strategie jako celku 71
- 6.2. Hodnocení vize Strategie 72
- 6.3. Hodnocení vlivů globálních a specifických strategických cílů 73
- 6.4. Hodnocení vlivů aktivit (projektů) 80
- 6.5. Hodnocení vlivů Programu na referenční cíle v oblasti veřejného zdraví 84

7. PLÁNOVANÁ OPATŘENÍ PRO PŘEDCHÁZENÍ, SNÍŽENÍ NEBO KOMPENZACI VŠECH ZÁVAŽNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 90
8. VÝČET DŮVODŮ PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT A POPIS, JAK BYLO POSUZOVÁNÍ PROVEDENO, VČETNĚ PŘÍPADNÝCH PROBLÉMŮ PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ 93
- 8.1. Výběr zkoumaných variant 93

9. STANOVENÍ MONITOROVACÍCH UKAZATELŮ (INDIKÁTORŮ) VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 95
- 9.1. Monitorování vlivů realizace koncepce na životní prostředí 95
- 9.2. Stanovení monitorovacích ukazatelů (indikátorů) ochrany životního prostředí 95
- 9.3. Stanovení monitorovacích ukazatelů (indikátorů) ochrany zdraví 98

10. POPIS PLÁNOVANÝCH OPATŘENÍ K ELIMINACI, MINIMALIZACI A KOMPENZACI NEGATIVNÍCH VLIVŮ ZJIŠTĚNÝCH PŘI PROVÁDĚNÍ KONCEPCE 100
- 10.1. Opatření k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů zjištěných při provádění koncepce 100
- 10.2. Opatření k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů aktivit/projektů 100

11. STANOVENÍ INDIKÁTORŮ (KRITÉRIÍ) PRO VÝBĚR PODPOROVANÝCH PROJEKTŮ 102
- 11.1. Environmentální hodnocení projektů 102
- 11.2. Environmentální kritéria pro výběr projektů 102
- 11.3. Indikátory (kritéria) podpory projektů v oblasti veřejného zdraví 104

12. VLIVY KONCEPCE NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ 105

13. NETECHNICKÉ SHRNUTÍ VÝŠE UVEDENÝCH ÚDAJŮ 107

14. SOUHRNNÉ VYPOŘÁDÁNÍ VYJÁDŘENÍ OBDRŽENÝCH KE KONCEPCI Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ 124

15. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ VČETNĚ NÁVRHU STANOVISKA KE KONCEPCI 124

SEZNAM ZPRACOVATELŮ VYHODNOCENÍ KONCEPCE 138

SEZNAM POUŽITÝCH PODKLADŮ 139

PŘÍLOHY:

Příloha č. 1: Mapa dotčeného území
Příloha č. 2: Stanoviska dotčených orgánů ochrany přírody
Příloha č. 3: Závěry zjišťovacího řízení
Příloha č. 4: Posouzení vlivu koncepce na EVL a PO soustavy NATURA 2000
Příloha č. 5: Strategické hodnocení vlivů koncepce na veřejné zdraví
Příloha č. 6: Vyhodnocení specifických strategických cílů
Příloha č. 7: Seznam projektů, jimž musí být věnována zvláštní pozornost

Zkratky a vysvětlivky:

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČOV	čistírna odpadních vod
CR	cestovní ruch
ČR	Česká republika
EIA	posuzování vlivů záměru na životní prostředí
ES	Evropská společenství
EVL	evropsky významná lokalita (Natura 2000)
EVVO	environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
CHKO	chráněná krajinná oblast
IČ	identifikační číslo
KÚ MSK	Krajský úřad Moravskoslezského kraje
LV	limitní hodnota
LV+MT	limitní hodnota + mez tolerance
MSK	Moravskoslezský kraj
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NATURA 2000	soustava chráněných území Natura 2000, která je tvořena evropsky významnými lokalitami (EVL) a ptačími oblastmi (PO)
NNO	nestátní neziskové organizace
NO_X	oxidy dusíku
OR	odds ratio (vyjadřuje pravděpodobnost onemocnění)
OZKO	oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší
PAU	polyaromatické uhlovodíky
PCB	polychlorované bifenyly
PO	ptačí oblasti (Natura 2000)
PM_{10}	suspendované částice frakce PM_{10} (prašný aerosol)
REZZO	registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší
ROP	Regionální operační program
SEA	posuzování vlivů koncepce na životní prostředí
SUR	Strategie udržitelného rozvoje ČR
SWOT analýza	formalizace analytických výstupů: Analýza silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí
TZL	tuhé znečišťující látky
ÚPN VÚC	územní plán velkého územního celku
ÚSES	územní systém ekologické stability
VKP	významný krajinný prvek
ZCHÚ	zvláště chráněná území
ZPF	zemědělský půdní fond
ŽP	životní prostředí

Název koncepce: Aktualizovaná **S**trategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci na léta 2009-2020)

Předkladatel: Moravskoslezský kraj
ul. 28. října 117
702 18 Ostrava
IČ: 70890692

Oprávněný zástupce předkladatele:

Ing. Jaroslav Palas

hejtman Moravskoslezského kraje

Moravskoslezský kraj

ul. 28. října 117

702 18 Ostrava

Tel.: 595 622 440

E-mail: jaroslav.palas@kr-moravskoslezsky.cz

Kontaktní osoba:

Mgr. Jiří Štěpán

Agentura pro regionální rozvoj, a.s.
ul. Na Jízdárně 7
702 00 Ostrava
Tel.: 595 691 220, 731 505 959
E-mail: jiri.stepan@arr.cz

Zpracovatel:

RADDIT consulting, s.r.o.
Fojtská 574
739 24 Krmelín

telefon: +420 596 115 922
mobil: +420 739 460 212
E-mail: r.mis@raddit.cz

Oprávněný zástupce zpracovatele (držitel autorizace a odpovědný řešitel):

Ing. Bohumil Sulek, CSc.

Držitel osvědčení odborné způsobilosti ke zpracování dokumentací a posudků ve smyslu § 19 zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů; č. osvědčení: 11038/1710/OHRV/93.
Platnost osvědčení odborné způsobilosti prodloužena do 13.6.2016 Rozhodnutím o prodloužení autorizace ke zpracování dokumentace a posudku č.j.: 42243/ENV/11 vydaným MŽP dne 20.6.2011.

Adresa: Na Pláni 2863/9,
150 00 Praha 5
telefon: 602 353 194
e-mail: bob.sulek@seznam.cz

Řešitelský tým (členové týmu v abecedním pořadí):

Ing. Bohumil Sulek, CSc.

RNDr. Marek **Banaš**, PhD., autorizovaná osoba k provádění posouzení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (č. osvědčení 57148/ENV/09)

Bc. Barbora **Budayová**

RNDr. Radim **Misiaček**

Lenka **Polachová**

MUDr. Eva **Rychlíková,** osvědčení o odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví č.j. 2611-OVZ-32.1-7.1.10.poř.č. 2/2010

RNDr. Jiří **Skorkovský**

ÚVOD

Východiska

Předložené Vyhodnocení vlivů koncepce „Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020)“ na životní prostředí a veřejné zdraví (dále také Vyhodnocení) je zpracováno na základě § 10e - §10f zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, především v rozsahu přílohy č. 9 tohoto zákona. Obsah a rozsah Vyhodnocení dále vychází ze Závěru zjišťovacího řízení podle § 10d) citovaného zákona, vydaného odborem posuzování vlivů na ŽP Ministerstva životního prostředí ČR dne 20.1.2012, pod č.j. 4624/ENV/12.

Na základě žádosti předkladatele byla k rozpracovanému návrhu koncepce vydána stanoviska orgánů ochrany přírody – KÚ Moravskoslezského kraje a AOPK – správ CHKO Jeseníky, Beskydy a Poodří. Uvedená stanoviska nevyloučila vliv Strategie na lokality soustavy Natura 2000 (viz příloha č. 2), a proto byl vyhodnocen vliv uvedené Strategie (dále též koncepce)[1] také na evropsky významné lokality (EVL) a ptačí oblasti (PO) dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Vliv na EVL a ptačí oblasti byl vyhodnocen osobou, autorizovanou ke zpracování posouzení dle § 45i citovaného zákona, a citovaný dokument je součástí přílohy č. 4 Vyhodnocení. Vliv na veřejné zdraví byl vyhodnocen držitelem osvědčení o odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví a je součástí přílohy č. 5 Vyhodnocení.

Při zpracování posouzení byla zohledněna Metodika posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí a pro srovnání také metodika SEA Strukturální fondy EU „Handbook on SEA for Cohesion Policy 2007 – 2016“. K obsahu Vyhodnocení přispěla také stanoviska dotčených orgánů veřejné správy a dalších subjektů ke zveřejněnému Oznámení koncepce, tak jak bylo požadováno v Závěru zjišťovacího řízení a další koncepční podklady a informace, předané zpracovatelům vyhodnocení předkladatelem koncepce; dále konzultace s orgány veřejné správy, literární a mapové podklady a zkušenosti zpracovatelů při zpracování koncepčních materiálů Moravskoslezského kraje.

Základním podkladem, který byl podroben hodnocení, byly postupně průběžné verze Strategie s tím, že poslední verzí, k níž se toto Vyhodnocení vztahuje, je verze z března 2012. Oproti předchozí pracovní verzi z prosince 2011, použité ke zpracování oznámení koncepce, došlo k nevýznamným obsahovým změnám, které jsou plně zachyceny ve Vyhodnocení. Vyhodnocení koncepce zpracoval tým pod vedením Ing. Bohumila Sulka, CSc., který je autorizovanou osobou, oprávněnou zpracovávat dokumentace a posudky podle zákona a držitelem autorizace ve smyslu § 19, odstavec 1, zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Složení týmu je uvedeno výše.

Soulad uvedené koncepce s povinnostmi, vyplývajícími ze zákonných ustanovení, byl konfrontován se současně platnou legislativou. Existují-li další závažné skutečnosti, které by na posuzování koncepce mohly mít zásadní vliv, nebyly zpracovateli vyhodnocení koncepce v době jejího zpracování známy.

[1] Koncepce ve smyslu § 10c) zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů; termín použit především při popisu obligatorních kroků, stanovených zákonem č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Předmět posouzení a vymezení území

Předmětem posouzení je „Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020)“ zahrnující území Moravskoslezského kraje.

Území je vymezeno v hranicích Moravskoslezského kraje. Přestože se kraj nevyvíjí izolovaně a pro úspěšné dosažení cílů Strategie jsou nezbytné vazby a vztahy s ostatními oblastmi České republiky i přilehlými i vzdálenějšími územími členských států Evropské unie i dalších zemí, je pro účely tohoto posouzení hodnoceno území Moravskoslezského kraje.

Zpracovatel koncepce

Zpracovatelem koncepce je na základě pověření předkladatele Agentura pro regionální rozvoj, a.s. Ostrava, Na Jízdárně 7, 702 00 Ostrava, kontaktní osobou je Mgr. Jiří Štěpán (dále jen zpracovatel koncepce). Koncepce vznikala ve spolupráci s klíčovými aktéry Moravskoslezského kraje, především prostřednictvím startegické expertní skupiny a pracovních skupin pro každou z oblastí zpracování, které jsou výrazem partnerství krajské samosprávy s respektovanými zástupci odborné veřejnosti.

Proces posuzování, včetně zajištění přístupu k informacím a účasti veřejnosti

Procedura posouzení koncepce probíhá v působnosti Ministerstva životního prostředí České republiky. Zapojení veřejnosti probíhá v souladu s obligatorními kroky, stanovenými zákonem č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o posuzování vlivů na životní prostředí, i na základě fakultativních (dobrovolných) kroků předkladatele i zpracovatele koncepce.

Obligatorní kroky procedury do doby předložení Vyhodnocení

1. Oznámení koncepce ve smyslu § 10c) zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, bylo příslušnému úřadu předloženo předkladatelem v prosinci 2011. Oznámení bylo v souladu s požadavkem odstavce 2, § 10c) citovaného zákona[2] příslušným úřadem zasláno dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům. Dne 27.12.2011 bylo oznámení zveřejněno na úřední desce Moravskoslezského kraje a tímto dnem bylo zahájeno zjišťovací řízení dle § 10d) citovaného zákona.

Na základě vyjádření, doručených k oznámení byl příslušným úřadem vydán 20.1.2012 Závěr zjišťovacího řízení (příloha č. 3 Vyhodnocení), který mimo jiné stanovil obsah a rozsah Vyhodnocení jak v rozsahu základních požadavků, daných §§ 2 a 10b) a přílohou č. 9 zákona, ale také nad tento rámec, se zaměřením na aspekty plynoucí ze zjišťovacího řízení. V souladu s požadavky zákona byl Závěr zjišťovacího řízení zveřejněn.

Dne 16.3.2012 byl MŽP ČR předložen návrh koncepce, včetně Vyhodnocení jejího vlivu na ŽP a veřejné zdraví, ve smyslu § 10f) citovaného zákona.

[2] Není-li uvedeno jinak, je dále v tomto textu zákonem vždy míněn zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů

Vybrané fakultativní kroky procedury do doby předložení Vyhodnocení

1. S klíčovými aktéry Moravskoslezského kraje, tedy se zástupci orgánů veřejné správy, partnery Moravskoslezského kraje, odborníky a podnikateli byla Strategie připravována prostřednictvím strategické expertní skupiny a pracovních skupin, zaměřených na jednotlivé problémové okruhy Strategie. Strategická expertní skupina byla složena z respektovaných odborníků, zástupců klíčových organizací, politického vedení kraje i zástupců opozice, jako orgán zastřešující celý proces.
2. Čtyři pracovní skupiny – zahrnující celkem přibližně 60 členů – byly tvořeny odborníky z podnikatelského sektoru, institucí veřejné správy, středních a vysokých škol, měst a obcí a také zástupcem Hospodářské komory a Sdružení pro rozvoj Moravskoslezského kraje. Byly zřízeny jako odborné skupiny, podílející se na zpracování aktualizace návrhové části.
3. Aktualizovaná verze návrhové část Strategie byla vytvářena prostřednictvím workshopů a jednání strategické expertní skupiny a pracovních skupin. Do procesu jejího zpracování byla zapojena veřejnost, včetně odborné veřejnosti. V rámci výše uvedených jednání pracovních skupin byly také prezentovány principy posuzování vlivů koncepce na životní prostředí, v jejichž rámci byli členové seznámeni s principy posuzování, jeho harmonogramem i možnostmi do celého procesu aktivně vstoupit a vznikající koncepci připomínkovat a navrhovat úpravy a doporučení.

Plánované obligatorní kroky procedury po předložení Vyhodnocení

1. Zveřejnění návrhu koncepce, včetně Vyhodnocení, a jeho zaslání příslušným úřadem dotčeným správním úřadům a dotčeným samosprávným celkům dle § 10f), odstavec 2 citovaného zákona.

2. Shromažďování vyjádření dotčených správních úřadů, dotčených samosprávných celků a veřejnosti po celou dobu zveřejnění návrhu koncepce.

3. Veřejné projednání návrhu koncepce dle § 10f), odstavec 4 citovaného zákona.

4. Vydání stanoviska k posouzení vlivů návrhu koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví Ministerstvem životního prostředí ČR na základě návrhu koncepce, vyjádření k němu podaných a veřejného projednání dle § 10g), odstavec 1 citovaného zákona.

Plánované fakultativní kroky procedury po předložení Vyhodnocení

1. Podpora účasti veřejnosti při získávání informací a projednávání návrhu koncepce a Vyhodnocení.

1. OBSAH A CÍLE KONCEPCE, JEJÍ VZTAH K JINÝM KONCEPCÍM

1.1. Obsah koncepce

„Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020)“ je základním koncepčním dokumentem rozvoje Moravskoslezského kraje. Strategie je zpracována jako střednědobý strategický dokument, který plní podmínky vyplývající ze zákona č. 248/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o podpoře regionálního rozvoje.

Strategie však není takovým strategickým dokumentem, který by přímo zakládal financování konkrétních investičních záměrů v oblasti rozvoje MSK, ale především stanovuje rámec pro další rozvoj, který je považován za prioritní. Seznam projektů uvedených v koncepci je tedy nutno považovat za příkladný, nikoliv taxativní výčet.

Aktualizace strategie vychází především ze stávajícího dokumentu, využívá tedy jak původní strukturu, tak i upravenou (aktualizovanou) analytickou část. Hlavní změny oproti původní Strategii proběhly v návrhové části, která byla také podkladem pro úpravu realizačního rámce a způsobu monitoringu realizace strategie.

Při zpracování Strategie rozvoje kraje byl zohledněny a využity další platné koncepční dokumenty Moravskoslezského kraje i koncepční dokumenty na národní úrovni. Z koncepčních dokumentů MSK se jedná především o Regionální operační program regionu soudržnosti Moravskoslezsko na léta 2007-2016 a také další existující i připravované koncepční dokumenty Moravskoslezského kraje: Regionální inovační strategie MSK (v současné době je také aktualizována), Marketingová strategie rozvoje cestovního ruchu v Moravskoslezském kraji pro léta 2009–2016, Koncepce rozvoje dopravní infrastruktury Moravskoslezského kraje a v neposlední řadě také o koncepční dokumenty z oblasti ochrany životního prostředí MSK (viz také v kapitolách 2.8.1 a 6.1. Vyhodnocení). Koncepční dokumenty MSK v oblasti ŽP jsou navíc v současné době aktualizovány v rámci tvorby Politiky životního prostředí Moravskoslezského kraje.

Aktualizovaná Strategie rozvoje MSK se skládá z následujících hlavních částí:

<u>Analytická část (příloha č. 2 dokumentu Strategie)</u>

Analytická část obsahuje, v souladu s původní koncepcí, analýzu MSK ve třech hlavích oblastech:

- Kapitola Podnikání a Ekonomika
- Kapitola Lidské zdroje
- Kapitola Území

<u>Návrhová část (hlavní dokument Strategie)</u>

Návrhová část byla zpracována v následující aktualizované struktuře, taktéž odpovídající struktuře původní koncepce:

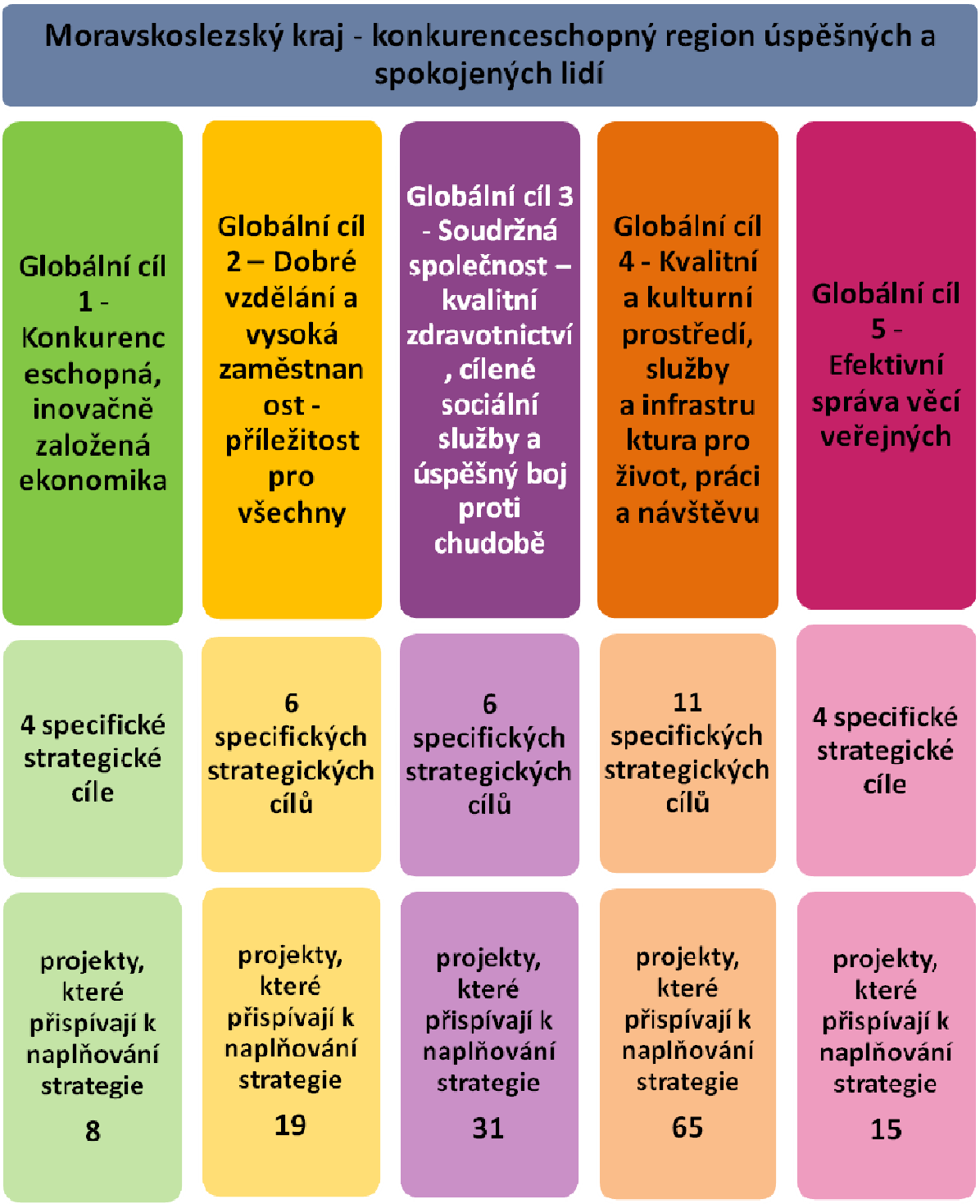
1. úroveň: Rozvojová vize kraje do roku 2020, případně i za tento časový horizont
2. úroveň: Globální strategické cíle k naplnění vize
3. úroveň: Specifické strategické cíle rozvíjející globální cíle
4. úroveň: Příklady projektů, přispívajících k realizaci cílů

Přílohy Strategie

1. Manažerský souhrn
2. Analýza klíčových rozvojových charakteristik Moravskoslezského kraje (analytická část strategie) – viz výše
3. Mapování názorů na současný stav a rozvojové potřeby Moravskoslezského kraje
4. Přehledy členů expertních skupin a zpracovatelského týmu
5. Seznam zkratek

Přehledná struktura strategie

Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) definuje rozvojovou vizi kraje a pět globálních strategických cílů, které jsou dále rozpracovány do specifických strategických cílů. Naplňování specifických strategických cílů je řešeno konkrétními (příkladmými) aktivitami a projekty, a to v definovaném realizačním rámci a s využitím identifikovaných zdrojů financování. Tuto strukturu strategie zobrazuje graf na následující straně:

Moravskoslezský kraj - konkurenceschopný region úspěšných a spokojených lidí
Globální cíl 1 - Konkurenceschopná, inovačně založená ekonomika
Globální cíl 2 – Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost - příležitost pro všechny
Globální cíl 3 - Soudržná společnost – kvalitní zdravotnictví, cílené sociální služby a úspěšný boj proti chudobě
Globální cíl 4 - Kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu
Globální cíl 5 - Efektivní správa věcí veřejných
4 specifické strategické cíle
6 specifických strategických cílů
6 specifických strategických cílů
11 specifických strategických cílů
4 specifické strategické cíle
projekty, které přispívají k naplňování strategie 8
projekty, které přispívají k naplňování strategie 19
projekty, které přispívají k naplňování strategie 31
projekty, které přispívají k naplňování strategie 65
projekty, které přispívají k naplňování strategie 15

Vize a globální strategické cíle byly navrženy strategickou expertní skupinou na základě Analýzy klíčových rozvojových charakteristik Moravskoslezského kraje“ (dále jen „analýza“) a na základě dotazníkového šetření Mapování názorů na současný stav a rozvojové potřeby Moravskoslezského kraje (dále jen „průzkum“), které proběhlo v období březen až květen 2009 mezi obyvateli kraje, zástupci veřejné správy, regionálními politiky, podnikateli a studenty vysokých škol.

Specifické strategické cíle byly definovány tématickými expertními skupinami, strategickou expertní skupinou a zástupci odborů krajského úřadu Moravskoslezského kraje na základě hodnocení výstupů analýzy a průzkumu. Celkem bylo navrženo 31 specifických strategických cílů, v rámci kterých byly rovněž identifikovány vzorové projekty, kterými by měly být cíle naplňovány.

1.2. Rozvojová vize a poslání

Rozvojová vize byla formulována následujícím výrokem s podrobnější specifikací níže:

„Moravskoslezský kraj
konkurenceschopný region úspěšných a spokojených lidí“

Využijeme existující potenciál kraje, až doposud jen částečně objevený. Potvrdíme svou schopnost překonat složité období recese a po jejím odeznění plně rozvineme svůj potenciál jednoho ze tří hlavních rozvojových pólů České republiky, kde žijí úspěšní a spokojení obyvatelé a který má co nabídnout svým hostům. Svou budoucnost stavíme na úctě k vlastní průmyslové historii, která se postupně mění v technickou excelenci a tím vytváří specifickou konkurenční výhodu. Rozvoj kraje zaměříme na všechny jeho přirozené územní celky, které tvoří průmyslová a urbánní aglomerace s centrem v Ostravě, západní a jihozápadní oblast sahající k Jeseníkům a jihovýchodní část v oblasti Beskyd. Součástí cesty k naplnění této vize je také dosažení lepšího stavu životního prostředí, které je nezbytnou podmínkou spokojeného života obyvatel, úspěšného podnikání i zájmu o návštěvu regionu.

Poslání: Tvoříme naši budoucnost hlavou a srdcem!

Náš kraj vnímáme jako živý organizmus, jehož jsme všichni aktivní součástí. Pružná mysl a svaly vytrénované léty práce na proměně páteřní infrastruktury, ekonomické, dopravní i technické, jsou naší osobní výbavou. Hledáme chytrá řešení pro budoucnost a využijeme vnitřní sílu a motivaci k jejich naplnění.

1.3. Globální strategické cíle a specifické strategické cíle

Navrhované strategické intervence Aktualizovaná strategie rozvoje MSK na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) k naplnění výše uvedené vize jsou popsány jako pět níže uvedených dlouhodobých globálních cílů, z nichž každý obsahuje několik střednědobých cílů specifických.

Globální cíl 1 - Konkurenceschopná, inovačně založená ekonomika

Úspěšnost v kraji lokalizovaných ekonomických aktivit v globální konkurenci je zásadní pro blahobyt místních obyvatel. Vysoká, udržitelná a rostoucí konkurenceschopnost se promítá v hospodářském růstu a větším množství prostředků, které jsou firmám a obyvatelům k dispozici a mohou být dále využity pro rozvoj kraje. Úspěch může být dočasně založen na nižších cenách, ale tato strategie je dlouhodobě neudržitelná. Výzvou pro Moravskoslezský kraj je růst podílu aktivit, jejichž konkurenceschopnost čerpá z jiných než nerostných nebo nízkonákladových zdrojů. Při realizaci tohoto globálního strategického cíle hledáme takové klíčové projekty a aktivity, které podpoří významné strukturální změny ve firmách i veřejném sektoru směrem k vyššímu podílu výdajů na vědu a výzkum na finálních výstupech a k inovačním aktivitám, které zvyšují šanci na udržení a posílení konkurenční výhody v celosvětové soutěži.

Ve světě i v České republice funguje celá řada takových nástrojů, od podpory spolupracujících oborově zaměřených uskupení, přes intermediární agentury, které jsou zodpovědné za řízení vazeb a vztahů mezi znalostními institucemi a firmami / generování poptávky po inovacích, inkubátory inovačních firem, centra transferu technologií na univerzitách, regionální agentury pro podporu zahraničních investic a podporu regionálně specifického exportu a podobně. V tomto globálním strategickém cíli jde také o vytvoření takové infrastruktury a nabídky moderních služeb, které povedou k vyšší inovační a exportní výkonnosti firem podnikajících v regionu a k přilákání nových aktivit s vysokou přidanou hodnotu.

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 1.1 Zajištění koordinované a systémové podpory výzkumu, vývoje a inovací v Moravskoslezském kraji
SSC 1.2 Zlepšit exportní výkonnost místních malých a středních firem a posílit jejich zapojení do globálních hodnotových řetězců
SSC 1.3 Podpora zakládání nových podnikatelských subjektů (MSP včetně fyzických osob – OSVČ a mladých podnikatelů)
SSC 1.4 Získat do kraje investory nejen k činnostem s vysokou přidanou hodnotou

Globální cíl 2 – Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost - příležitost pro všechny

Zaměstnání je cestou k osobní úspěšnosti a dobré vzdělání je k tomu stále nezbytnější podmínkou. Moravskoslezský kraj má rozvinutou vzdělávací infrastrukturu od mateřských po vysoké školy a patří k nejaktivnějším regionům v inovacích ve vzdělávání. Tyto dobré výchozí podmínky chceme nejen dále rozvíjet, ale současně je využít k posunu na vyšší úroveň – šíři a kvalitu doplnit excelencí a prestiží. A to jak v prioritních technických oborech, tak i v neméně důležitých oborech humanitních. Vzdělaní lidé zde najdou nadprůměrné příležitosti k uplatnění svého talentu, budou zde zůstávat nebo se sem vracet a ocení dobré podmínky pro rodinné a profesní zakotvení v tomto dynamickém a kreativním regionu. Chceme nejen více a lepších pracovních příležitostí pro kvalifikované lidi, ale ekonomické zapojení všech, kteří chtějí a mohou. Moravskoslezský kraj se chce do roku 2020 zbavit pozice jednoho z krajů s trvale nejvyšší nezaměstnaností.

K dosažení podstatné změny je potřebné koncentrované a koordinované úsilí všech, kdo zaměstnanost nejvíce ovlivňují, ať to jsou úspěšné místní firmy, noví investoři, dobře fungující veřejný sektor nebo účinná aktivní politika zaměstnanosti úřadu práce. Moravskoslezský kraj využije ověřenou schopnost tvorby aktivních partnerství a bude národním lídrem v koordinované politice a realizačních aktivitách na trhu práce prostřednictvím Moravskoslezského paktu zaměstnanosti.

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 2.1 Zlepšit koordinaci aktivit zaměřených na růst zaměstnanosti
SSC 2.2 Snížit nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po kvalifikovaných pracovních silách v jejich počtu, struktuře a kvalitě
SSC 2.3 Zvýšit podíl obyvatel schopných komunikovat v cizích jazycích, zejména v angličtině
SSC 2.4 Být evropským lídrem v systémovém rozvoji měkkých kompetencí u všech skupin obyvatel
SSC 2.5 Vytvořit konkurenceschopnou výzkumnou univerzitu
SSC 2.6 Zvýšit pracovní zapojení nezaměstnaných

Globální cíl 3 - Soudržná společnost – kvalitní zdravotnictví, cílené sociální služby a úspěšný boj proti chudobě

Kvalita a dostupnost zdravotní péče je prioritním a trvale realizovaným cílem ve zdravotnictví. V současnosti roste význam opatření, kterými se udrží rovnováha mezi kvalitou, dostupností a efektivností poskytované zdravotní péče. Hlavním aktuálním úkolem je nastavení mechanismů, které povedou ke stabilizaci hospodaření jednotlivých nemocnic. Důraz je přitom kladen na optimalizaci lůžkového fondu vedoucí ke zvýšení produktivity personálu, zkrácení průměrné ošetřovací doby a zvýšení obložnosti lůžek.

K dalším úkolům patří centralizace komplementárních služeb, především laboratoří a odběrových místností a progresivní zavádění přístrojové techniky a technologií, rozmísťovaných s ohledem na léčebné programy a profilace jednotlivých zařízení. Výhledově je záměrem vytvářet specializovaná centra nadregionálního charakteru. K naplnění strategie v oblasti zdravotnictví budou vhodně využity informační technologie, což umožní zprůhlednit financování zdravotnictví, vyhodnocovat kvalitu lékařské péče ve vztahu k nákladům a přinášet tak podklady k účelnější alokaci zdrojů.

Boj proti sociálnímu vyloučení a chudobě patří mezi strategické cíle krajské sociální politiky. K naplnění vede zejména transformace pobytových sociálních služeb pro lidi s postižením a jejich podpora k životu v přirozené komunitě. Kraj usiluje jak o podporu terénních sociálních služeb, tak o zajištění potřebných kapacit pobytových služeb pro lidi se specifickými potřebami (například s duševním onemocněním vyžadující celodenní péči). Významná je podpora života dětí ve vlastních i náhradních rodinách. Moravskoslezský kraj disponuje rozvinutou sítí zařízení poskytujících sociální služby. Technický stav budov je však v mnohých případech velmi špatný a vyžaduje rozsáhlé investice. Budou připravovány a realizovány projekty, které jsou součástí procesu transformace pobytových sociálních služeb.

Například se bude jednat o vznik zařízení chráněného bydlení, rozvoj služeb sociální prevence, jako jsou azylové domy, domy na půli cesty, kontaktní centra, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociálně terapeutické dílny, sociální rehabilitace, intervenční centra, služby následné péče, podpora samostatného bydlení a také terénní programy pro příslušné cílové skupiny obyvatel. Nezbytné bude také pokračování vzdělávacích aktivit pro poskytovatele sociálních služeb, další koncepční plánování rozvoje těchto služeb a zvyšování informovanosti o poskytovaných a plánovaných sociálních službách v kraji.

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 3.1 Optimalizovat náklady a řídit kvalitu služeb ve zdravotnických zařízeních
SSC 3.2 Rozvíjet specializovaná oddělení zdravotnických zařízení s celokrajskou i nadregionální působností
SSC 3.3 Optimalizovat síť sociálních služeb na území kraje dle zjištěných potřeb jeho obyvatel
SSC 3.4 Transformovat pobytové sociální služby do moderních forem poskytování pomoci a podpory
SSC 3.5 Vytvářet podmínky pro podporu rodin, dětí a náhradní rodinné péče
SSC 3.6 Aktivně se podílet na snižování dopadů chudoby v Moravskoslezském kraji

Globální cíl 4 - Kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu

Kvalita života je souhrnným faktorem spokojenosti obyvatel. Prostředí,v němž žijeme, je určující podmínkou. Kraj musí zlepšit životní prostředí ve své centrální průmyslové aglomeraci, aby nebyl tmavou skvrnou na mapě ČR a EU. Jen tak plně vynikne kouzlo jeho polohy uprostřed krásných Beskyd a Jeseníků. V období realizace strategie dojde k napojení dopravní infrastruktury na evropské koridory a zlepší se i vnitřní propojení kraje. Kvalitní silniční, železniční i letecká doprava, umístění kraje v centru česko-polsko-slovenského regionu s počtem obyvatel na úrovni středně velkého evropského státu a zlepšující se prostupnost hranic pro volný pohyb lidí, služeb a zboží vytváří celou řadu nových příležitostí.

Z národní periferie se kraj a širší region posouvá do polohy silného středoevropského rozvojového pólu. S tímto sebevědomím a ve spolupráci s partnery z Česka, Polska a Slovenska chceme proměnit příležitosti v realitu. K tomu potřebujeme nejen kvalitní infrastrukturu a zlepšené životní prostředí, ale také služby na špičkové úrovni.Sem zaměříme klíčové projekty naší strategie. Vrátíme lidem k užívání mnohé z opuštěných průmyslových areálů a podpoříme jejich inspirativní a inteligentní využití k podnikatelským, vzdělávacím a kulturním účelům. Moravskoslezský kraj a jeho metropole Ostrava chtějí být kulturním, společenským a sportovním centrem, které nabídne akce na špičkové evropské úrovni se širokým spektrem možností pro aktivní trávení volného času obyvatel a návštěvníků kraje.

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 4.1 Stát se krajem špičkových „služeb pro 5 milionů“ – rozšířit nabídku volnočasové infrastruktury a služeb pro obyvatele kraje a návštěvníky ze sousedních regionů

SSC 4.2 Posílit kulturu aktivního trávení volného času obyvatel a prevence kriminality mládeže prostřednictvím systémového rozvoje vzdělávacích, kulturních a sportovních aktivit na rekreační, výkonnostní i vrcholové úrovni
SSC 4.3 Mít kvalitní vnitřní i vnější dopravní propojení kraje včetně napojení na Transevropské sítě (TEN-T)
SSC 4.4 Podstatně zlepšit kvalitu ovzduší v kraji a rozvíjet technické podmínky nezbytné pro kvalitní životní prostředí
SSC 4.5 Podporovat druhovou rozmanitost, ekologicky stabilní krajinu včetně postindustriální a udržitelné zemědělství
SSC 4.6 Rozvíjet kulturu chování, odpovědnosti a ohleduplnosti k životnímu prostředí
SSC 4.7 Zlepšit bezpečnost, ochranu zdraví a majetku obyvatel kraje a jeho území
SSC 4.8 Rozšířit, modernizovat a lépe využívat energetické zdroje a rozvodné sítě
SSC 4.9 Vrátit lidem k užívání brownfieldy včetně nevyužívaných objektů
SSC 4.10 Rozvíjet kvalitu života v sídlech kraje v souladu se zásadami moderního a zodpovědného urbanismu
SSC 4.11 Zajistit rozvoj informační a komunikační infrastruktury

Globální cíl 5 - Efektivní správa věcí veřejných

Zákaznický přístup, profesionalita a odpovědnost – tyto parametry nezbytné pro úspěch firem v tržním prostředí bude Moravskoslezský kraj prosazovat i ve správě věcí veřejných. Spolu s partnerským přístupem a aktivním vedením procesu strategického plánování a realizace se bude jednat o hlavní principy efektivní správy věcí veřejných. Procesy a lidé v nich budou hybateli tohoto přístupu. Zjednodušování a transparentnost procesů, v rámci platných legislativních norem, včetně dynamického využití nástrojů e-governmentu jsou jednou z cest. Tou druhou je vzdělávání a moderní formy personálního rozvoje lidí ve veřejné správě a samosprávě, včetně vzdělávání zastupitelů a politiků.

Řadu témat, kterými se kraj zabývá, může efektivně řešit se svými sousedy, regiony v Polsku, na Slovensku a také v České republice. K tomu bude využita moderní forma meziregionální spolupráce – Evropské uskupení územní spolupráce TRITIA. Zároveň je nezbytné systematicky pracovat na zlepšování image kraje a zvyšování pocitu sounáležitosti jeho obyvatel se svým regionem.

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):
SSC 5.1 Zajistit rovnoměrný rozvoj kraje ve všech jeho částech
SSC 5.2 Posílit přeshraniční a zahraniční spolupráci kraje a spolupráci se sousedními regiony ČR
SSC 5.3 Zajistit efektivní výkon a zvýšit profesionalitu veřejné správy
SSC 5.4 Zlepšit image kraje navenek i dovnitř

1.4. Projekty podporující naplnění specifických cílů

Jednotlivé specifické strategické cíle obsahují příkladmé (vzorové) aktivity (projekty), které podporují naplnění těchto cílů. Projekty byly doplněny či upraveny strategickou expertní skupinou ze seznamu projektů původní Strategie.

Vzhledem k tomu, že těchto projektů je v současné době 138 (je zřejmé, že jejich počet se může měnit v závislosti na dalších návrzích v průběhu platnosti koncepce (do roku 2020), nejsou tyto projekty uvedeny jmenovitě. O jejich zařazení rozhodne mimo jiné to, nakolik odpovídají zaměření specifického strategického cíle, respektive celé koncepce.

Ty z projektů, které však potenciálně mohou mít významný vliv na životní prostředí a veřejné zdraví, jsou v tomto Vyhodnocení explicitně uvedeny (příloha č .7) a jejich potenciální vlivy jsou v textu podrobně popsány (kapitola 6.).

Ostatní projekty jsou dohledatelné v samotné Aktualizované strategii na stranách 16-62, včetně podrobnějšího popisu. Nicméně ani tento popis není dostačující k přesnému vyhodnocení vlivů projektů na životní prostředí. To může nastat až v případě procesů, spojených s jejich realizací, tak jak je popsáno podrobněji v tomto Vyhodnocení (navržená procedura posuzování pro předkladatele, procedury donorů – finančních zdrojů, zákonné procedury dle stavebního zákona, respektive zákonů č. 100/2001 Sb.a 114/1992 Sb., v obou případech ve znění pozdějších předpisů.

1.5. Vztah k jiným koncepcím a možnost kumulace vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví s jinými záměry

1.5.1. Vazby na další strategické dokumenty dle zpracovatelů koncepce

Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2020 vychází ze strategických dokumentů, zpracovaných na úrovni ČR, z odvětvových strategií zpracovaných na úrovni odborů krajského úřadu a zohledňuje také platné strategické dokumenty, zpracované v kraji na subregionální a municipální úrovni.

Základním právním předpisem, upravujícím problematiku strategického plánování krajů, je zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Základním rozvojovým dokumentem na národní úrovni je Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007 – 2013 (dále jen Strategie regionálního rozvoje ČR), která je zároveň zdrojovým dokumentem při přípravě Národního strategického referenčního rámce (NSRR) a operačních programů, určených na čerpání prostředků z evropských fondů. Strategie rozvoje kraje naplňuje, tam kde je to z hlediska krajské úrovně relevantní, vizi, globální cíl, priority a opatření Strategie regionálního rozvoje ČR. Zároveň byl zohledněn dokument Politika územního rozvoje jako základní nástroj územního plánování, zpracovaný na úrovni ČR.

Při zpracování Strategie rozvoje kraje byl dále zohledněn a využit Regionální operační program regionu soudržnosti Moravskoslezsko a také existující i připravované koncepční dokumenty Moravskoslezského kraje. Jednalo se mimo jiné o Marketingovou strategii rozvoje cestovního ruchu v Moravskoslezském kraji pro léta 2009–2013, Koncepci rozvoje dopravní infrastruktury Moravskoslezského kraje a následující koncepční dokumenty z oblasti ochrany životního prostředí a energetiky:

- Plán odpadového hospodářství Moravskoslezského kraje;
- Koncepční rozvojový dokument pro plánování v oblasti vod na území Moravskoslezského kraje v přechodném období do roku 2010;
- Program snižování emisí a imisí znečišťujících látek do ovzduší Moravskoslezského kraje;
- Územní energetická koncepce Moravskoslezského kraje;
- Koncepce strategie ochrany přírody a krajiny;
- Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Moravskoslezského kraje;
- Koncepce rozvoje zemědělství a venkova Moravskoslezského kraje;
- Koncepce pro opatření na ochranu před povodněmi v ploše povodí na území Moravskoslezského kraje.

Vzhledem k tomu, že Strategie rozvoje kraje byla zpracovávána v období, kdy na úrovni municipalit a také venkovských mikroregionů (především formou takzvaných Místních akčních skupin v rámci iniciativy LEADER) existovala řada zpracovaných či aktualizovaných strategických dokumentů, byly i tyto dokumenty v míře relevantní pro přípravu krajského strategického dokumentu využity. Jednalo se především o postihnutí podstatných analytických zjištění, která jsou významná i na krajské úrovni a případně také o identifikaci některých řešení – aktivit či projektů – v návrhových částech těchto subregionálních strategických dokumentů, které mohly posloužit jako inspirační zdroj při přípravě Strategie.

V rámci aktualizace strategie byly dále zohledněny následující dokumenty na národní a evropské úrovni:

- EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění (tzv. Strategie Evropa 2020);
- dokumenty ke stěžejním iniciativám Strategie Evropa 2020;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006;

Souhrnný návrh zaměření budoucí kohezní politiky EU po roce 2013 v podmínkách České republiky, obsahující i návrh rozvojových priorit pro čerpání fondů EU po roce 2013 (takzvané Národní rozvojové priority ČR pro období 2014+).

1.5.2 Doplnění souvisejících relevantních strategických dokumentů

V této kapitole bývají obvykle uvedeny další relevantní strategické dokumenty, které mohou mít vliv na provádění Strategie i dopad na podporované území. Jedná se především o regionální i národní koncepce, vztahující se k problematice životního prostředí, které byly vzaty v úvahu při samotném posuzování vlivů koncepce na ŽP a veřejné zdraví, neboť cíle navrhované v rámci Strategie rozvoje kraje by měly být v souladu cíli vybraných strategických a programových dokumentů.

Na rozdíl od předchozí verze původní Strategie rozvoje MSK, však zpracovatelé koncepce akceptovali doporučení zpracovatelů SEA v rámci předchozí procedury a při její aktualizaci již zmiňované koncepce vzali v úvahu (viz text předchozí kapitoly).

Protože přehled cílů všech relevantních koncepcí, včetně těch, které byly doporučeny Závěrem zjišťovacího řízení, je uveden v kapitole č. 5 tohoto Vyhodnocení a jajich obsah byl použit při tvorbě referenčních cílů životního prostředí, nejsou v této podkapitole duplicitně uváděny.

Aktivity (projekty), uvedené v aktualizované Strategii a tedy touto Strategií podporované, je nutno chápat jen jako příklady možných aktivit, které budou nepochybně doplňovat také další aktivity, implementované v rámci jiných koncepčních dokumentů. Uvedením záměru v aktualizované Strategii rozvoje kraje a posouzením této Strategie v procesu SEA nemůže vzniknout nárok na financování (ani na schválení) záměru v návrhovém horizontu koncepce. Projekty budou podléhat standardním podmínkám při podání žádosti o financování z různých zdrojů (dle podmínek jednotlivých zdrojů financování) a budou muset být – podle svého charakteru – posuzovány i z hlediska jejich vlivů na životní prostředí.

V obecné úrovni lze konstatovat, že při implementaci aktualizované Strategie bude docházet především ke kumulaci pozitivních, ale částečně i potenciálních negativních vlivu strategických cílů Strategie s vlivy ostatních strategických dokumentů. V konkrétní rovině, to ale znamená, že při přípravě a realizaci každého jednotlivého projektu musí proti potenciální negativní kumulaci vlivu na úrovni implementace projektu působit následující postupy:

1. Důsledná, nikoliv formální aplikace environmentálních kritérií pro výběr projektů, ať už standardních pro konkrétní použité finanční zdroje (například ROP regionu soudržnosti MS – bude-li přijat i pro další programové období), další operační programy a jiné standardní zdroje financování, nebo v ostatních případech (například při financování z rozpočtu předkladatele) aplikace environmentálních kritérií uvedených v tomto Vyhodnocení (viz kapitola č. 12).

2. Důsledné využití procedur posuzování vlivu záměru na životní prostředí (EIA) v těch případech, kdy je aplikace EIA relevantní.

3. Důsledné využití procedury posuzování vlivu záměru na EVL a ptačí oblasti podle zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o ochraně přírody a krajiny, v těch případech, kdy je jeho aplikace relevantní.

4. Důsledné uplatňování stavebního zákona (včetně nástrojů územního plánování), tam, kde projekty nebudou podléhat zákonu č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
Smyslem posuzování vlivu strategických dokumentů i konkrétních projektů, realizovaných v jejich rámci, přitom je maximalizovat jejich pozitivní a minimalizovat jejich negativní vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví.

2. INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ A JEHO PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE

2.1. Úvod

Zpracovatel Vyhodnocení při přípravě níže uvedené kapitoly čerpal především z oficiálně vykazovaných údajů Ministerstva ŽP ČR pro dotčené území a z podkladů Moravskoslezského kraje. Výše uvedené zdroje byly tam, kde to bylo možné a účelné, doplněny dalšími relevantními údaji o stavu životního prostředí (viz seznam podkladů v kapitole 18).
Cílem kapitoly o stavu životního prostředí podporovaného území není provést samoúčelnou kompletní analýzu stavu životního prostředí, ale odlišit významné nedostatky a trendy v zatížení jednotlivých složek ŽP i v jejich geografické distribuci tak, aby bylo možno posoudit vliv navrhovaných intervencí koncepce na vývoj životního prostředí (viz kap. č. 7 tohoto Vyhodnocení). I v této souvislosti však je nezbytné uvést, že dopady aktualizované strategie rozvoje na ŽP Moravskoslezského kraje budou minimální.
Přestože se v Moravskoslezském kraji podařilo zejména v posledních desetiletích podstatně zlepšit kvalitu životního prostředí, patří jeho území mezi nejzatíženější oblasti v České republice. Postiženy jsou všechny složky životního prostředí, ale nejzávažnějším současným problémem MSK je znečištění ovzduší. A to zejména při srovnání s dalšími oblastmi České republiky (severní Čechy, Praha), u nichž došlo v minulých letech k podstatně významnějšímu zlepšení. Znečištění ovzduší prokázalo svoji klíčovou roli při limitování dalšího rozvoje kraje také v období procesu SEA (podzim/zima 2011/12), kdy vlivem nepříznivých meteorologických podmínek došlo v některých oblastech jak k velmi časnému nástupu každoročního období zvýšených koncentrací znečištění ovzduší, tak i rychlému „vyčerpání“ počtu „povolených“ 35ti dnů s překročením koncentrací škodlivin. Delší období překračování koncentrací škodlivin přetrvávalo i v březnu 2012, tedy v části roku, kdy se již obvykle kvalita ovzduší zlepšuje.
Dalšími významnými problémy ŽP kraje je poškození krajiny způsobené těžbou uhlí, kontaminace horninového prostředí a podzemních vod v důsledku předchozí průmyslové činnosti (staré ekologické zátěže) a znečištění povrchových vod. Nejzávažnější dopady na životní prostředí se koncentrují především do střední a severovýchodní části kraje na ostravsko, karvinsko a třinecko.
Na druhé straně se na území regionu nacházejí atraktivní a zachovalá území, například na severozápadě Hrubý Jeseník, Nízký Jeseník a Oderské vrchy a na jihovýchodě Moravskoslezské Beskydy, které obklopují hustě osídlenou centrální část kraje. Nejcennější části jsou chráněny v rámci velkoplošných zvláště chráněných území (CHKO Jeseníky, CHKO Beskydy a CHKO Poodří), která zaujímají téměř pětinu rozlohy kraje (7. místo mezi kraji ČR), a dále velkým počtem maloplošných zvláště chráněných území, případně dalších přírodně cenných lokalit evropské soustavy Natura 2000 (ptačí oblasti, evropsky významné lokality).

Rozloha Moravskoslezského kraje: 5 426 km^2.
Počet obyvatel: 1 230 534 (2011)

2.2. Ovzduší

Přestože se ovzduší v Moravskoslezském kraji ve srovnání s minulostí poměrně výrazně zlepšilo a celkové emise hlavních znečišťujících látek se snížily, stále výrazně převyšují průměr EU i situaci v jiných částech ČR. Zásadním problémem se v posledních letech stal opětovný lokální nárůst znečištění ovzduší oxidy dusíku, oxidem uhelnatým, polyaromatickými uhlovodíky (PAU) a zejména polétavým prachem (PM_{10}) ve velkých městech a v blízkosti zatížených komunikací v důsledku kombinace emisí z velkých průmyslových zdrojů znečištění, lokálních topenišť a rostoucí intenzity automobilové dopravy.

Kraj patří k regionům s nejvíce zatíženým ovzduším v ČR. Podstatný je především negativní trend produkce škodlivin, který po roce 2000 neutralizoval vliv významného snížení objemu emisí, dosaženého v devadesátých letech minulého století v důsledku útlumu některých výrob a opatření na zdrojích u největších znečišťovatelů (ke změně uvedeného negativního trendu po roce 2000 došlo až částečným snížením produkce emisí od roku 2009). Část zlepšení v případě emisí TZL byla způsobena odprášením aglomerací v Třineckých železárnách, a.s., aktuálně také opatřením v Arcelor-Mittal, Ostrava, a.s, na druhé straně se výrazně zvyšuje produkce TZL u malých zdrojů.

Při srovnání produkce celkových emisí (zahrnujících všechny typy zdrojů znečištění, včetně mobilních) je zřejmé, že MSK produkuje zhruba stejně škodlivin jako region Severozápad (složený ze 2 krajů ČR). Současně je druhým největším původcem oxidů dusíku a těkavých organických látek mezi kraji ČR.

Je naprosto zřejmé, že stav ovzduší, především v jádrové části ostravsko-karvinské aglomerace, je v současné době klíčovým problémem životního prostředí Moravskoslezského kraje, a to i v území, která byla tradičně považována za méně problematická (včetně například západní části Ostravy). Znečištění ovzduší může na jedné straně negativně ovlivnit rozvoj vybraných částí kraje (snížení atraktivity území pro nové zaměstnance či absolventy škol[3], odchod obyvatel pro něž patří kvalita ŽP mezi životní priority, apod.) a současně je tato situace limitující pro některé z rozvojových aktivit, jejichž povolení by mohlo mít (byť i nevelký) vliv na další zhoršení kvality ovzduší (např. problematika příspěvku emisí nových zdrojů v zatížených oblastech, vlivy související dopravy, apod.).

2.2.1 Emisní situace[4]

Obdobně jako v celé České republice dochází i v Moravskoslezském kraji k postupnému ústupu významu původně převažující škodliviny (oxidu siřičitého) ve prospěch nárůstu

[3] Tato skutečnost je klíčová především pro rozvoj inovací, který vyžaduje příchod vzdělaných odborníků, respektive atraktivitu území pro studenty vzdělané v místních vysokoškolských a dalších vědeckých institucích. Nízká kvalita ŽP uvedené oborníky i studenty odrazuje a limituje tím i realizace inovační strategie.

[4] Vzhledem k datu zpracování a neexistenci dat pro analýzu za rok 2010 v plném rozsahu, jsou v oznámení uvedeny hodnoty za rok 2010, v případě nezbytnosti 2009, doplněné aktuálními údaji studie „Analýza národních a krajských koncepcí v oblasti životního prostředí, energetiky, dopravy a územního plánování jako součásti posílení absorpční kapacity prioritní osy 2 operačního programu Životní prostředí“, 2011.

objemu i významu suspendovaných částic (prachu), oxidů dusíku, oxidu uhelnatého a polyaromatických uhlovodíků.

Rozmístění zdrojů emisí v kraji je velmi nerovnoměrné. Největší zdroje znečišťování se nacházejí především v ostravsko-karvinské aglomeraci a na třinecku. V Moravskoslezském kraji se nacházelo celkem 2152 zdrojů znečišťování ovzduší, které produkovaly alespoň jednu ze zájmových znečišťujících látek, a které byly rozmístěny v 284 provozovnách.

Mezi významné provozovatele stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, ovlivňujících kvalitu ovzduší v kraji, patří především ArcelorMittal Ostrava a.s., Dalkia Česká republika, a. s. – Elektrárna Třebovice, OKD, OKK, a.s., VÍTKOVICE STEEL, a.s., Energetika Vítkovice, a.s., ČEZ, a.s., Biocel Paskov a.s., TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s. a ENERGETIKA TŘINEC, a.s.

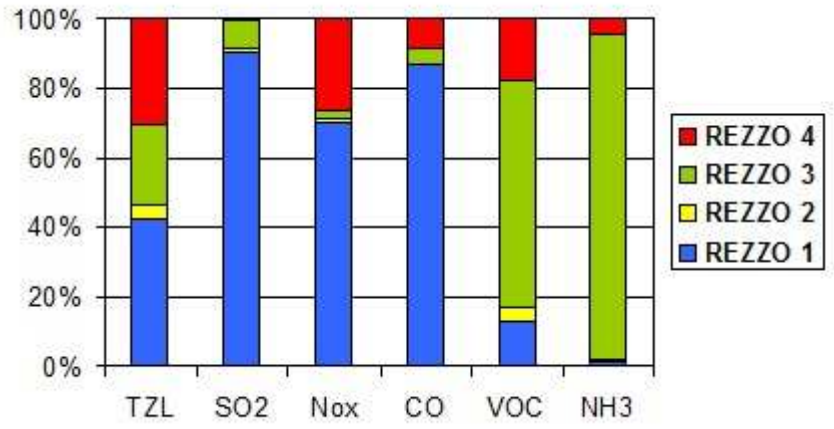
V případě zvláště velkých a velkých zdrojů došlo v roce 2009 k celkovému meziročnímu snížení produkce TZL o 22%. (nejvýznamnější pokles u velkých zdrojů znečištění byl zaznamenán u zdroje ArcelorMittal Ostrava a.s. - závod 12 - Vysoké pece).

Tabulka: Celkové emise hlavních znečišťujících látek v roce 2010

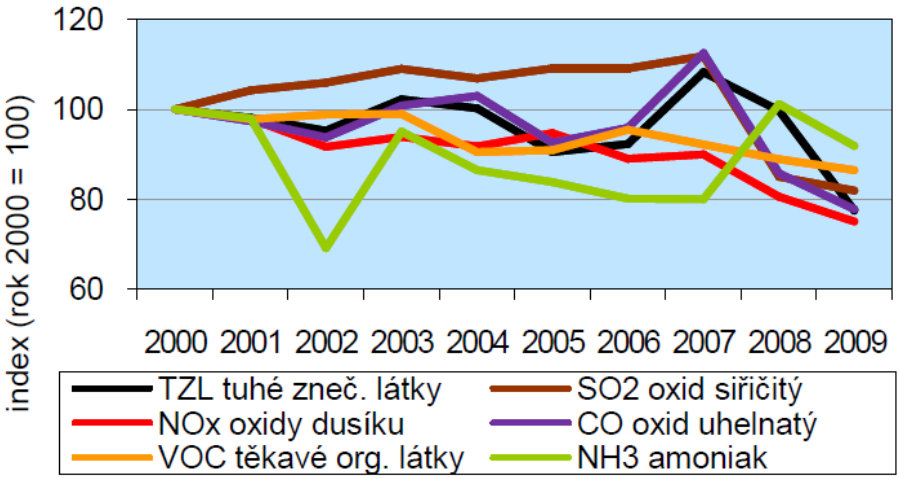
Kategorie zdrojů	TZL		SO_2		NO_x		CO		VOC		NH_3	
	kt/rok	%	kt/rok	%	kt/rok	%	kt/rok	%	kt/rok	%	kt/rok	%
Zvláště velké a velké zdroje (REZZO 1)	2,8	42,4	19,976	90,0	19,301	69,7	128,885	86,8	2,053	13,0	0,058	1,5
Střední zdroje (REZZO 2)	0,248	3,7	0,351	1,6	0,469	1,7	0,403	0,3	0,573	3,6	0,003	0,1
Malé zdroje (REZZO 3)	1,557	23,2	1,790	8,1	0,631	2,3	6,305	4,2	10,376	65,6	3,648	94,0
CELKEM stac. zdroje	***4,645***	***69,3***	***22,117***	***99,7***	***20,401***	***73,7***	***135,593***	***91,3***	***13,003***	***82,2***	***3,709***	***95,6***
Mobilní zdroje (REZZO 4)	2,056	30,7	0,077	0,3	7,297	26,3	12,953	8,7	2,812	17,8	0,171	4,4
CELKEM	**6,701**	**100**	**22,194**	**100**	**27,698**	**100**	**148,546**	**100**	**15,815**	**100**	**3,881**	**100**

Zdroj: Situační zpráva k Programu snižování emisí a imisí znečišťujících látek do ovzduší Moravskoslezského kraje 2010

Graf: Struktura zdrojů emisí v Moravskoslezském kraji [%] v roce 2010

Graf: Vývoj emisí základních znečišťujících látek v MSK v letech 2000 -2009.

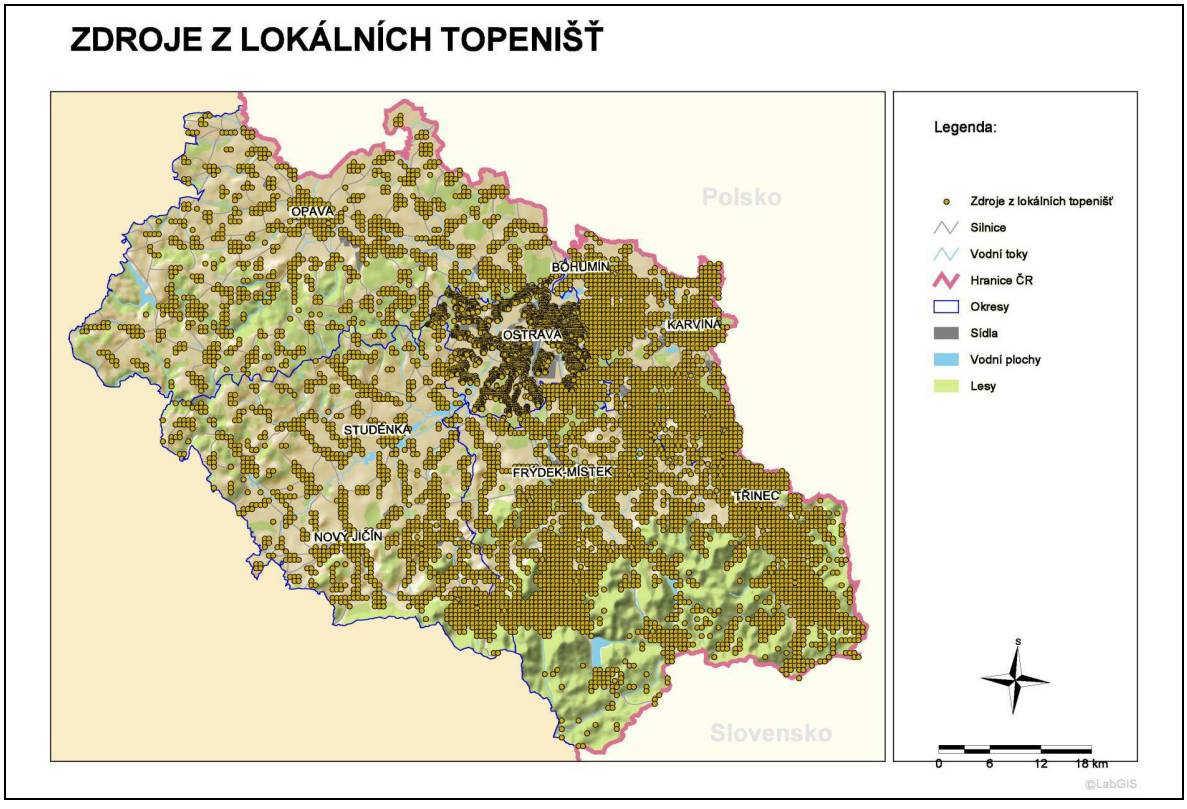
(Aktuálnější data nebyla v době uzávěrky Vyhodnocení koncepce k dispozici)

Z výše uvedené tabulky a grafů je zřejmý významný vliv zvláště velkých a velkých zdrojů znečišťování ovzduší, zejména v případě produkce oxidu siřičitého, TZL a oxidů dusíku.

Přes průmyslový charakter Moravskoslezského kraje jsou však významným zdrojem emisí znečišťujících látek do ovzduší rovněž lokální topeniště s nedokonalým spalováním méně hodnotných paliv a mobilní zdroje. Lokální topeniště se podílejí na znečištění ovzduší významně především v podzimních a zimních měsících při inverzním počasí a jsou významným producentem tuhých znečišťujících látek a široké škály organických látek. K nárůstu znečištění dochází i v oblastech s možnostmi alternativního vytápění ušlechtilejšími palivy (plyn). Příčinou je mimo jiné i částečný návrat k vytápění tuhými palivy, způsobený především zvyšováním nákladů na vytápění při současné dostupnosti levnějších druhů pevných paliv, v některých případech doprovázený i spalováním odpadů se všemi z toho vyplývajícími negativními důsledky.

Měrné emise z vytápění domácností přesahují v hodnotách TZL, PM_{10} i PAU průměry České republiky. Očekávaný pozitivní trend snižování emisí v důsledku zateplování obytných domů, respektive instalace alternativních zdrojů vytápění (tepelná čerpadla, solární zdroje) v rámci podpory programu „Zelená úsporám“ se významněji může projevit až při hodnocení celé zimní sezóny. Dopady společného opatření MSK a MŽP, zaměřeného na výměnu technicky nevyhovujících kotlů na tuhá paliva za modernější s nižšími měrnými emisemi, se projeví až v nadcházející zimní sezóně.

Dominantní role malých zdrojů znečištění ovzduší se projevuje především v případě produkce těkavých organických látek (více než 65% veškeré produkce VOC v kraji). Společně s dopravou tak jde o více než ¾ veškeré produkce VOC, což má dopad z hlediska zátěže území nejen v jádrové části kraje, kde se na znečištění ovzduší podílí především průmysl, ale také v oblastech relativně vzdálených dosahu zvláště velkých a velkých stacionárních zdrojů znečištění. V následujícím obrázku (zdroj: SZÚ) je uvedeno rozložení zdrojů lokálních topenišť v MSK:

Z hlediska znečištění ovzduší se stále větším problémem stává, kromě výše uvedeného narůstajícího podílu malých zdrojů znečištění ovzduší, také již citovaná doprava. A to především v důsledku narůstající intenzity vnitrostátní i mezinárodní kamionové přepravy. Na některých úsecích silnic v kraji se intenzita dopravy, zejména v první polovině minulé dekády, zvýšila o desítky procent.

Nejvýznamnějšími zdroji znečišťování jsou komunikace v centrech měst (především Ostrava a její okolí), všechny rychlostní komunikace a zatížené úseky silnic I. tříd (jihozápadně od

Ostravy). Přínos dokončené dálnice se zatím významným způsobem neprojevil, důležitou roli může sehrát její využití při smogových situacích.

Dalším, výše nezmíněným zdrojem znečištění ovzduší, je významný lokální vliv termicky aktivních důlních odvalů (nutnost sanace) a vliv velkých plošných rekultivačních prací.

2.2.2. Imisní situace

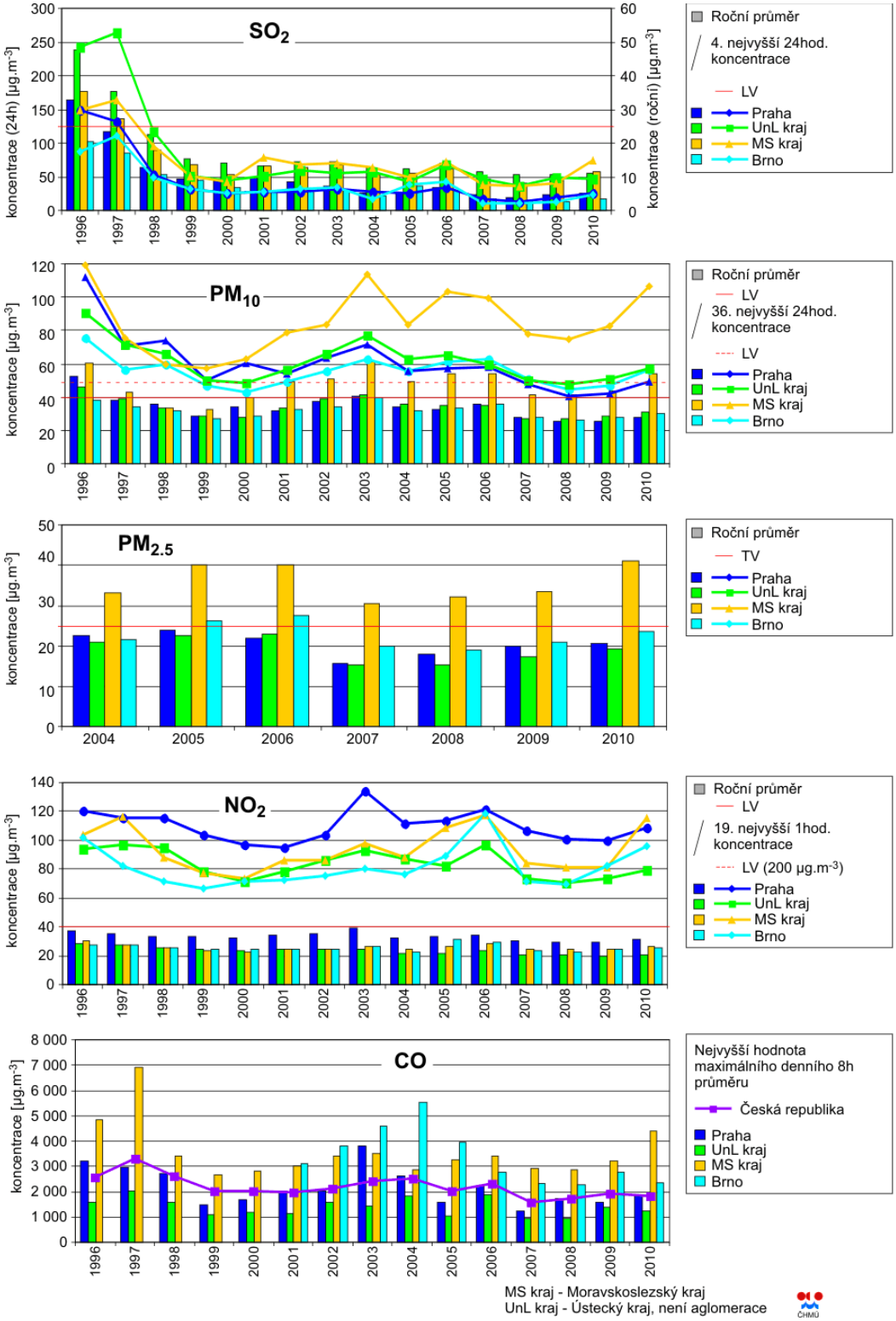
Koncentrace škodlivin v ovzduší je mimo jiné závislá na meteorologické situaci, proto je tento faktor v jednotlivých sezónách i letech různě významný. Přesto se dá konstatovat, že po roce 2000 došlo v Moravskoslezském kraji - na rozdíl od stagnace koncentrací ostatních škodlivin - k významnému nárůstu koncentrací suspendovaných částic PM_{10} (špička hodnot v roce 2003) i oxidů dusíku (špička hodnot v roce 2006). Následující graf (zdroj: ČHMÚ) přináší navíc i srovnání s dalšími aglomeracemi v ČR. Z něj mimo jiné plyne, že koncentrace škodlivin (zejména PM_{10}) v Moravskoslezském kraji od roku 1999 stoupaly podstatně více, než v dalších zatížených oblastech ČR (SZ Čechy, Praha) a postupný pokles koncentrací od roku 2003 nebyl natolik výrazný, aby se hodnoty přiblížily ke stavu, který je dnes v uvedených srovnávacích oblastech. Vyhlášená oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO) tak v posledních letech stále zaujímá významnou část MSK a zasahuje stále výrazně i za západní a jihozápadní hranice města Ostravy.

Kraj je vzhledem ke své homogenitě největší velkoplošnou oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší na území České republiky. Ta v roce 2009 dosahovala 45,4% rozlohy kraje, což je zhoršení oproti roku 2008 (36% rozlohy kraje). Oproti roku 2005 a 2007 (45,5% a 51% území kraje) se jedná o zhruba stejnou rozlohu. Příčinou neuspokojivého imisního stavu je, kromě vysoké produkce emisí ze všech typů zdrojů (včetně malých zdrojů – lokálních topenišť a dopravy), častý výskyt období se špatným rozptylem škodlivin v ovzduší – především při inverzních stavech v chladných částech roku.

Klíčové je především znečištění ovzduší suspendovanými částicemi PM_{10}, a to nejen v ostravsko-karvinské průmyslové aglomeraci a přilehlých územích, ale i ve větších městech mimo tuto aglomeraci. V roce 2010 byl denní imisní limit koncentrací PM_{10} překročen na všech 20 stanicích. Překročení hodnoty 24 hodinového imisního limitu bylo nejčastěji dosahováno na stanicích v okrese Karviná a Ostrava. Největší počet překročení hodnoty 50 $ug.m^{-3}$ byl dosažen na stanici Bohumín (165x oproti 136x v roce 2009 a 110 x v roce 2008), Ostrava Radvance (148x), Veřňovice (147 x), ad.

Roční imisní limit PM_{10} 40 $ug.m^{-3}$ byl v roce 2010 na území Moravskoslezského kraje překročen na 13 stanicích imisního monitoringu. Nejvyšší hodnota byla naměřena ve Věřňovicích (66,1 $\mu g.m^{-3}$) a Bohumíně (63,9 $\mu g.m^{-3}$). Čtyři z pěti lokalit s nejvyššími hodnotami se nacházejí v Moravskoslezském kraji, až pátou lokalitou je stanice Stehelčeves v okrese Kladno. Srovnání hodnot PM_{10} v rámci ČR je v níže uvedeném obrázku (zdroj ČHMÚ).

Je důležité zmínit, že v některých oblastech se na koncentracích znečištění ovzduší výrazně podílejí lokální topeniště. Např. v případě PM_{10} může být příspěvek lokálních topenišť k celkovým koncentracím v průměru od 1 - 5 $\mu g/ m^3$, ale lokálně mohou přispívat i více než 15 $\mu g/m^3$.

Trendy ročních charakteristik SO_2, PM_{10}, $PM_{2,5}$, NO_2 a CO v aglomeracích, 1996-2010

Mimo aglomerace jsou naštěstí koncentrace znečištění PM a persistentními polutanty nižší. Z vyhodnocení kvality ovzduší v místech mimo ostravsko-karvinskou aglomeraci lze uvést, že v roce 2010 koncentrace PM_{10} např. na Čeladné v ročním aritmetickém průměru nepřekročily roční imisní limit. I zde však došlo 52 x k překročení 24-hodinového limitu s maximální naměřenou hodnotou PM_{10} 358 ug/m3.

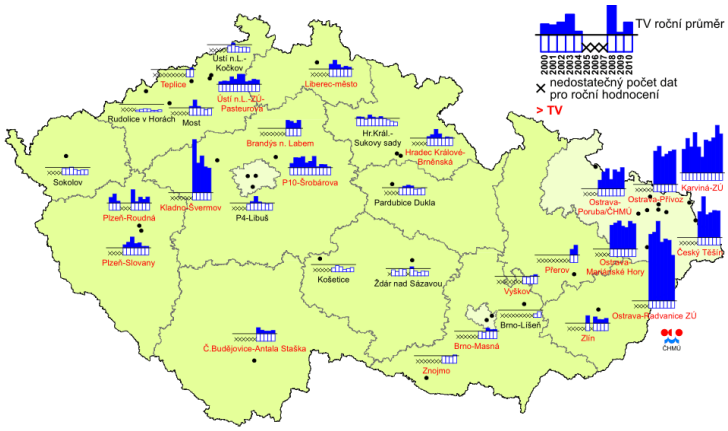
V Moravskoslezském kraji byly překračovány také imisní limity pro ještě nebezpečnější suspendované částice o velikosti $PM_{2,5}$ ve výši 25 $ug.m^{-3}$ (navrhovaný roční limit podle směrnice ES 2008/50/EC) na všech sedmi stanicích na území kraje (Věřňovice, Bohumín, Ostrava-Radvanice, Ostrava-Přívoz, Ostrava-Zábřeh, Třinec-Kosmos a Ostrava-Poruba), Uvedené částice jsou považovány za nejvýznamnější prachové částice z hlediska vlivů na lidské zdraví. Překročeny byly také hodnoty cílového imisního limitu benzo(a)pyrenu (prokázaný lidský karcinogen dle IARC) na všech osmi stanicích na území kraje, kdy na lokalitě Ostrava-Bartovice byly opět naměřeny nejvyšší hodnoty v ČR rovnající se 7,2 $ng.m^3$ (nicméně nižší než v roce 2009 , kdy bylo naměřeno 9,2 $ng.m^{-3}$). Cílový imisní limit je překročen velmi výrazně.

Překvapivé je, že vysokých hodnot a negativního trendu bylo dosahováno také v návětrných částech města Ostravy, např. v Ostravě – Porubě, která byla tradičně považována za místo s kvalitním životním prostředím. Ze srovnání časové řady[5] plyne, že lokalita dosahovala v roce 2008 podstatně vyšších hodnot benzo(a)pyrenu, než v prvním srovnávacím roce 2004. Zatímco v roce 2004 se jednalo konkrétně o 2,1 ng/m^3 oproti 10,0 ng/m^3 v Ostravě-Bartovicích, resp. 6,5 ng/m^3 v Ostravě-Přívoze a 4,5 ng/m^3 v Ostravě-Mariánských horách, v roce 2009 již hodnota v Ostravě – Porubě dosahovala 3,3 ng/m^3, zatímco v Ostravě – Přívoze klesla na 5,5 ng/m^3 a v Ostravě – Mariánských horách stoupla na 4,8ng/m^3. Příčinou jsou pravděpodobně zvyšující se intenzity dopravy, včetně nárůstu tranzitní dopravy do doby dokončení nového napojení na budovanou silnici č. I/11 na Opavu. Další podrobné údaje ke koncentracím nejvýznamnějších škodlivin jsou uvedeny v příloze č. 5: Strategické hodnocení vlivů koncepce na veřejné zdraví.

V roce 2010 došlo k překročení ročních průměrných koncentrací benzenu z celé ČR jen v Moravskoslezském kraji a to na stanici Ostrava-Přívoz.

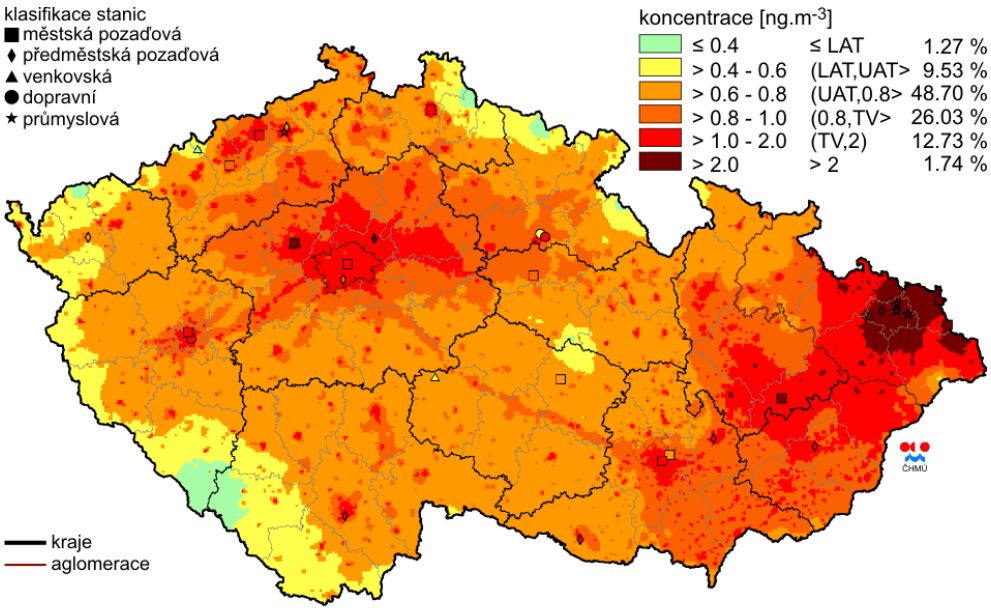
[5] Švecová, V., Topinka, J., Šrám, R.J.(2009): Personální monitoring polycyklických aromatických uhlovodíků a volatilních organických látek. In: Ochrana ovzduší 5-6/2009(z měření ČHMÚ).

Graf: Roční průměrná koncentrace benzo(a)pyrenu v ovzduší v letech 2000-2010 na vybraných stanicích (zdroj: ČHMÚ)

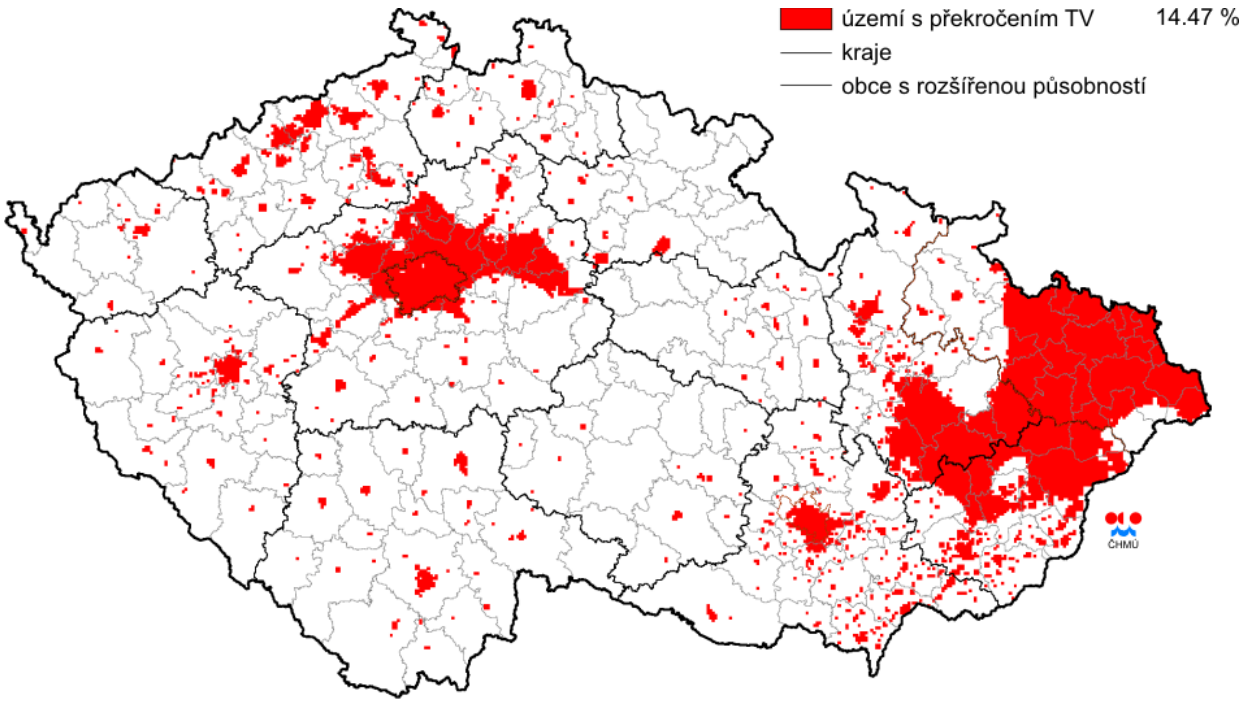
Roční průměrné koncentrace benzo(a)pyrenu v ovzduší v letech 2000–2010 na vybraných stanicích

Graf: Pole roční koncentrace benzo(a)pyrenu, v ovzduší v roce 2010 (Zdroj: ČHMÚ).

Pole roční průměrné koncentrace benzo(a)pyrenu v ovzduší v roce 2010

Graf: Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší vzhledem k cílovým imisním limitům pro ochranu zdraví, bez zahrnutí přízemního ozónu, 2010 (Zdroj: ČHMÚ).

Vyznačení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší vzhledem k cílovým imisním limitům pro ochranu zdraví, bez zahrnutí přízemního ozonu, 2010

2.3. Hluk

Společně s dopady narůstající intenzity dopravy v oblasti znečištění ovzduší (ať už samotná produkce emisí nebo sekundární znečištění prachem) se projevuje i nárůst hlukové zátěže obyvatel. Jednou z příčin nárůstu hluku z dopravy je nevyhovující kvalita a nedostatečná kapacita komunikací, a také chybějící obchvaty měst a obcí. Hluk z průmyslové činnosti je ve srovnání s hlukem z dopravy méně významný.

K této situaci přispívá neustálý nárůst intenzity silniční dopravy. I přes občasné meziroční poklesy (množství přepravených osob a nákladu po železnici i po silnici meziročně pokleslo např. v roce 2009 o 9%) je významný setrvalý trend nárůstu. Množství osob a zboží, přepraveného po silnici převyšuje až 4x objem přepravy po železnici.

Nejvyšší počet obyvatel na území kraje dotčených hlukem (hodnota L_n 60 dB pro rušení spánku) dle uveřejněných údajů žije ve velkých městech Moravskoslezského kraje – Frýdek-Místek (3279 obyvatel), Opava (5529 obyvatel), Havířov (5379 obyvatel). Celodenně (ukazatel L_{dvn} 70 dB) je hlukem z dopravy dotčeno v uvedených městech - Frýdek-Místek (2 623 obyvatel), Opava (4 811 obyvatel), Havířov (4 898 obyvatel). V aglomeraci Ostrava žije nad mezní hodnotou L_n pro silniční dopravu 33 300 obyvatel a L_{dvn} 27 800 osob.

Strategické hlukové mapy, z nichž jsou údaje čerpány, byly vypracovány na základě směrnice 2002/49/ES pro aglomerace s počtem obyvatel nad 250 000 a pro hlavní komunikace s dopravní intenzitou nad 6 mil. vozidel/rok.

V roce 2010 řešila Krajská hygienická stanice MS kraje se sídlem v Ostravě celkem 167 podnětů s ohledem na nadměrný hluk. Jednalo se především o dopravní hluk z provozu liniových staveb (silnice, železnice).

2.4. Příroda a krajina

Vzhledem k požadavkům orgánů veřejné správy z projednávání předchozích krajských koncepcí, je nezbytné věnovat zvýšenou pozornost potenciálním střetům Strategie s chráněnými zájmy v oblasti ochrany přírody a krajiny.

Přes obecné vnímání Moravskoslezského kraje, jako území se silně poškozeným životním prostředím, leží na území regionu řada rozsáhlých území s cennými přírodními hodnotami. Jedná se především o velkoplošná zvláště chráněná území – celé území CHKO Poodří a dále části CHKO Beskydy a CHKO Jeseníky. Celková rozloha velkoplošných ZCHÚ dosahuje více než 17% rozlohy regionu. Velkoplošná ZCHÚ od roku 2008 postupně doplňovalo 147 maloplošných zvláště chráněných území o rozloze 6 798 ha.

V Moravskoslezském kraji stejně jako v celé ČR převládá kulturní krajina ovlivněná intenzivní antropogenní činností. Působení člověka mělo za příčinu vznik několika unikátních krajinných typů, ve kterých se udržela nebo vytvořila řada jedinečných ekosystémů. Další intenzifikace zemědělské a průmyslové výroby tyto ekosystémy ohrožuje.

Moravskoslezský kraj má pro podporu managementu ochrany přírody a krajiny zpracovánu „Koncepci strategie ochrany přírody Moravskoslezského kraje“, která analyzuje dosavadní stav a ukládá prioritní úkoly v daném území na období 10 let. Zásluhou dlouhodobé tradice v ochraně přírody a zvyšujícím se dotačním prostředkům se situace v kraji postupně zlepšuje. Je prováděn management v maloplošných zvláště chráněných územích (biotechnické zásahy na území přírodních rezervací (PR) a přírodních památek (PP)) jako je pravidelné kosení, likvidace invazních druhů rostlin, údržba lesního porostu a podobně.

Problémovými zásahy do krajinného rázu jsou v současné době velkoplošné terénní úpravy, například v souvislosti se stavbami výrobního, obchodního a logistického charakteru (sklady, logistická centra, podnikatelské areály, průmyslové zóny, podniky na zelené louce) s nároky na další plochy. Uvedený trend vede k postupnému zvyšování podílu využívané plochy v poměru k území přírodního charakteru. Problémem je rovněž zvýšení fragmentace krajiny a snížení její migrační propustnosti v důsledku stavební činnosti. Dalším relativně novým problémem jsou zásahy do krajinného rázu v důsledku výstavby stožárových staveb, především větrných elektráren v exponovaných lokalitách.

V následující mapce je uveden přehled chráněných území Moravskoslezského kraje.

Velkoplošná zvláště chráněná území

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST BESKYDY

CHKO Beskydy je největší chráněnou krajinnou oblastí v ČR, byla vyhlášena v roce 1973 na ploše 116 000 ha. Rozprostírá se na moravsko-slovenském pomezí v horské části Moravskoslezských Beskyd, Vsetínských vrchů a Javorníků. Podnebí Beskyd určuje jejich nadmořská výška a poloha v místě střetů oceánského a kontinentálního klimatu. Nejnižší průměrnou roční teplotu 2,5°C má nejvyšší vrchol Beskyd Lysá hora, nejnižší polohy oblasti mají průměr okolo 7°C. Celá oblast je dosti bohatá na srážky, přičemž například Lysá hora s průměrnou hodnotou 1532 mm za rok patří k srážkově nejbohatším místům ČR.

Lesy pokrývají asi 70 % území, jejich druhová skladba byla vlivem člověka značně pozměněna, takže původní smíšené porosty byly většinou nahrazeny smrkovými monokulturami. Přírodní lesy se zachovaly jen místy. Jsou to především květnaté bučiny i zbytky suťových lesů. Na nejvyšších beskydských vrcholech a jejich svazích zůstaly přírodní horské smrčiny. Většina významných pralesů a část dalších typických beskydských porostů je chráněná v rezervacích.

Při utváření beskydské krajiny se výrazně projevil vliv jejího osídlení a využívání. Zvláště významně se projevil vliv středověké valašské kolonizace s pasekářským způsobem

hospodaření, v jehož důsledku došlo k vytvoření hodnotné a esteticky vyvážené kulturní krajiny s roztroušenými chalupami a drobnými políčky.

Oblast je významná především pro hnízdění ptačích druhů vázaných na přírodní pralesovité lesy s významným podílem buku. Vyskytuje se tu jediná původní populace puštíka bělavého *(Strix uralensis)* v ČR, hnízdí zde také sýc rousný *(Aegolius funereus)* a kulíšek nejmenší *(Glaucidium passerinum)*. Plochy bezlesí hostí například početnou populaci chřástala polního *(Crex crex)* a ťuhýka obecného *(Lanius collurio)*. Největší populace v ČR zde tvoří strakapoud bělohřbetý *(Dendrocopos leucotos)* a lejsek malý *(Ficedula parva)*. CHKO Beskydy plní důležitou funkci z hlediska takzvané Bernské úmluvy (Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť) pokud jde o výskyt velkých šelem – vlka *(Canis lupus)*, rysa ostrovida *(Lynx lynx)* a medvěda hnědého *(Ursus arctos)*.

Pro přilehlou průmyslovou oblast Ostravska představují Beskydy významnou rekreační oblast, což se projevuje v návštěvnosti atraktivních oblastí.

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST JESENÍKY

CHKO Jeseníky byla vyhlášena v roce 1969 na ploše 74 000 ha. Území dominuje nejvyšší moravský masív – Hrubý Jeseník. Z geologického hlediska představují Jeseníky nejvýchodnější část Českého masívu, jenž byl vyvrásněn na konci prvohor. Z klimatického hlediska patří Jeseníky mezi chladnější oblasti s vysokými srážkami a vysokou délkou trvání sněhové pokrývky (v hřebenové části pohoří zpravidla od poloviny října až do konce května), což vytváří vhodné podmínky pro zimní sporty a další související aktivity cestovního ruchu. Pro provozování zimních sportů byla vybudována nezbytná infrastruktura (například lyžařské areály u Ovčárny pod Petrovými kameny a u Červenohorského sedla), která – společně s vysokou koncentrací návštěvnosti (místní i časovou) – způsobuje potenciální střety s požadavky na ochranu přírody a krajiny.

Lesní porosty pokrývají území oblasti téměř z 80 procent. Převažují smrkové monokultury, které z velké části nahradily původní bukojedlové porosty a přirozené smrčiny. Horní hranice lesa probíhá v nadmořské výšce 1 300 m, nad ní je rozsahem nevelké, ale přírodovědecky velmi hodnotné přirozené bezlesí – horské hole, které jsou dokladem zalednění. Kleč je zde nepůvodní dřevinou a její nepřítomnost v původní vegetaci je jedním z důvodů velkého druhového bohatství některých lokalit v alpínském pásmu. Například z Velké kotliny se uvádí na 450 druhů vyšších rostlin, jde o nejbohatší botanickou lokalitu v ČR. Ve vrcholových partiích jsou četná vrchoviště, rašeliniště, prameniště a bystřiny.

Oblast je významná především pro lesní druhy ptáků a ptactvo horských luk, včetně druhů zasahujících do oblasti údolních niv. Vyskytuje se zde pěvuška podhorní *(Prunella collaris)* a linduška horská *(Anthus spinoletta)*, jejichž rozšíření je v ČR značně omezené. Kritická situace nastala u tetřeva hlušce *(Tetrao urogallus)* – asi přežívá několik jedinců, došlo také k rychlému snížení počtu tetřívka obecného *(Tetrao tetrix)*. Očekává se návrat sokola stěhovavého *(Falco peregrinus)*. Pozornost zasluhuje ojedinělý výskyt kulíka hnědého *(Charadrius morinellus)* a slavíka modráčka tundrového *(Luscinia svecica svecica)*.

V současné době se připravují podklady pro posouzení možnosti zřízení národního parku v jádrové části stávající CHKO.

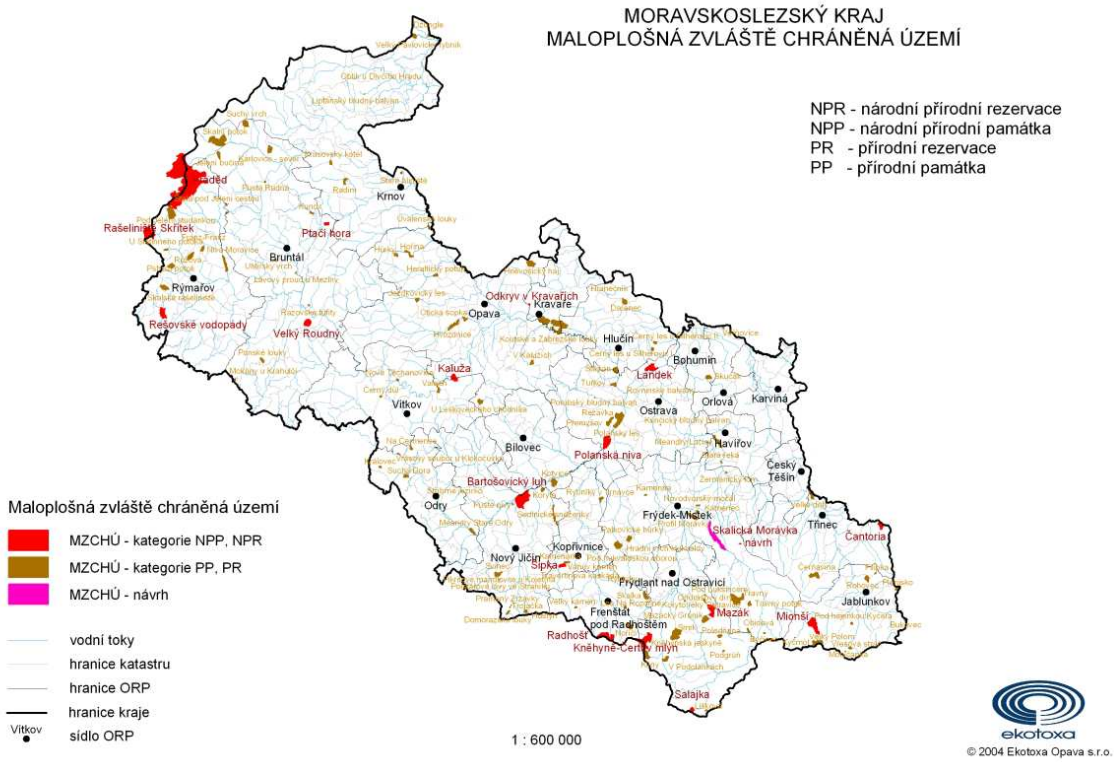
CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST POODŘÍ

Jedná se o území zachovalé údolní nivy Odry s pestrým mikroreliéfem, vzniklým jejím vývojem ve čtvrtohorách a následně hospodářským využíváním po středověké kolonizaci ve 13. a 14. století. Území je typické a ojedinělé zachovalým vodním režimem s každoročním zaplavováním rozsáhlých částí nivy. Dále pak v národním měřítku jedinečným charakterem meandrujícího toku Odry s navazujícími systémy ramen a tůní v různém stupni zazemnění, značným podílem trvalých travních porostů s hojnou rozptýlenou zelení (unikátní souvislý komplex zhruba 2 300 ha aluviálních luk), lužními lesy v nivě (zastoupení dubu a jasanu téměř 50 %), dubohabřinami na terasách Odry a konečně rybničními soustavami. Území je místem výskytu řady ohrožených druhů především vodní a mokřadní květeny a zvířeny. Oblast byla vyhlášena v roce 1991 v plošné výměře 8 150 ha a v roce 1993 zařazena k mokřadním územím Ramsaarské konvence (rozloha mezinárodně významného mokřadu 5 450 ha). Nejcennější lokality jsou chráněny v maloplošných chráněných územích (NPR Polanská niva, PR Polanský les, PR Kotvice), další se připravují k vyhlášení.

V rámci územního systému ekologické stability je severní část CHKO nadregionálním biocentrem a jižní nadregionálním biokoridorem. CHKO je významná především pro vodní a bažinné ptáky jak v době hnízdění, tak i při tahu. Na několika místech se vyskytuje bukáč velký *(Botaurus stellaris)*, hnízdí zde hohol severní *(Bucefala clangula)* a další vzácné kachny. Od konce 90. let 20. století hnízdí husa velká *(Anser anser)* a kormorán velký *(Phalacrocorax carbo)*, od roku 2000 pak zrzohlávka rudozobá *(Netta rufina)*. Existuje tu hnízdní kolonie racka chechtavého *(Larus ridibindus)*. Z bahňáků je nejhojnějším hnízdním druhem čejka chocholatá *(Vanellus vanellus)*, z méně častých břehouš černoocasý *(Limosa limosa)* a vodouš rudonohý *(Tringa totanus)*.

Hlavní hospodářskou činností je zemědělství. Rybníky jsou využívány k chovu ryb.

Maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ) mají rozlohu 6 798 ha. V roce 2009 se počet MZCHÚ zvýšil o jednu, v předchozím roce o čtyři. Konkrétně se jedná o 10 národních přírodních rezervací (NPR), 8 národních přírodních památek (NPP), 74 přírodních rezervací (PR) a 56 přírodních památek (PP). V roce 2009 se počet maloplošných zvláště chráněných území rozšířil o NPP Javorový vrch (84,15 ha) na území CHKO Jeseníky a PR Bažantula (36,52 ha) na území CHKO Poodří. Moravskoslezský kraj financoval v roce 2009 management v maloplošných zvláště chráněných územích (mimo území CHKO) ve výši přibližně 2 mil. Kč. Dále se na území kraje nachází 5 přírodních parků, které zajišťují územní ochranu přírody na obecné úrovni. Ze 148 MZCHÚ je 78 ZCHÚ umístěno ve volné krajině ve správě Krajského úřadu Moravskoslezského kraje. Seznam všech maloplošných ZCHÚ je uveden v analytické části koncepce ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje.

Zdroj: Koncepce ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje

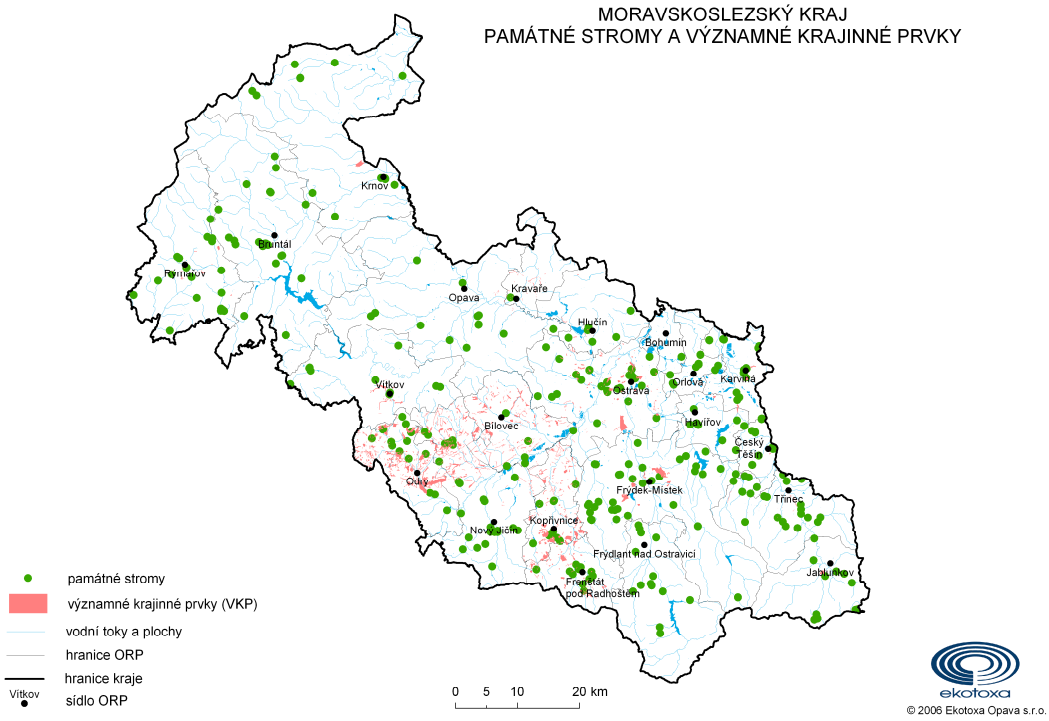
Přírodní parky

V Moravskoslezském kraji byly vyhlášeny následující přírodní parky:

Přírodní park Sovinecko (na území přírodního parku leží NPP Rešovské vodopády)
Přírodní park Údolí Bystřice (na území leží PP Kamenné proudy a PR Hrubovodské sutě)
Přírodní park Oderské vrchy
Přírodní park Podbeskydí (nejcennější částí parku NPP Šipka)
Přírodní park Moravice.

Významné krajinné prvky (VKP)

V Moravskoslezském kraji je registrováno více než 2150 VKP (Zdroj: KOPK MSK), nejvíce v kompetenci pověřených obecních úřadů Odry, Fulnek a Nový Jičín (dohromady více než 50 % všech VKP na území MSK). Z výše uvedeného plyne, že rozmístění registrovaných VKP na území MSK je nerovnoměrné, což vyplývá z různého postupu při jejich vyhlašování.

Zdroj: Koncepce ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje

Územní systémy ekologické stability krajiny

Územní systémy ekologické stability krajiny (ÚSES) jsou vzájemně propojené soubory přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišují se na místní, regionální a nadregionální ÚSES a jejich cílem je:

- uchování a podpora rozvoje přirozeného genofondu krajiny
- zajištění příznivého působení na okolní ekologicky méně stabilní části krajiny a jejich prostorové oddělení
- podpora možnosti polyfunkčního využívání krajiny
- uchování významných krajinných fenoménů.

Jejich vymezení je součástí územně-plánovací dokumentace. V územně-plánovací dokumentaci VÚC je to na úrovni nadregionálních a regionálních ÚSES, v územně-plánovací dokumentace obcí pak až do úrovně lokálních ÚSES.

Péče o zvláště chráněné živočichy

V kraji působí 2 záchranné stanice pro hendikepované živočichy (Bartošovice nad Odrou a Stránské – ve druhém případě specializace na dravce a sovy), které se věnují také EVVO. Jen samotná stanice v Bartošovicích přijme ročně 700-1100 hendikepovaných zvířat a průměrně 55% jich po doléčení vypustí zpět do přírody (v roce 2010 bylo z 1 046 přijatých zvířat vypuštěno zpět do přírody 475). Celkem bylo za období 1983-2010 přijato 12 978 živočichů.

Invazní druhy

V Moravskoslezském kraji se, podobně jako v celé republice, šíří invazní druhy živočichů a rostlin. V této souvislosti je vhodné zmínit v roce 2010 dokončený projekt „Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky“, který byl nejvýznamnějším projektem řešícím likvidaci invazních druhů v České republice a je ojedinělým i v rámci Evropy (projekt získal finanční podporu z Programu Life-Nature EU a prezentace jeho výsledků byla vybrána v rámci programu návštěvy Eurokomisaře pro ŽP M. Potočnika v ČR v říjnu 2011). Cílem projektu byla nejen revitalizace původních porostů v povodí, kde je soustředěno několik chráněných území, a které je zasaženo invazním druhem – křídlatkou, ale také získání vědeckých i praktických poznatků pro likvidaci uvedeného druhu. Na základě zkušeností z tohoto úspěšného projektu, probíhá likvidace invazních druhů rostlin také v části CHKO Poodří.

Natura 2000

Do potenciálního konfliktu s rozvojem aktivitami Moravskoslezského kraje se také může dostávat ochrana lokalit evropské soustavy Natura 2000. To může nastat mimo jiné i vzhledem k tomu, že do soustavy Natura 2000 jsou zahrnuty i části území, která dříve nebyla speciálně chráněna národní legislativou. Posouzení možných vlivů na území soustavy Natura 2000 proto tvoří (i z důvodu obsahu vyžádaných stanovisek orgánů ochrany přírody) nedílnou součást následného Vyhodnocení.

V celkovém přehledu přinášíme standardní přehled území soustavy Natura 2000 v MSK.

Do národního seznamu evropsky významných lokalit bylo na území Moravskoslezského kraje původně zařazeno nařízením Vlády č. 132/2005 Sb. celkem 45 EVL. Další EVL byla do národního seznamu EVL zařazena v roce 2009 nařízením Vlády č. 371/2009 Sb. Na území Moravskoslezského kraje se tedy celkově nachází celkem 51 evropsky významných lokalit (zdroj: Cenia).

Nejpočetnější kategorií evropsky významných lokalit na území Moravskoslezského kraje jsou území, jejichž předmětem ochrany jsou konkrétní evropsky významné druhy (takzvané druhové lokality), zejména evropsky významné druhy živočichů. Evropsky významné druhy rostlin jsou předmětem ochrany pouze ojediněle: Praděd, Beskydy, Skalské rašeliniště, Sovinec.

Z „druhových“ lokalit je větší část tvořena lokalitami vodních a podmáčených biotopů (rybníky, tůně, vodní toky, mokřady). Celkem se jedná o 25 EVL, ve kterých jsou předmětem ochrany živočichové (ojediněle rostliny) vázaní na vodní prostředí (nejčastěji: čolek velký, kuňka žlutobřichá a ohnivá, dále vranka obecná, vydra říční a další). Dále jsou na území Moravskoslezského kraje významně zastoupeny „druhové“ evropsky významné lokality v biotopech bývalých důlních děl (celkem deset EVL), jejichž předmětem ochrany jsou netopýři.

Další skupinou „druhových lokalit“ jsou EVL u nichž jsou jediným či jedním z několika předmětů ochrany zástupci hmyzu, konkrétně lesní druhy brouků vázané na trouchnivějící dřevo starých stromů v alejích, parcích a lesích (zejména páchník hnědý) – 6 lokalit, případně

luční druhy (modrásek bahenní, přástevník kostivalový) – 3 lokality, vodní druhy hmyzu (vážka jasnoskvrnná) – 1 lokalita.

Typy evropských stanovišť jsou předmětem ochrany ve 13 EVL, jedná se však o plošně nejrozsáhlejší lokality (Beskydy, Poodří, Niva Morávky, Sovinec, Praděd, Hraniční meandry Odry). Nejčastěji zastoupeným typem stanoviště jsou lesní (13 EVL), následují mokřadní a lužní stanoviště (10 EVL), luční (7 EVL), dále jsou zastoupeny stanoviště sutí a skal (ve 4 EVL), vodní stanoviště na tocích (3 EVL), křoviny (2 EVL) a na závěr shodně po jedné EVL jeskyně, horská (alpinská) stanoviště.

Plošně nejrozsáhlejší EVL jsou Beskydy (CZ0724089) - 120 387 ha. Uvedená lokalita zároveň obsahuje největší počet předmětů ochrany (typů evropských stanovišť a evropsky významných druhů) v Moravskoslezském kraji, včetně prioritních druhů. Významné jsou zejména šelmy (vlk obecný, medvěd hnědý, rys ostrovid), pro něž jsou Beskydy jedinou EVL na našem území, kde tyto druhy dohromady požívají ochranu EU prostřednictvím evropsky významné lokality. Mezi další plošně rozsáhlé EVL patří následující: Praděd (CZ0714077) - 6071 ha, Poodří (CZ0814092) - 5235 ha, Sovinec (CZ0810018) - 2561 ha.

V Moravskoslezském kraji se dále nacházejí 4 ptačí oblasti: Beskydy, Jeseníky, Poodří a Heřmanský stav – Poolší.

Ptačí oblast Jeseníky:

Ptačí oblast Jeseníky (CZ0711017) byla vyhlášena nařízením Vlády ČR č. 599/2004 Sb. na ploše 52 228,12 ha. Území ptačí oblasti zčásti sleduje hranice CHKO Jeseníky, celkově je však její rozloha nižší než rozloha CHKO Jeseníky.

Předmětem ochrany ptačí oblasti Jeseníky jsou populace těchto druhů ptáků: jeřábek lesní (*Bonasa bonasia*) a chřástal polní (*Crex crex*) a jejich biotopy. Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování a obnova ekosystémů významných pro druhy ptáků, pro které je oblast vyhlášena, v jejich přirozeném areálu rozšíření a zajištění podmínek pro zachování populací těchto druhů ve stavu příznivém z hlediska ochrany (§1 nařízení Vlády ČR).

Jen s předchozím souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody, lze v ptačí oblasti Jeseníky, mimo současně zastavěné a zastavitelné části území obcí (§3 nařízení Vlády ČR):

a) vytyčovat nové turistické, cyklistické, lyžařské trasy a jezdecké stezky,
b) provádět činnosti vyvolávající změnu výše ustálené hladiny povrchové a podzemní vody, která by mohla způsobit změnu biotopu druhu, pro který je ptačí oblast zřízena,
c) měnit druh pozemků a způsoby jejich využití.

Předchozí souhlas příslušného orgánu ochrany přírody není potřeba ve vymezených případech (viz (§3 odst. 2 nařízení Vlády ČR).

Ptačí oblast Beskydy:

Ptačí oblast Beskydy (CZ0811022) byla vyhlášena nařízením Vlády ČR č. 687/2004 Sb. na ploše 41 702 ha a pokrývá zhruba jednu třetinu její plochy.

Předmětem ochrany ptačí oblasti jsou populace těchto druhů ptáků - čáp černý (*Ciconia nigra*), jeřábek lesní (*Bonasa bonasia*), tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*), kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*), puštík bělavý (*Strix uralensis*), žluna šedá (*Picus canus*), datel černý (*Dryocopus martius*), strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*), datlík tříprstý (*Picoides tridactylus*) a lejsek malý (*Ficedula parva*) a jejich biotop (§1 nařízení Vlády ČR). Všech deset druhů přílohy I Směrnice o stanovištích, pro které byla ptačí oblast vyhlášena, jsou lesní druhy, z nichž některé vyžadují pralesovitý charakter porostů.

Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování a obnova ekosystémů významných pro druhy ptáků, pro které je oblast vyhlášena, v jejich přirozeném areálu rozšíření a zajištění podmínek pro zachování populací těchto druhů ve stavu příznivém z hlediska ochrany (§1 nařízení Vlády ČR).

Jen s předchozím souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody, lze v ptačí oblasti, mimo současně zastavěné a zastavitelné území obcí (§3 odst. 1 nařízení Vlády ČR):

a) provádět veškeré mýtní a předmýtní těžby a mechanizované práce v pěstební činnosti v porostních skupinách v době od 15.3. do 15.7. ve vzdálenosti menší než 200 metrů od známých obsazených hnízd čápa černého,
b) provádět veškeré mýtní a předmýtní těžby a mechanizované práce v pěstební činnosti v porostních skupinách v době od 1.2. do 15.6. ve vzdálenosti menší než 100 m od známých obsazených hnízd puštíka bělavého,
c) v době od 15.3. do 31.7. provádět mýtní a předmýtní těžby v porostních skupinách s méně než 50% zastoupením smrku, starších 80ti let, a všech lesních porostech starších 130 let,
d) vytyčovat nové turistické, cyklistické a lyžařské trasy,
e) měnit druh pozemků a způsoby jejich využití,
f) nově umisťovat myslivecká zařízení ve vzdálenosti menší než 200 m od známých hnízd čápa černého nebo ve vzdálenosti menší než 200 m od známých hnízd puštíka bělavého.

V územích první a druhé zóny Chráněné krajinné oblasti Beskydy, nacházejících se v ptačí oblasti, lze jen se souhlasem orgánu ochrany přírody (§3 odst. 2 nařízení Vlády ČR):

a) provádět mýtní a předmýtní těžby, které nebyly umístěny ve schváleném lesním hospodářském plánu nebo v převzaté lesní hospodářské osnově, respektive těžby, u kterých dojde k jejich přesunu
b) provádět mýtní nahodilé těžby listnatých dřevin a jedle, s výjimkou vývratů a ležících zlomů

Předchozí souhlas příslušného orgánu ochrany přírody není potřeba ve vymezených případech (viz (§3 odst. 2 nařízení Vlády ČR).

Ptačí oblast Poodří:

Ptačí oblast Poodří (CZ0811020) byla vyhlášena nařízením Vlády ČR č. 25/2005 Sb. na ploše 8043 ha.

Hranice ptačí oblasti jsou totožné s hranicemi CHKO Poodří a území tvoří úzký pruh podél řeky Odry. Předmětem ochrany ptačí oblasti jsou populace těchto druhů ptáků: bukač velký

(*Botaurus stellaris*), kopřivka obecná (*Anas strepera*), ledňáček říční (*Alcedo atthis*), moták pochop (*Circus aeruginosus*) a jejich biotop (§1 nařízení Vlády ČR).

Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování a obnova ekosystémů významných pro druhy ptáků, pro které je oblast vyhlášena, v jejich přirozeném areálu rozšíření a zajištění podmínek pro zachování populací těchto druhů ve stavu příznivém z hlediska ochrany (§1 nařízení Vlády ČR).
Jen s předchozím souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody, lze v ptačí oblasti, mimo současně zastavěné a zastavitelné území obcí (§3 nařízení Vlády ČR):

a) provádět činnosti vyvolávající změnu výše ustálené hladiny povrchové a podzemní vody, která by mohla způsobit změnu biotopu druhu, pro který je ptačí oblast zřízena,
b) měnit druh pozemků a způsoby jejich využití,
c) vstupovat do litorálních porostů rybníků v době od 1.4. do 31.7., kromě vlastníků a nájemců pozemků,
d) měnit výši vodní hladiny v době od 1.4. do 31.7. o více než 20 cm v časovém úseku kratším než 14 dní na rybnících Velký Okluk, Kotvice a Horní Bartošovický,
e) při obhospodařování rybníků používat hnojiva a biocidy,
f) odstraňovat litorální porosty,
g) vytyčovat nové turistické a cyklistické trasy,
h) provádět činnosti vykonávané správci toků při zásazích do břehů a břehových porostů, s výjimkou zásahů v havarijní situaci, kdy bezprostředně hrozí škody na majetku či bezpečnosti a zdraví osob

2.5. Staré ekologické zátěže

Staré ekologické zátěže patří v Moravskoslezském kraji k závažným problémům životního prostředí. V Moravskoslezském kraji je evidováno celkem 673 ekologických zátěží, tvoří tak 7,5 % ze všech krajů České republiky. V kraji se jedná převážně o zátěže z oblasti chemického a hutnického průmyslu, uzavřené, technicky nevyhovující skládky odpadů a území dlouhodobě (většinou v minulosti) provozovaných průmyslových podniků. V případě skládek je největším problémem jejich rekultivace a zabezpečení, narážející na nedostatek finančních prostředků obcí, které byly jejich provozovateli. Společně s Ústeckým krajem patří MSK mezi kraje, v nichž je tento problém dominantní. Odstraňování starých ekologických zátěží probíhalo v posledních letech především v lokalitách Ostrava - Koksovna Šverma (OKD a. s.), Koksovna Karolina (OKD, a. s.), Ostrava - Radvanice, OKD Bastro, Bruntál (ALFA Plastik a. s.), Opava Komárov (IVAX CR a. s.), Frenštát pod Radhoštěm (Siemens Elektromotory, s. r. o.), Moravský Beroun (Granitol a.s.), Horní Suchá - plnírna propan-butanu - PRIMAPLYN s. r. o. a další.

Nejvýznamnější lokality, jejichž sanace po dlouhé přípravě probíhá jsou Nápravná opatření - laguny Ostramo (DIAMO s. p.), resp. aktuální jsou opatření OKD a. s. (koksovny ČSA a Trojice, lokality jednotlivých dolů), Severomoravská plynárenská a. s. (lokality po celém kraji), Severomoravská energetika a. s. (lokality po celém kraji), Arcelor-Mittal Steel a. s., Válcovny plechu a.s., TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY a. s., lokality čerpacích stanic PHM, ad.

Samotná likvidace starých zátěží však může přinést i přechodné zhoršení kvality životního prostředí, zejména v případě porušení technologických postupů – viz extrémní zvýšení koncentrací oxidu siřičitého v ovzduší v důsledku likvidace lagun Ostramo v říjnu 2011.
Specifickým problémem území s bývalou i současnou hlubinnou těžbou černého uhlí je nutnost zabezpečení starých likvidovaných důlních děl z hlediska jejich vlivu na povrch a zamezení nekontrolovatelného výstupu důlních plynů a dále devastace poddolovaných území s omezenými možnostmi těžebních organizací a státu při odstraňování a nápravě způsobených škod.

2.6. Odpady

Produkce a nakládání s odpady v Moravskoslezském kraji jsou ovlivněny vysokou hodnotou zalidnění a množstvím průmyslových podniků v kraji. Odpadové hospodářství lze charakterizovat velkým množstvím průmyslových odpadů, odpadů z obalů a komunálního odpadu. Celková produkce odpadů na obyvatele se v kraji v posledních letech snižuje. Kraj se v produkci odpadů zařadil na 2. místo v ČR.

Struktura produkce průmyslových odpadů v Moravskoslezském kraji odpovídá struktuře průmyslové výroby. Významná část produkce odpadů připadá na anorganické odpady z tepelných procesů a odpady ze zpracování ropy, z čištění zemního plynu a z pyrolytického zpracování uhlí – tedy odpady z koksochemie. Ve vybraných částech kraje probíhá řada asanačně rekultivačních staveb, v jejichž rámci jsou využívány certifikované vedlejší energetické produkty, což snižuje celkový objem průmyslových odpadů. Tímto způsobem však zdaleka nedochází k tak významnému snížení produkce průmyslových odpadů, jako například v Ústeckém kraji, kde došlo v polovině dekády k poklesu objemu průmyslových odpadů oproti předchozím létům zhruba na polovinu.

Skládky odpadů jsou v současné době nadále využívány jak pro odstraňování průmyslových odpadů tak i pro odstraňování komunálních odpadů. Kromě skládek jsou na území Moravskoslezského kraje provozována zařízení k využívání nebo odstraňování odpadů, která jsou svou kapacitou a charakterem významná pro systém nakládání s odpady. Mezi ně patří zejména spalovna nebezpečných odpadů (10 kt/rok) provozovaná společností SPOVO a.s. v Ostravě, zařízení pro sběr, výkup a využívání autovraků provozované ŽDB GROUP a.s. v Bohumíně a dotřiďovací linky společností Nehlsen Třinec, s. r. o. a Frýdecká skládka a. s. Od roku 2002 je v Ostravě-Kunčicích v provozu linka na výrobu alternativního paliva ze spalitelných odpadů kategorie ostatní odpad, kterou provozuje OZO Ostrava s. r. o.

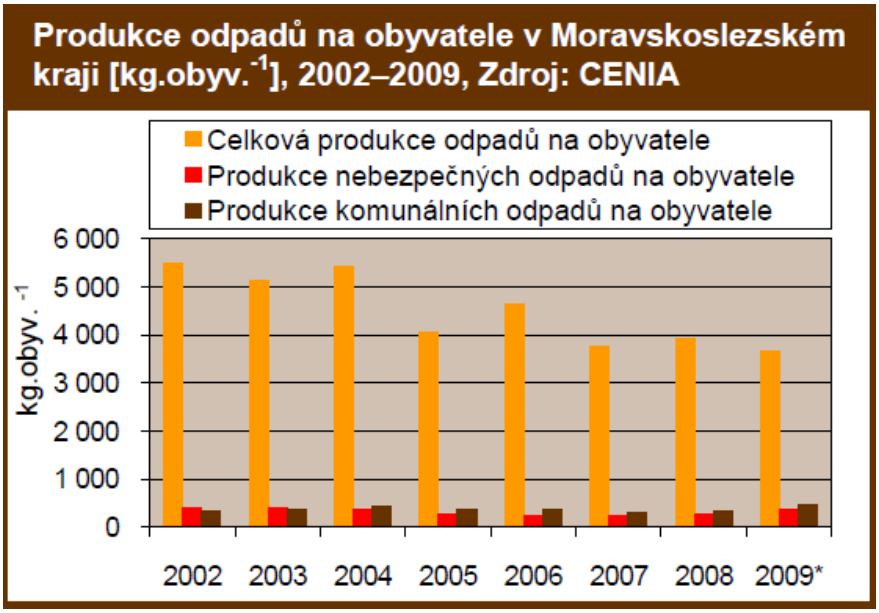
K přetrvávajícím problémům v oblasti nakládání s odpady stále patří množství biologicky rozložitelných odpadů ukládaných na skládky a malé množství energeticky nebo materiálově využívaných komunálních odpadů. Příčinou dříve uvedeného je nedostatečná kapacita zařízení pro využívání biologicky rozložitelných odpadů, a to jak kalů z ČOV, tak i například odpadů ze stravování a z obchodních řetězců.

Dalším problémem je rekultivace a zabezpečení uzavřených a uzavíraných skládek odpadů a využití tohoto typu brownfields.

Tabulka: Celková produkce odpadů v MSK (t), zdroj KÚ MSK

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
celková produkce odpadů	6 586 800	5 284 916	5 797 652	4 315 150	5 169 805	4 463 700
podíl ostatních odpadů	6 141 300	4 944 318	5 479 004	4 008 129	4 816 853	4 118 892
podíl nebezpečných odpadů	445 500	340 598	318 648	307 021	352 952	444 808

Graf:

V roce 2009 byla produkce odpadů na podobné úrovni jako v roce 2007. Došlo tak k poklesu oproti letům 2004-2006 i roku 2008. Výjimku tvoří podíl nebezpečného odpadu, který byl největší od roku 2004. Od roku 2004 do roku 2008 docházelo ke snižování celkové kapacity zařízení pro skládkování odpadů (z 15,3 mil. m^3 na 3,3 mil. m^3). V roce 2009 došlo k navýšení této kapacity na 10 mil. m^3 (viz níže uvedená tabulka).

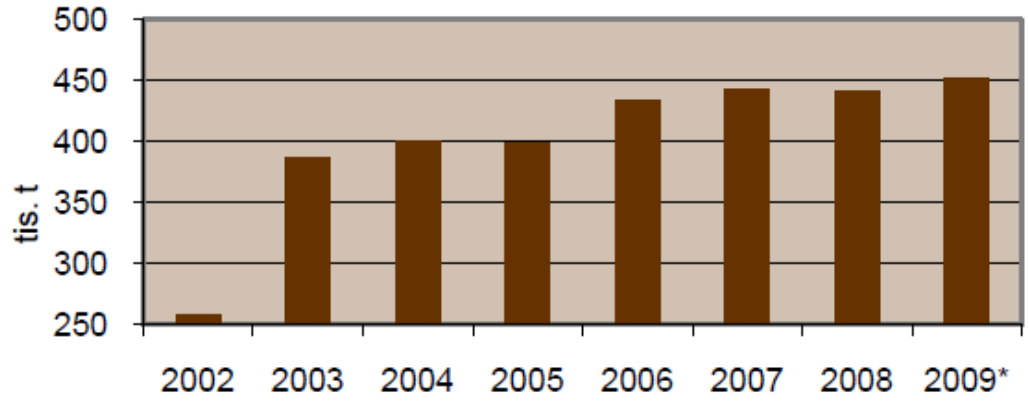
Pokud se týká komunálních odpadů, jejich produkce po výrazném poklesu mezi lety 2004 a 2005 klesala již jen mírně, v roce 2009 naopak ve srovnání s rokem 2007 stoupla na úroveň převyšující produkci od roku 2005.

Tabulka: Celková produkce komunálních odpadů v MSK (t), zdroj KÚ MSK

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
t	633 000	493 966	460 798	440 588	530 405	583 259

Komunální odpad se v převážné míře skládkuje. Podíl skládkovaného odpadu dosáhl v roce 2008 hodnoty 84% a procento dále stoupá, zatímco podíl energeticky využitého komunálního odpadu je jen 0,02%. K hlavním cílům kraje patří snižování množství sládkovaných odpadů ve prospěch zvýšení jejich materiálového a energetického využívání. K dosažení tohoto cíle má v budoucnu přispět vybudování zařízení pro energetické využití odpadů s předpokládanou kapacitou přibližně 190 tis. t komunálního odpadu za rok, jehož výstavba se připravuje s odhadovaným uvedením do provozu v roce 2015.

Graf: Množství komunálních odpadů v Moravskoslezském kraji odstraněných skládkováním [tis. t], 2002–2009, Zdroj: Cenia

2.7. Voda

2.7.1. Jakost povrchových vod

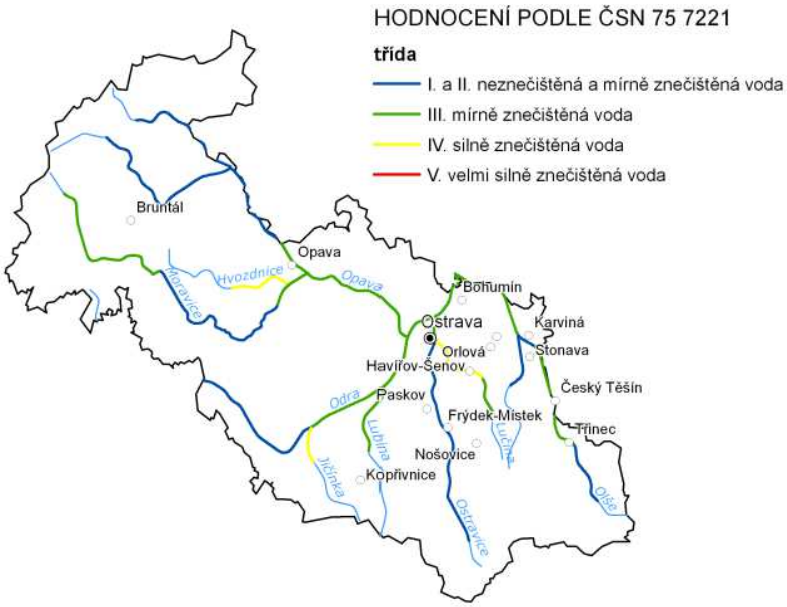
Z dlouhodobého hlediska se jakost vody v tocích trvale zlepšuje. Od počátku 90. let výrazně poklesl, v rámci sledovaných profilů jakosti povrchových vod, počet profilů s nejhoršími třídami jakosti. Přes dosažené zlepšení však nelze považovat současný stav za zcela vyhovující, problematické jsou hlavně úseky vodních toků s menší vodností a vysokou kumulací zdrojů znečištění.

V kraji je sledováno 28 profilů na tocích Odra, Olše, Opava, Ostravice, Moravice, Hvozdnice, Jičínka, Lubina, Lučina, Olešná, Stonávka, a Černý potok.

Podle základní klasifikace skupiny ukazatelů byly v období 2008-2009 nejvíce znečištěny vodní toky Hvozdnice, Jičínka a Lučina ve Slezské Ostravě (byly zařazeny do IV. třídy znečištění, tedy silně znečištěná voda), převážně díky ukazateli celkový fosfor, v některých případech společně s ukazateli BSK_5 a $CHSK_{cr}$). Tyto ukazatelé také ovlivnily zatřídění Odry, Opavy a Olše (na většině profilů) a dále Černého potoka, Lubiny, Lučiny do III. třídy znečištění. Hodnocení V. třídy v profilech Lučina-Slezská Ostrava, Odra-Svinov dosáhly nerozpuštěné látky sušené (NL 150°). Do stejné třídy byly zařazeny profily Olše-Český Těšín a Olše-ústí pro RL 150°. Termotolerantní koliformní bakterie byly klasifikovány nejhůře III. třídou, a to na deseti profilech. Zdroj: Cenia.

Další pozornost musí být věnována problematice erozních splachů.

Graf: Jakost vody v tocích Moravskoslezského kraje v období 2008-2009

Chráněné oblasti přírodní akumulace vod

Části území MSK náleží do chráněných oblastí přírodní akumulace vod (CHOPAV) Beskydy a Jeseníky, které byly vyhlášeny nařízením vlády č. 40/1978 Sb., a kde se zakazuje, mimo jiné, zmenšovat rozsah lesních pozemků, odvodňovat lesní a nelesní pozemky, provádět zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod, a další. To je důležité vést v patrnosti také v souvislosti s potenciálními vlivy podporovaných projektů Strategie.

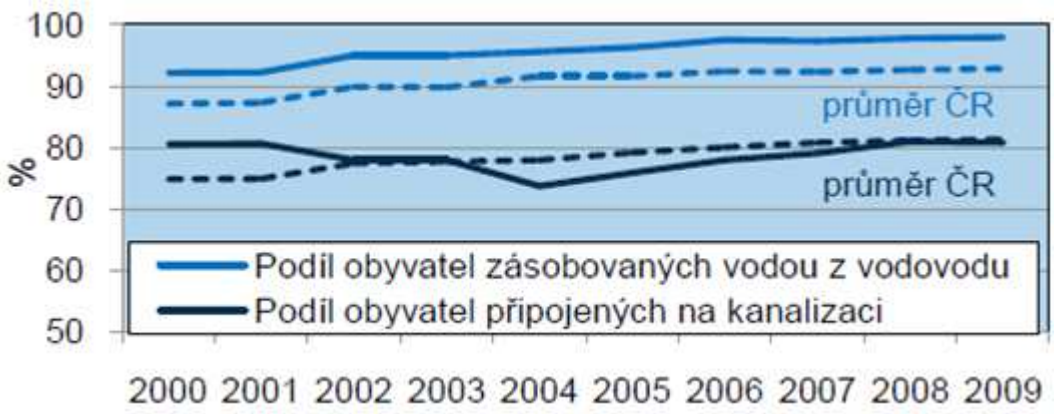
Zdroj: Koncepce ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje

2.7.2. Vodní hospodářství

Podíl obyvatel zásobených pitnou vodou z veřejné vodovodní sítě v Moravskoslezském kraji se pohybuje kolem 95 %, meziročně se v roce 2009 zvýšil o cca 1 037 obyvatel. Kvalita produkované vody je velmi dobrá a až na řídké výjimky trvale vyhovuje všem ukazatelům normy pro pitnou vodu ČSN 75 7111.

Spotřeba pitné vody pokračovala v dlouhodobém poklesu. V roce 2010 došlo k meziročnímu snížení 1 mil. m^3 na hodnotu 84,3mil. m^3 (v roce 2009 o 2,5 mil. m^3 na hodnotu 85,3 mil. m^3, 2008 o 2,4 mil. m^3 oproti roku 2007 na 87,8 mil. m^3). Přesto byla spotřeba pitné vody na obyvatele v roce 2009 mírně nad průměrem ČR, tedy 98,4 na obyv. za den

Graf: Zásobování pitnou vodou a připojení na kanalizaci v Moravskoslezském kraji, zdroj KÚ MSK

2.7.3. Voda pro koupání

Jakost vody je hodnocena orgány ochrany veřejného zdraví dle vyhlášky č. 135/2004 Sb. a dle Metodického návodu pro sjednocení hodnocení jakosti vod využívaných ke koupání ve volné přírodě. Výsledné hodnocení zohledňuje jak smyslově postižitelné ukazatele jakosti vody jako je zákal, pěna, olejový film nebo nepříjemný zápach, tak výsledky mikrobiologických, biologických a chemických laboratorních analýz.

V rámci Moravskoslezského kraje byla kvalita vody sledována na 24 místech. Sledování provádí Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje v intervalu nejméně 1x za 14 dní v období od konce května do začátku měsíce září. Při překročení limitů, kdy hrozí ohrožení zdraví, vydává KHS zákaz koupání. Zákaz se zveřejňuje na úřední desce KHS, na úřední desce místně příslušné obce s rozšířenou působností a všech obcí tvořících její správní obvod. Vývoj jakosti vody v koupací sezóně 2011 je ilustrován v následující tabulce.

Tab.:Koupací oblasti– vývoj jakosti vody v koupací sezóně 2011 (Zdroj: KHS MSK)

Místo/Datum	2.6	16.6	23.6	30.6	14.7	28.7	4.8	11.8	18.8	25.8	1.9
Bruntál											
VN Slezská Harta – Leskovec nad Moravicí	☺	☺	✕	☺	☺	☺	☺	☺	☺	✕	☺
VN Slezská Harta – Roudno I.	☺	☺	✕	☺	☺	☺	☺	☺	☺	✕	☺
VN Slezská Harta – Nová Pláň	☺	☺	✕	☺	☺	😐	😐	😑	☺	✕	☺
Rybník Tvrdkov	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	😑	✕	☺	☺
Rybník Edrovice	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	☺	✕	☺	😑
Rybník Bohušov	😑	😐	😐	😐	😑	😑	✕	😑	✕	😐	😑
Lom Svobodné Heřmanice	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	☺	☺	✕	☺
Frýdek - Místek											
VN Baška	😑	😐	😐	😐	😑	😑	😑	😑	😐	😐	😐
VN Brušperk I	☺	😑	✕	😑	😑	😐	☹	😑	😑	✕	😑
VN Olešná – Palkovice	☺	😑	✕	😑	😑	😑	✕	😑	😑	✕	😑
VN Olešná – Místek	☺	😑	✕	😑	😑	😑	✕	😑	😑	✕	😑
VN Žermanice – Dolní Domaslavice	☺	☺	✕	☺	☺	😑	😑	☺	☺	✕	😑
VN Žermanice – Lučina	☺	☺	✕	☺	☺	😑	😑	☺	☺	✕	😑
VN Žermanice – Soběšovice	☺	☺	✕	☺	☺	😑	😑	☺	☺	✕	😑
Karviná											
VN Těrlická přehrada - Pacalůvka	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	☺	✕	☺	☺
VN Těrlická přehrada – Pod Motelem	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	☺	✕	☺	☺
VN Těrlická přehrada – Těrlicko střed	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	☺	✕	☺	☺
Nový Jičín											
VN Údolí mladých - Bílovec	😑	😑	✕	😑	😑	😑	✕	😑	✕	😑	✕
VN Čertík - Nový Jičín	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	😑	✕	☺	✕
VN Kacabaja - Hodslavice	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	☺	✕	☺	✕
VN Větřkovice - Kopřivnice	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	☺	✕	☺	✕
VN Vítovka - Odry	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	☺	✕	☺	✕
Opava											
Stříbrné jezero - Opava	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	☺	☺	✕	☺
VN Budišov nad Budišovkou	☺	☺	✕	☺	☺	☺	✕	☺	☺	✕	😑

Tab: Koupaliště ve volné přírodě - vývoj jakosti vody v koupací sezóně 2011 (Zdroj: KHS MSK)

Místo/Datum	2.6	16.6	23.6	30.6	14.7	28.7	4.8	11.8	18.8	25.8	1.9
Ostrava											
Letní koupaliště Poruba	✕	☺	✕	☺	☺	✕	☺	✕	☺	✕	✕
Opava											
Štěrkovna Hlučín	✕	✕	☺	✕	☺	☺	☺	✕	☺	✕	✕

☺ trvale vyhovující kvalita vody pro koupání
😑 převládá vyhovující kvalita vody se zhoršenými senzorickými změnami
😐 rozhraní mezi nezávadností a závadností vody; zdravotní riziko pro vnímavé jedince
☹ převládá nevyhovující kvalita vody se zdravotním rizikem
☹ vydán zákaz koupání

2.7.4 Odpadní vody

Průmyslové podniky v Moravskoslezském kraji mají zajištěno čištění odpadních vod na úrovni legislativou požadovaných standardů. Dominantní podíl na znečištění vod v regionu mají komunální odpadní vody. A to jak vzhledem k množství odpadních vod, tak i vzhledem k hodnotám přiváděného organického znečištění a vnosu dusíku a fosforu do povrchových vod. Na kanalizaci s koncovou ČOV je napojeno menší procento obyvatel regionu, než činí průměr ČR. K této skutečnosti přispívá i charakter slezské (rozptýlené) výstavby v části regionu, který neumožňuje ekonomicky srovnatelné napojování obyvatel na kanalizaci, jako v některých jiných regionech.

Převážná část obcí nad 2 000 ekvivalentních obyvatel (EO) má vybudovanou veřejnou kanalizaci. Všechny obce nad 10 000 EO mají vybudovanou kanalizaci ukončenou na mechanicko-biologické ČOV. Počet obyvatel napojených na kanalizaci s koncovou čistírnou dosahoval v roce 2010 80,8% z celkového počtu obyvatel kraje, čištěno bylo 90,6% odkanalizovaných odpadních vod (méně než v roce 2008). Za nejvýznamnější akce, vedoucí ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách v posledních letech lze považovat uvedení do provozu ČOV Opava a ČOV Příbor.

2.8. Půda

Stejně jako v předchozích letech dochází nadále k poklesu výměry zemědělské půdy (v roce 2010 meziročně o 551 ha, v roce 2009 o 362 ha, v roce 2008 o 622 ha a v roce 2007 o 585 ha) a snižuje se také procento jejího zornění (v současnosti 32% rozlohy kraje). Hlavní příčinou je tlak na využití půdy pro realizaci průmyslových a obchodních komplexů, logistických a dopravních staveb a bytové výstavby. Části zemědělské půdy byly zatravněny a převedeny na trvalé travní porosty (meziroční nárůst o 55 ha), dalším trendem je nárůst výměry lesní půdy (meziroční nárůst o 134 ha) a vodních ploch. Problémem je rovněž znehodnocování půdy vodní a větrnou erozí.

V roce 2010 byla na území kraje povolena stavba 30 fotovoltaických elektráren (s výkonem větším než 100kW). I z tohoto pohledu došlo k významnému záboru zemědělské půdy. (zdroj: KHS MSK)

Podle zdrojů Ústavu zemědělské ekonomiky a informaci v Moravskoslezském kraji hospodaří ekologickým způsobem více než 250 právnických a fyzických osob s oprávněním k podnikání (v roce 2008 150 subjektů a v roce 2007 107 subjektů). Největší počet ekologických zemědělců je evidován v okrese Bruntál, který patří i z hlediska výměr, na kterých je tento druh zemědělské činnosti provozován, na přední místo v kraji. Ekologické hospodaření využívá v kraji cca více než 1/3 výměry trvalých travních porostů. Se započtením orné půdy lze konstatovat, že ekologický způsob hospodaření byl v roce 2009 v kraji provozován na více než 17 % výměry zemědělské půdy.

2.9. Lesy

Lesnatost Moravskoslezského kraje v roce 2009 dosáhla 34,5% rozlohy kraje (šestá nejvyšší hodnota mezi kraji ČR). Rozloha lesů zvláštního určení činila 15% (meziroční nárůst o 1 procentní bod). Výše nahodilých těžeb dosáhla druhé nejvyšší hodnoty v ČR, 935 628 m^3 (39,4 % bylo vytěženo v důsledku poškození kůrovcem) Nejvážnější fytopatologický problém v lesních porostech představují dřevokazné houby, na jehličnanech především václavka. Kalamitní chřadnutí a odumírání smrkových porostů v důsledku napadení václavkou smrkovou pokračovalo v MSK i v posledních letech.

Tabulka: Zalesňování ploch Moravskoslezského kraje v letech 2000 - 2010

	2000	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Zalesňování celkem (ha)	2 262	1 568	1 540	1 526	1 906	1 561	1 434	1 395	1 678	1 796	2 022

2.10. Kulturní památky

Na území Moravskoslezského kraje se nachází značné množství kulturních památek. Ochrana kulturních památek a ochrana památkově hodnotných souborů či celků je základním principem památkové péče.

Tabulka: Stav památkového fondu v Moravskoslezském kraji v roce 2010 (*Zdroj: Monument, 2010, ** Zdroj: NPÚ, Ostrava, výr. zpráva 2009*)*

Okres	**NKP nemovité**	**NKP movité**	**MPR**	**VPR**	**MPZ**	**VPZ**	**OP**	**Celkový počet rejstř. čísel nemovitých***	**Celkový počet movitých****
Bruntál	2	-	-	1	2	5	6	436	1251
Frýdek-Místek	1	-	-	-	3	1	6	302	411
Karviná	1	-	-	-	1	-	4	128	214
Nový Jičín	2	1	3	-	4	-	2	525	498
Opava	3	-	-	1	4	-	11	350	730
Ostrava	4	-	-	-	4	-	8	322	252
Celkem	**13**	**1**	**3**	**2**	**18**	**6**	**36**	**2026**	**3356**

NKP - národní kulturní památka
MPZ - městská památková zóna
MPR - městská památková rezervace
VPZ - vesnická památková zóna
VPR - vesnická památková rezervace
OP - ochranná pásma

Přehled Národních kulturních památek v Moravskoslezském kraji

- Rodný dům Františka Palackého v Hodslavicích
- Památník J. A. Komenského ve Fulneku
- Zámek Hradec nad Moravicí
- Zámek Bruntál
- Kaple sv. Kříže (tzv. švédská kaple) v Opavě
- Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Opavě
- Důl Michal v Ostravě
- Důl Hlubina a vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren v Ostravě
- Památník obětem nacistického teroru v Havířově-Životicích
- Památník Rudé armády v Ostravě
- Památník partyzánského hnutí "Noční přechod" v Morávce

Památkové rezervace a zóny Moravskoslezského kraje

V Moravskoslezském kraji se nacházejí celkem tři městské památkové rezervace, dvě vesnické památkové rezervace, 18 městských památkových zón a tři vesnické památkové zóny. Součástí nástrojů ochrany jsou také památková ochranná pásma, která zahrnují historická jádra řady měst. Chráněnou lokalitou je také Archeologická rezervace Šipka ve Štramberku.

Tabulka a mapa – zdroj KÚ MSK

Městské památkové rezervace:

Nový Jičín	Příbor	Štramberk

Vesnické památkové rezervace:

Heřmanovice	Lipina	
Městské památkové zóny:		
Bílovec	Frýdek-Místek - Místek	Opava
Bruntál	Fulnek	Ostrava – Moravská Ostrava
Brušperk	Hlučín	Ostrava – Poruba
Budišov nad Budišovkou	Hradec nad Moravicí	Ostrava – Přívoz
Frenštát pod Radhoštěm	Karviná	Ostrava – Vítkovice
Frýdek-Místek – Frýdek	Odry	Rýmařov
Vesnické památkové zóny:		
Karlova Studánka	Komorní Lhotka	Malá Morávka
Petroviče	Piskořov	Stará Ves – Žďárský potok

2.11. Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Pro Moravskoslezský kraj je zpracována Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, která prochází pravidelnou aktualizací. Je zaměřena na všechny cílové skupiny v rámci regionu, především veřejnost, NNO, podnikatele, veřejnou správu, ad.
Význam EVVO spočívá především v tom, že je – v případě některých problémů ŽP – jediným, případně jedním z mála použitelných nástrojů umožňujících řešení. Týká se to především problematiky emisí z domácích topenišť, částečně také ochrany přírody, problematiky nakládání s komunálním odpadem, ale také podpory úspor spotřeby energií a dalších kroků v oblasti energetiky. Podpora EVVO v regionu tedy musí být nedílnou součástí dalších opatření.

2.12. Vývoj životního prostředí bez provedení koncepce

Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) byla projednávána s řadou klíčových aktérů rozvoje MSK v relativně dlouhém období (viz také Úvod Vyhodnocení), během kterého byly zvažovány různé alternativy dílčích částí Strategie. Výsledkem projednávání je předložení koncepce v jediné variantě. Kromě navržené varianty lze definovat variantu nulovou, která znamená zachování stávajícího stavu, bez realizace Strategie.

V takovém případě by vývoj životního prostředí pokračoval ve stávajících trendech, které však může Strategie ovlivnit jen zprostředkovaně a pouze částečně. Nelze totiž předpokládat implementaci všech 138 aktivit (projektů) do konce výhledového horizontu koncepce. A to především z toho důvodu, že implementace projektů bude závislá na financování z různých zdrojů, např. strukturálních fondů EU jak v současném, tak i v současnosti neujasněném budoucím programovém období. Zařazení aktivit (projektů) do seznamu záměrů koncepce má především ten důvod, aby bylo zřejmé, jakými prostředky se koncepce bude především

realizovat. Není to záruka, že se ve skutečnosti zařazený projekt opravdu realizovat bude, respektive že se nebudou realizovat projekty jiné, které také odpovídají konkrétnímu strategickému cíli. V takovém případě tedy dojde nikoliv k realizaci projektu, uvedeného v koncepci, ale projektů jiných, bez možnosti odhadnout před jeho konkretizací, které z nich budou mít větší vliv na životní prostředí a jak se tato skutečnost projeví ve vývoji stavu životního prostředí v kraji.
V hypotetickém a v běžném životě nereálném případě – tedy v případě, že by nebyl realizován žádný z projektů, uvedený v seznamu aktivit Strategie, respektive že nebudou podporovány žádné aktivity zaměřené na rozvoj Kraje (taková situace však nemůže nastat, neboť realizace většiny záměrů nezávisí na jejich zařazení do Strategie), ubíral by se vývoj stavu životního prostředí v Moravskoslezském kraji pravděpodobně níže uvedeným směrem:

- Redukovaly by se rozvojové aktivity MSK
- Rozvojové aktivity by se prosazovaly pravděpodobně živelně, bez koordinace ze strany veřejné správy, v závislosti pouze na zájmech a finančních možnostech investorů
- Podle charakteru projektů, které by nebyly součástí rozvojové strategie, tvořící systém, by došlo k většímu tlaku na další znečišťování životního prostředí a dále také k pravděpodobným změnám v zaměstnanosti (další koncentrace obyvatel v jádrových částech kraje na úkor oblastí okrajových, resp. obecně jinak znevýhodněných).

3. CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V OBLASTECH, KTERÉ BY MOHLY BÝT PROVEDENÍM KONCEPCE VÝZNAMNĚ ZASAŽENY

Globální i strategické cíle „Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020)“ se týkají celého dotčeného území Moravskoslezského kraje, tak jak je uvedeno v kapitole č. 1.2. Předmět posouzení a v příloze č. 1 Vyhodnocení. Je tedy možno předpokládat potenciální vliv opatření koncepce na celé dotčené území.

Dopady realizace Strategie se však mohou lišit nejen podle charakteru jednotlivých strategických cílů, ale také podle citlivosti lokalit, potenciálně dotčených projekty, jimž příslušný strategický cíl tvoří rámec. Tuto problematiku řeší důsledné uplatňování environmentálních kritérií pro výběr projektů (viz kapitola 12) a vzhledem k tomu, že pomocí těchto environmentálních kritérií budou eliminovány (nebudou podpořeny) projekty, které by mohly mít negativní vliv na životní prostředí, neměly by být realizací Strategie žádné oblasti významně (negativně) zasaženy.

Nicméně je však třeba uvést, že v zájmovém území existují dvě skupiny „citlivých“ oblastí, v nichž je potřebné vyhodnocovat případné dopady projektů, potenciálně navrhovaných k podpoře v rámci Strategie, z hlediska jejich možných nepříznivých vlivů na životní prostředí zvlášť důsledně. Jedná se konkrétně o následující oblasti:

- Oblasti se zvláště zhoršeným stavem životního prostředí.
  Z analýzy stavu životního prostředí dotčené oblasti vyplynulo, že postižení některých složek životního prostředí, především koncentrace škodlivin v ovzduší v jádrové a východní části MSK, dosahují nejvyšších hodnot v rámci celé České republiky. V této souvislosti lze tedy považovat vybrané oblasti ostravska a karvinska za území, v němž je potřeba věnovat pozornost jak negativním, tak především případným pozitivním dopadům koncepce. A také limitům, které současný stav životního prostředí pro rozvoj Moravskoslezského kraje přináší ve smyslu blokování jeho přirozeného či aktivně podpořeného rozvoje (image Kraje, zájem o bydlení, podnikání i návštěvu, negativní migrace, apod.). V této souvislosti je potřeba dále uvést, že image kraje se znečištěným prostředím může v myšlení cílových skupin, a to nejen z jiných oblastí ČR, ale i místních, získat postupně převahu.

- Oblasti se zvýšenými požadavky na ochranu přírody a krajiny[6].
  Jedná se především o území zvláště chráněných území a území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí soustavy NATURA 2000 dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, případně další cenná přírodní území, která nejsou vyhlášena jako zvláště chráněná (přírodní parky, prvky ÚSES, VKP a další). Lokality významné z hlediska ochrany přírody a krajiny jsou v tomto textu uvedeny v kapitole 2.4, informace o lokalitách soustavy Natura 2000 jsou doplněny v citované kapitole 2.4 a v příloze č. 4 tohoto vyhodnocení. Vymezení těchto území je důležité zejména z hlediska jejich potenciálního ohrožení aktivitami Strategie (projekty).

[6] Viz také požadavek Závěru zjišťovacího řízení

Vzhledem k tomu, že v rámci vyhodnocení koncepce nelze detailně hodnotit jednotlivé projekty (viz dále v kap. 6.3.), jsou v základním hodnocení zvláště zvažovány dopady na výše uvedené ZCHÚ, lokality soustavy Natura 2000 i další chráněné části přírody, tam kde to je z charakteru uvedené aktivity zřejmé.

Je však nezbytné uvést, že kromě citovaných environmentálních kritérií pro výběr potenciálních projektů, je další pojistkou provádění záměrů v oblastech, které by mohly být jeho realizací významně zasaženy (v této souvislosti myšleny především oblasti se silně znečištěným životním prostředím a lokality ochrany přírody a krajiny), také samostatné posouzení vlivů projektů (záměrů) na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, či podle stavebního zákona v těch případech, kdy navržený projekt výše citovaným zákonům nepodléhá.

4. VEŠKERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ JSOU VÝZNAMNÉ PRO KONCEPCI, ZEJMÉNA VZTAHUJÍCÍ SE K OBLASTEM SE ZVLÁŠTNÍM VÝZNAMEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

4.1. Významné problémy životního prostředí v dotčeném území

Uvedeno hierarchicky dle míry potenciálních střetů s aktualizovanou SRK MSK:

Ovzduší (klíčový problém ŽP Moravskoslezského kraje – limitování rozvoje)

- znečištění ovzduší ze stacionárních zdrojů, především suspendovanými částicemi frakce PM_{10}, oxidy dusíku, oxidem siřičitým a přízemním ozónem, způsobené koncentrací zvláště velkých a velkých zdrojů znečišťování ovzduší (hutě a koksovny, energetika),
- znečištění ovzduší tuhými znečišťujícími látkami a VOC v důsledku spalování nekvalitních paliv v domácích topeništích i mimo průmyslové jádro oblasti
- emise z dopravy, včetně druhotného znečištění, a to zejména v kategorii suspendovaných částic frakce PM_{10}, ale i oxidů dusíku, oxidu uhelnatého, benzo(a)pyrenu v okolí komunikací zatížených intenzivní automobilovou dopravou a v sídlech, mimo jiné také v důsledku nevyhovující kvality a nedostatečné kapacity komunikací a v důsledku chybějících obchvatů obcí

Příroda a krajina

- velkoplošné terénní úpravy v důsledku výstavby obchodních a logistických středisek, průmyslových zón, průmyslových staveb na zelené louce a liniových staveb
- tlak na výstavbu další infrastruktury v území s vyšším statutem ochrany
- narušování krajinného rázu stožárovými stavbami (např. větrné elektrárny)
- narušený vodní režim, snížená retenční schopnost krajiny
- šíření nepůvodních druhů rostlin a živočichů,
- zajištění ochrany území zařazených do soustavy Natura 2000

Hluk

- hluk z automobilové dopravy v okolí komunikací, zatížených intenzivní automobilovou dopravou, zejména v intravilánech měst a obcí a podél zatížených komunikací

Voda

- stav znečištění vodních toků,
- nedostatečně rozvinutý systém kanalizačních sítí a ČOV

Půda

- existence neobhospodařovaných pozemků s následnou ruderalizací krajiny a snižováním estetiky krajinného rázu
- pokračující úbytek zemědělské půdy

Horninové prostředí, staré ekologické zátěže

- sanace starých ekologických zátěží, které by potenciálně mohly kontaminovat zdroje pitné vody sloužící pro hromadné zásobování obyvatel,
- vlivy na životní prostředí v důsledku porušování technologie likvidace (viz například nárazové znečištění ovzduší oxidem siřičitým v důsledku likvidace lagun v Ostramu a problémy s využitím likvidovaných odpadů).
- zabezpečení starých likvidovaných důlních děl z hlediska jejich vlivu na povrch a zamezení nekontrolovatelného výstupu důlních plynů,
- devastace poddolovaných území, nedostatečné odstraňování a náprava škod,
- staré ekologické zátěže v lokalitách bývalých i dosud provozovaných průmyslových zařízení

Odpadové hospodářství

- rekultivace a zabezpečení uzavřených a uzavíraných skládek odpadů
- nedostatečná kapacita zařízení pro využívání biologicky rozložitelných odpadů
- neexistence komplexního zařízení na energetické využití odpadů
- rizika snižování ekonomické výhodnosti zpracování vytříděného odpadu

4.2. Současné problémy životního prostředí vztahující se k oblastem se zvláštním významem pro životní prostředí

NATURA 2000

Jakákoliv koncepce nebo záměr, který může samostatně nebo ve spojení s jinými koncepcemi nebo záměry významně ovlivnit některou z lokalit soustavy Natura 2000 (území evropsky významné lokality nebo ptačí oblast), podléhá hodnocení jeho důsledků na toto území a stav jeho ochrany. Možnost významného vlivu aktualizované Strategie na lokality soustavy Natura 2000 byla posouzena orgány ochrany přírody. Oznámení koncepce bylo prostřednictvím předkladatele zasláno orgánům ochrany přírody s žádostí o stanovisko k jejím vlivům na území soustavy Natura 2000 podle § 45i odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Jednalo se o stanoviska těchto orgánů ochrany přírody:

- Správa CHKO Beskydy (Stanovisko ze dne 6.10.2011, č.j.: 4407/BE/2011)
- Správa CHKO Jeseníky (Stanovisko ze dne 19.9.2011, č.j.: 2036/JS/2011)
- Správa CHKO Poodří (Stanovisko ze dne 14.9.2011, č.j.: 1894/PO/2011/AOPK)
- Krajský úřad Moravskoslezského kraje (Stanovisko ze dne 3.10.2011, č.j.: MSK 159413/2011).

Všechny uvedené orgány ochrany přírody svým stanoviskem dle §45i ZOPK nevyloučily významný vliv koncepce na lokality soustavy Natura 2000.

Kopie jednotlivých stanovisek orgánů ochrany přírody dle § 45i ZOPK byly přílohou oznámení koncepce a jsou součástí přílohy č. 2 Vyhodnocení.

Vzhledem k tomu, že orgány ochrany přírody svým stanoviskem nevyloučily potenciálně významný vliv koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti, byla koncepce dále podrobena hodnocení vlivů dle § 45i) výše citovaného zákona. Toto hodnocení je součástí procesu SEA a je přílohou č. 4 Vyhodnocení.

Jak vyplývá z rozboru obsahu hodnocené koncepce, provedeného v kapitole 2.1 naturového hodnocení (viz citovaní příloha č. 4 Vyhodnocení), realizace některých aktivit (projektů) navržených v seznamu projektů, naplňujících specifické cíle, může ovlivnit lokality Natura 2000. Seznam projektů přináší z celé aktualizované koncepce sice nejpodrobnější, ale přesto pouze základní a obecné informace o uvažovaných konkrétních aktivitách a jejich případných prostorových průmětech. Zbývající části hodnocené koncepce přinášejí analýzu stavu rozvoje kraje, návrh obecněji pojaté vize a seznam a popis globálních a strategických cílů, které nepřinášejí riziko konkrétních negativních dopadů na lokality soustavy Natura 2000.

Z výše uvedených důvodů byla pozornost naturového hodnocení dle § 45i ZOPK zaměřena především na vyhodnocení indikovaných aktivit (projektů). Jako konkrétní metodu pro vyhodnocení vlivů koncepce na lokality Natura 2000 autor naturového hodnocení zvolil tabelární bodové vyhodnocení v koncepci navržených, potenciálně problémových aktivit, s doprovodným komentářem. Významnost vlivů byla hodnocena podle stupnice, jež je navržena metodickým doporučením MŽP ČR.

Pro některé aktivity, uvedené v hodnocené koncepci, nebylo možné na základě dostupných informací o těchto záměrech (zejména z důvodu nejasné prostorové lokalizace navržené aktivity a neznalosti jejího rozsahu) určit významnost vlivu, a proto bylo těmto aktivitám přiřazeno označení „?“ (dle stupnice hodnocení, 0 až -2). U takových projektů by tak mohlo potenciálně dojít jak k nulovému, tak k negativnímu ovlivnění konkrétních EVL/PO, respektive jejich předmětů ochrany. Přitom není vyloučeno, že při podrobném hodnocení vlivů na EVL/PO, bude na základě podrobných údajů o projektu jeho vliv vyhodnocen jako významně negativní. V případě každé takové aktivity proto musí být v rámci procesu schvalování projektu jeho možné vlivy podrobně vyhodnoceny v průběhu dalšího posuzování záměru dle §45i ZOPK, případně v rámci posouzení vlivů záměru na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V rámci hodnocení vlivů koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, bylo zjištěno, že z celkového počtu 139 aktivit (projektů), navržených v pěti globálních cílech lze očekávat u naprosté většiny aktivit (103) nulový vliv (0 dle stupnice hodnocení) na evropsky významné lokality a ptačí oblasti.

V případě 19 navržených projektů bylo konstatováno, že míru jejich negativního vlivu nelze za současné situace přesně vyhodnotit (nedostatečná podrobnost podkladových dat k posouzení), přičemž u těchto aktivit byl konstatován možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (? dle stupnice hodnocení, *0 až-2*).

U 8 navržených projektů bylo konstatováno, že míru jejich negativního vlivu nelze za současné situace přesně vyhodnotit (nedostatečná podrobnost podkladových dat k posouzení), přičemž u těchto aktivit byl vyloučen možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (?? dle stupnice hodnocení).

U 7 navržených projektů byl konstatován mírně pozitivní vliv (+1 dle stupnice hodnocení) na EVL a/nebo PO, u 2 projektů byl zjištěn významně pozitivní vliv (+2 dle stupnice hodnocení)

Pokud rozebereme situaci v jednotlivých globálních cílech zjistíme následující skutečnosti.
U 7 předložených projektů v rámci **globálního cíle 1: Konkurenceschopná, inovačně založená ekonomika** byl konstatován nulový vliv (0 dle stupnice hodnocení) na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. U jednoho předloženého projektu byl konstatován možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (? dle stupnice hodnocení, *0 až -2*).

U všech 19 předložených projektů v rámci **globálního cíle 2: Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost – příležitost pro všechny** byl konstatován nulový vliv (0 dle stupnice hodnocení) na evropsky významné lokality a ptačí oblasti.

V případě **globálního cíle 3: Soudržná společnost – kvalitní zdravotnictví, cílené sociální služby a úspěšný boj proti chudobě** byl konstatován nulový vliv (0 dle stupnice hodnocení) na evropsky významné lokality a ptačí oblasti u všech 31 navržených projektů.

V případě **globálního cíle 4: Kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu** byl u 31 projektů konstatován nulový vliv (0 dle stupnice hodnocení) na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. U osmnácti předložených projektů byl konstatován možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (? dle stupnice hodnocení, *0 až -2*). U sedmi projektů byl konstatován mírně pozitivní vliv (+1 dle stupnice hodnocení) na EVL a/nebo PO. U dvou projektů byl stanoven významně pozitivní vliv (+2 dle stupnice hodnocení) na EVL a/nebo PO. V případě 8 projektů bylo konstatováno, že míru jejich negativního vlivu nelze za současné situace přesně vyhodnotit (nedostatečná podrobnost podkladových dat k posouzení), přičemž u těchto aktivit je vyloučen možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (?? dle stupnice hodnocení).

V případě **globálního cíle 5: Efektivní správa věcí veřejných** byl u všech 15 navržených projektů konstatován nulový vliv (0 dle stupnice hodnocení) na evropsky významné lokality a ptačí oblasti.

Z výše uvedeného srovnání vyplývá, že největší počet projektů s možným negativním vlivem na EVL či PO byl konstatován v rámci globálního cíle 4. Důvodem je skutečnost, že se často jedná projekty modernizací a rekonstrukcí silnic a železnic, u kterých z jejich podstaty hrozí negativním ovlivnění některých předmětů ochrany EVL a PO (riziko fragmentace prostředí, zábor části biotopů, riziko kontaminace prostředí, zvýšené riziko kolize se živočichy v důsledku vyšší frekvence dopravy a podobně) případně o jiné, mnohdy blíže nespecifikované zásahy do složek životního prostředí, které se ve vztahu k předmětům ochrany PO a EVL či jejich celkovému stavu mohou v důsledku ukázat jako negativní či významně negativní.

Významný negativní vliv (-2 dle stupnice hodnocení) nebyl a priori konstatován u žádné z navržených aktivit.

Pozitivní vliv byl konstatován u projektů, jejichž cílem je snížení stávající zátěže životního prostředí (snížení emisí z průmyslu, dopravy, výstavba či rekonstrukce ČOV, atd.). U těch

navržených projektů (19) u nichž bylo konstatováno, že nelze za současné situace přesně vyhodnotit míru jejich vlivu na EVL a PO (z důvodu nedostatečné podrobnosti podkladových dat k posouzení), nicméně zároveň byl u těchto aktivit konstatován možný negativní vliv na EVL a PO (viz aktivity označené symbolem „?“ – Tab. 1) je nezbytné přenést povinnost podrobného hodnocení vlivu dle § 45i ZOPK do dalších fází správních řízení – projednávání konkrétních záměrů.

Riziko možného negativního vlivu u těchto 19 aktivit (projektů) bylo konstatováno vzhledem k tomu, že daná aktivita (projekt) může být situována přímo do lokality soustavy Natura 2000, nebo její blízkosti a zároveň lze potenciálně očekávat možné riziko negativního ovlivnění předmětů ochrany EVL/PO, respektive jejich biotopů (nejčastěji v důsledku nutných stavebních aktivit, záboru části biotopů, zvýšené intenzity využívání území a podobně). Další eventualitou byly projekty u kterých zcela chybí informace o jejich přesnější lokalizaci, přičemž nelze vyloučit jejich zasazení do lokalit Natura 2000.

Na základě vyhodnocení předložené koncepce v souladu s § 45h,i zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění lze konstatovat, že uvedená koncepce **nebude mít významný negativní vliv na celistvost a předměty ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí**.

4.3. Současné problémy v oblasti veřejného zdraví

Zdraví obyvatel Moravskoslezského kraje

V Moravskoslezském kraji žilo ke 31.12.2010 1 244 739 obyvatel, z toho 635 671 žen. V letech 1999 – 2010 došlo k dalšímu úbytku obyvatel, více obyvatel se odstěhovává a celkový úbytek obyvatel se zvyšuje (v roce 2011 došlo k dalšímu úbytku více než 4000 obyvatel). Do roku 2007 počet živě narozených dětí stoupal, dále nepatrně klesá. Střední délka života pro muže (SDŽ) se v Moravskoslezském kraji v průběhu let 2000 – 2010 prodlužuje a je podobná témuž ukazateli v průmyslovém Ústeckém kraji. SDŽ při narození mužů se nedá srovnávat s hodnotami pro ČR, Jižní Moravu a zdaleka ne s hodnotami pro Prahu (zde je přibližně o 4 roky rozdíl). SDŽ pro ženy při narození je kratší, než parametr ČR, ve srovnání s hlavním městem Prahou je rozdíl vyšší, než rok, není ale tak vysoký, jako v případě mužů. Mužové v Moravskoslezském kraji jsou zřejmě ohroženou populační skupinou. Okresy kraje se však v tomto ukazateli liší. Zajímavým zjištěním je nejdelší střední délka života žen z Frýdku-Místku a nejkratší SDŽ u mužů z Karviné.
Kojenecká úmrtnost v roce 2010 dosáhla pouhých 2,7 a poklesla proti předcházejícím letům. Je nepatrně vyšší než v České republice, nesrovnatelná však s hlavním městem Prahou, kde je situace nejlepší. Na druhé straně se významně liší od Ústí n/L. Kojenecká úmrtnost je také determinována i sociálními souvislostmi, bývá však také dávána do souvislosti se znečištěním ovzduší. V letech 1970 – 2010 poklesla kojenecká úmrtnost v okresech MSK o řád a je nízká, nejvyšší v Bruntále.
Výzkum environmentálního zdraví v Moravskoslezském kraji: Zdraví obyvatel regionu bylo předmětem zkoumání environmentálních lékařů, kteří hledají vztahy znečištěného ovzduší a změn na zdraví na úrovni klinické (astma, bronchitidy u dětí, respirační onemocnění, reprodukční změny) až molekulární. Pravděpodobné vztahy ke znečištění ovzduší byly nalezeny již v projektu Silesia v letech 1993-1997, jsou nacházeny i ve výzkumu Akademie věd, vedeného Dr. Šrámem, Dr.Sc.

Ovzduší

Znečištění ovzduší může ovlivnit zdraví člověka. V Moravskoslezském kraji přes významnou ekologizaci v devadesátých letech přetrvává znečištění částicemi prachu vyjádřené jako PM_{10} a $PM_{2,5}$. S ním jsou spojeny karcinogenní polycyklické aromatické uhlovodíky, představované benzo(a)pyrenem. Závažné znečištění představuje také karcinogenní benzen, související s destilačními procesy uhlí v koksovnách. Koncentrace troposférického ozónu také překračují imisní cíl.

V současné době se hlavní význam klade na zohlednění velikosti částic, která je rozhodující pro průnik a depozici v dýchacím traktu. Účinek prachových částic na organismus je závislý na složení, tvaru a velikosti částic, které ho tvoří. Čím menší je částice, tím je nebezpečnější. Větší částice (nad 100 µm) sedimentují velmi rychle a do dýchacích cest se prakticky nedostanou. Částice, jejichž velikost je mezi 100 – 10 µm, jsou většinou zachyceny v horních cestách dýchacích. Částice menší než 10 µm (PM_{10}) pronikají do dolních partií dýchacích cest a bývají proto také nazývány thorakálními částicemi. Zatěžují samočisticí schopnosti plic.

V kategorii nejjemnějších částic $PM_{2,5}$ mají částice průměr menší než 2,5 µm. Částice $PM_{2,5}$ se považují za příčinu největšího poškozování lidského zdraví. Usazují se hluboko v plicích, blokují reprodukci buněk a působí respirační nemoci. Frakce $PM_{2,5}$ zvyšuje škodlivé účinky SO_2 a tím stoupá i náchylnost k chronickým onemocněním respiračního traktu. Poměr suspendovaných částic $PM_{2,5}/PM_{10}$ je velmi proměnlivý a závisí na typu znečištění. Může se pohybovat v rozmezí 30 až 60%. V Moravskoslezském kraji je realita jiná a obsah jemných částic v PM_{10} je daleko vyšší a dosahuje téměř 100 % zejména v posledních letech.

V ovzduší se jemné částice zdržují dny až týdny a vytvářejí více či méně stabilní aerosol, který může být transportován na velké vzdálenosti. Tím dochází k jejich rozptýlení na velkém území a stírání rozdílů mezi jednotlivými oblastmi.

Tabulka: Koncentrace $PM_{2,5}$ 2004 - 2010 v MSK (ČHMÚ)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Třinec Kosmos	29,1			26,4	26,7	27,3	36,1
Veřňovice	38,8	45	50,4	35	37,7	39	49,8
Bohumín				35,9	38,7	39	47,2
Zábřeh	32,3	34,1	35,1	29,5	29,4	30,4	38,8
Přívoz	34,3	38,7	44	33,2	36,3	37,4	42,4
Poruba	25	43,3	31,4	24,4	25,5	27,6	33,2
Bartovice						35,1	46,7

S uvedeným znečištění souvisejí významná zdravotní rizika pro obyvatele, kteří zde trvale žijí, nebo dlouhodobě pobývají, délka expozice znečištění riziko vyznamně ovlivňuje.

Tabulka: Pravděpodobné aditivní zvýšení celkové úmrtnosti v % v důsledku dlouhodobé inhalace PM2,5 2004 - 2010 v MSK

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Třinec Kosmos	1,746			1,584	1,602	1,638	2,166
Veřňovice	2,328	2,7	3,024	2,1	2,262	2,34	2,988
Bohumín				2,154	2,322	2,34	2,832
Zábřeh	1,938	2,046	2,106	1,77	1,764	1,824	2,328
Přívoz	2,058	2,322	2,64	1,992	2,178	2,244	2,544
Poruba	1,5	2,598	1,884	1,464	1,53	1,656	1,992
Bártovice						2,106	2,802

Celková dlouhodobá úmrtnost na všechna onemocnění v souvislosti s dlouhodobou inhalací bude pravděpodobně navýšena podle znečištění lokality o 1,5 – 3% . Populační riziko pro rok 2010, kdy ze všech důvodů zemřelo v roce celkem 13 293 osob, bude představovat atributivní proporci celkové úmrtnosti na vrub znečištění jemným prachem pravděpodobně (na základě měření min. a max. znečištění $PM_{2,5}$) 264 - 372 osob v kraji.

Další významnou látkou ovzduší Moravskoslezského kraje je benzo(a)pyren.

Tabulka: Koncentrace bezo(a)pyrenu 2001 - 2010 v MSK (ČHMÚ,ZÚ)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Karviná ZÚ	5,7	4,5	6,4	4,5	3,1	5,5	5,3		7,4	6,3
Č Těšín					4,5	6,5	4,1	4,4	4,7	4,6
Mar.hory						4,9	4,1	3,9	4,8	4,4
Přívoz	7	7,7	7,8	6,5	9,2	6,8	6,4	5,1	5,5	5,7
Bartovice						11,7	8,9	9,3	9,2	7,2
Poruba				2,1	3,2	3,7	2,2	3,5	3,3	3,8

Tabulka: Pravděpodobné riziko karcinogenity související s dlouhodobou inhalací benzo(a)pyrenu

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Karviná ZÚ	0,0005	0,0004	0,0006	0,0004	0,0003	0,0005	0,0005		0,0006	0,0005
Č Těšín					0,0004	0,0006	0,0004	0,0004	0,0004	0,0004
Mar.hory						0,0004	0,0004	0,0003	0,0004	0,0004
Přívoz	0,0006	0,0007	0,0007	0,0006	0,0008	0,0006	0,0006	0,0004	0,0005	0,0005
Bartovice						0,0010	0,0008	0,0008	0,0008	0,0006
Poruba				0,0002	0,0003	0,0003	0,0002	0,0003	0,0003	0,0003

Karcinogenní zdravotní riziko spojené s inhalací benzo(a)pyrenu je na všech měřených místech na území kraje neúnosné v hodnotách jednotek na 10 000 obyvatel. Nejvyšší hodnoty jsou nacházeny v Ostravě- Bartovicích a Ostravě – Přívoze. Pokud by takto vysoké znečištění bylo inhalováno celoživotně, pak dosahované zdravotní riziko spojené s dlouhodobou inhalací je zapotřebí bezprostředně řešit.

Mariánské Hory, Přívoz a Bartovice-Radvanice, jsou lokality, kde jsou zjišťovány nejvyšší koncentrace karcinogenního arsenu, kadmia a niklu v částicích PM_{10} a toto znečištění se výrazně liší od ostatních zjištění v kraji. Současný výskyt těchto karcinogenů se může současně s karcinogenním benzo(a)pyrenem a při celoživotní inhalaci způsobovat vysoké karcinogenní rizko.

Závěry z posouzení vlivu na veřejné zdraví jsou uvedeny v kapitole č. 13 a příloze č. 5 tohoto Vyhodnocení.

5. CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ, KOMUNITÁRNÍ NEBO VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI, KTERÉ MAJÍ VZTAH KE KONCEPCI A ZPŮSOB, JAK BYLY TYTO CÍLE VZATY V ÚVAHU BĚHEM JEJÍ PŘÍPRAVY, ZEJMÉNA PŘI POROVNÁNÍ VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ

V této kapitole je uveden výběr hlavních cílů dalších koncepčních materiálů, které byly využity pro stanovení referenčních cílů životního prostředí Strategie.

Vzhledem k tomu, že jako hlavní problematické oblasti z hlediska realizace Strategie byly v analytické části identifikovány znečištění ovzduší a ochrana přírody a krajiny (viz také závěry zjišťovacího řízení), byly pro stanovení cílů vybrány především cíle takto zaměřených dokumentů.

5.1. Přehled cílů ochrany životního prostředí souvisejících koncepčních materiálů

Ve stručném přehledu koncepčních materiálů jsou uvedeny především ty cíle, které jsou relevantní k obsahu a posouzení aktualizované Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje.

Koncepce ochrany přírody a krajiny Moravskoslezského kraje (aktualizace 2006)

Relevantní cíle:

a) Obecná územní a druhová ochrana – ochrana mokřadů, obnova vodního režimu v krajině,
b) Zvláštní územní a druhová ochrana
c) Lesnictví – zvýšení lesnatosti
d) Zemědělství – ekologicky šetrné zemědělství

Krajský integrovaný program ke zlepšení kvality ovzduší (nařízení MSK, březen 2009)

Relevantní specifické cíle:

a) Snížit imisní zátěž znečišťujícími látkami pod úroveň stanovenou platnými imisními limity v lokalitách, kde jsou tyto limity překračovány (v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší);
b) Snížit ve stanovených termínech imisní zátěž znečišťujícími látkami pod úroveň stanovenou cílovými imisními limity v lokalitách, kde jsou tyto cílové imisní limity překračovány;
c) Udržet podlimitní imisní zátěž v lokalitách, kde nedochází k překračování imisních limitů a cílových imisních limitů;
d) Dodržet ve stanoveném termínu doporučené hodnoty krajských emisních stropů pro oxid siřičitý, oxidy dusíku, těkavé organické látky a amoniak.

Největší problém kvality ovzduší Moravskoslezského kraje pak představuje překračování imisních limitů pro ochranu zdraví pro suspendované částice velikostní frakce PM_{10} a benzen a překračování cílového imisního limitu pro ochranu zdraví pro benzo(a)pyren a arsen.

Prioritními znečišťujícími látkami jsou pro účely Programového dodatku následující prioritní znečišťující látky:
- tuhé znečišťující látky (s důrazem na jemné částice, velikostní frakce PM_{10}),
- oxidy dusíku,
- těkavé organické látky,
- oxid siřičitý.

Krajský program snižování emisí Moravskoslezského kraje (aktualizace 2010)

.
Základní cíle Programu:
1. Omezování emisí TZL a jejich prekurzorů (SO_2, NOx, NH_3, VOC);
2. Omezování emisí PAH (zejména benzo(a)pyrenu);

Vedlejší cíle Programu:
1. přispět k omezování emisí skleníkových plynů, zejména oxidu uhličitého a metanu (cestou preference nástrojů a opatření omezujících současně jak emise znečišťujících látek, tak emise skleníkových plynů);
2. přispět k šetrnému nakládání s energiemi a přírodními zdroji;
3. přispět k omezování vzniku odpadů;

Státní politika životního prostředí ČR 2004 – 2010

Relevantní prioritní oblasti a cíle:
1.Ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti
   1.1 Zastavení poklesu biodiverzity
   1.2 Péče o vodní a mokřadní ekosystémy
2. Udržitelné využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady
   2.1 Ochrana povrchových a podzemních vod
   2.2 Ochrana neobnovitelných přírodních zdrojů
   2.3 Využívání obnovitelných zdrojů
   2.5 Odpovědné nakládání s nebezpečnými odpady
3. Životní prostředí a kvalita života
   3.1 Snižování zátěže prostředí a populace toxickými kovy a organickými polutanty
   3.2 Snížení počtu (celkové rozlohy) území s překročenými kritickými zátěžemi ovzduší (acidifikace prostředí)
   3.3 Ochrana životního prostředí a člověka před hlukem
   3.5 Omezování antropogenních/průmyslových vlivů rizik

Koncepce vodohospodářské politiky Ministerstva Zěmědělství do roku 2015

Relevantní prioritní oblasti a cíle:
a) Zadržování vody v území a ochrana vod
b) Integrace politik hospodářských sektorů a samospráv
c) Předběžná opatrnost
d) Zapojení veřejnosti
e) Ekonomické a sociální dopady

Relevantní dlouhodobé cíle:

a) Ochrana vod jako složky životního prostředí
b) Ochrana před povodněmi
c) Vodohospodářské služby

Plán oblasti povodí Odry

Relevantní cíle:

a) Ochrana vod ve smyslu požadavků Rámcové směrnice
b) Prevence ochrany před povodněmi a dalšími škodlivými účinky vod
c) Trvale udržitelné užívání vodních zdrojů a hospodaření s vodami pro zajištění požadavků na vodohospodářské služby, zejména pak pro účely zásobování pitnou vodou

Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR 2005

Cíle strategie:

1. ochrana biologické rozmanitosti
2. udržitelné využívání složek biologické rozmanitosti
3. spravedlivé a rovnoměrné rozdělování přínosů, plynoucích z využívání genetických zdrojů.

Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR

Cíle:

1. Krajina
   1.1. udržet a zvyšovat ekologickou stabilitu krajiny – s mozaikou vzájemně propojených biologicky funkčních prvků a částí, schopných odolávat vnějším negativním vlivům včetně změn klimatu
   1.2. udržet a zvyšovat přírodní a estetické hodnoty krajiny
   1.3. zajistit udržitelné využívání krajiny jako celku především omezením zástavby krajiny, zachováním její prostupnosti a omezením další fragmentace s přednostním využitím ploch v sídelních útvarech, případně ve vazbě na ně.
   1.4. zajistit odpovídající péči o optimalizovanou soustavu ZCHÚ a vymezený ÚSES jako o nezastupitelný základ přírodní infrastruktury krajiny, zajišťující zachování biologické rozmanitosti a fungování přírodních, pro život lidí nezbytných procesů.

2. Lesní ekosystémy
   2.1. zvýšit druhovou rozmanitost lesních porostů směrem k přirozené druhové skladbě, zvýšit strukturální rozrůzněnost lesa a podíl přirozené obnovy druhově a geneticky vhodných porostů a posílit mimoprodukční funkce lesních ekosystémů.

3. Vodní a mokřadní ekosystémy
   3.1. obnovit přirozené hydro-ekologické funkce krajiny a posílit schopnosti krajiny odolávat a přizpůsobovat se očekávaným klimatickým změnám,
   3.2. zajistit udržitelné využívání vodního bohatství jako celku ve vazbě na dosažení dobrého ekologického stavu vod podle Směrnice 60/2000/ES

3.3. zachovávat a zvýšit biologickou rozmanitost vodních a mokřadních ekosystémů obnovením volné prostupnosti vodního prostředí a omezením jeho další fragmentace

4. Horské ekosystémy
   4.1. dosažení udržitelného využívání horských ekosystémů, které by zaručilo zachování a biologické rozmanitosti.
   4.2. rozvoj ekologicky přijatelných forem cestovního ruchu v horských územích respektujících krajinný ráz a přírodní hodnoty území.
   4.3. zpomalení nebo zastavení úbytku biologických a kulturně historických fenoménů horské krajiny, a to zejména v souvislosti s nepřiměřeně vysokou antropogenní zátěží.

5. Agroekosystémy, půda
   5.1. zabezpečení ochrany půdy jako nezastupitelného a neobnovitelného přírodního zdroje, s uplatněním principů udržitelného rozvoje a s ohledem na ostatní složky životního prostředí, omezení negativního trendu snižování rozlohy kvalitní zemědělské 35 půdy, snížení negativního působení ohrožujících činitelů na půdu, které ohrožují poskytování ekosystémových služeb půdními ekosystémy (produkční a ekologické funkce půdy).
   5.2. trvalé zvýšení různorodosti zemědělsky obhospodařovaných ploch a přilehlých pozemků, které jsou součástí zemědělsky využívané krajiny.

6. Travní ekosystémy
   6.1. zachovat, případně obnovit druhově a morfologicky pestré travní porosty jako nedílnou součást zemědělského hospodaření v krajině.

7. Urbánní ekosystémy
   7.1. zajištění vyšší kvality života v sídlech zapojením přírodních nebo přírodě blízkých prvků do struktury sídel.

8. Chráněná území
   8.1. optimalizovat soustavu ZCHÚ z hlediska reprezentativního podchycení nejcennějších částí přírody a krajiny, vymezení a nastavení režimu ochrany
   8.2. zlepšit péči o chráněná území
   8.3. integrovat ZCHÚ do života regionů s důrazem na trvale udržitelné využívání, zejména v oblasti cestovního ruchu, a zlepšení životních podmínek místních obyvatel.

9. Druhy
   9.1. udržení dostatečně početných a tím i geneticky kvalitních populací původních planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, schopných dlouhodobé samostatné existence. Minimalizace rizik zavádění nových invazních nepůvodních druhů v ČR, omezení dalšího rozšiřování již přítomných invazních nepůvodních druhů a jejich regulace a odstraňování v přírodně hodnotných územích, a to i s ohledem na probíhající a očekávané změny podnebí.

10. Legislativní nástroje
    10.1. zjednodušit, zpřehlednit a zefektivnit právní úpravu ochrany přírody a krajiny včetně doplnění chybějících nástrojů k naplňování mezinárodních mnohostranných a dvoustranných úmluv v ochraně přírody a krajiny a odstranění nejvýznamnějších rozporů mezi předpisy upravujícími využívání biologické rozmanitosti, zejména ekosystémů.
    10.2. sjednotit výkon státní správy a posílit odbornost orgánů ochrany přírody a krajiny.

11. Ekonomické nástroje
    11.1. vyvážený systém ekonomických nástrojů především v oblasti dotační, náhradové a daňové, který přispěje k naplňování cílů ochrany přírody a krajiny.

12. Odborné informační nástroje
    12.1. podporovat rozhodování státní správy v ochraně přírody a krajiny aktuálními a hodnověrnými údaji o stavu, změnách a vývojových trendech složek přírody a krajiny v ČR
    12.2. zajistit sběr, zpracování, vyhodnocování, rozšiřování a péči o údaje o přírodě a krajině v ČR s využitím služeb Informačního systému ochrany přírody a Portálu ochrany přírody a krajiny (eNature)

13. Práce s veřejností
    13.1. Informovat, vzdělávat a radit veřejnosti (především výše citovaným cílovým skupinám) v různých aspektech ochrany přírody a krajiny v České republice, zvyšovat povědomí o principech ochrany přírody a krajiny v ČR a aktivně zapojovat veřejnost do podpory ochrany přírody a krajiny.

Informovat zejména:

a) stavu přírodního prostředí v ČR (sledování stavu biotopů, rostlin a živočichů atd.),
b) zvláště chráněných územích (národní parky, chráněné krajinné oblasti i maloplošná ZCHÚ), jejich stavu a předmětu ochrany na těchto lokalitách, jeho hodnotách odborných, historických a dalších;
c) uskutečněných opatřeních, které provádí státní i nevládní organizace s cílem zajistit uchování či zlepšení stavu přírody a krajiny a zapojovat veřejnost do procesů přijímání opatření k ochraně přírody a krajiny,
d) možnostech financování opatření v přírodě a krajině, tj. o různých dotačních programech (národních či ES) a případně o dalších možnostech financování opatření pro ochranu přírody a krajiny
e) možnostech šetrného využití přírody a krajiny ke sportu, rekreaci a turistice,o výkonu státní správy v oblasti ochrany přírody a krajiny
f) možnostech spolupráce s kulturně vzdělávacími institucemi (např. zoo, botanické zahrady, hvězdárny a planetária, muzea, knihovny)
g) spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi

Cíle v oblasti veřejného zdraví jsou podrobně popsány v příloze č. 5: Strategické hodnocení vlivů koncepce na veřejné zdraví.

Při zpracování Vyhodnocení aktualizované inovační strategie byly výše uvedené cíle koncepčních materiálů přiměřeně využity při stanovení referenčních cílů životního prostředí a při vlastním vyhodnocení vlivů dokumentu na životní prostředí a veřejné zdraví.

5.2. Způsob stanovení referenčního hodnotícího rámce v oblasti ŽP

Základní rámec pro vyhodnocení souladu cílů koncepce s požadavky na ochranu životního prostředí tvoří referenční cíle ochrany životního prostředí. Referenční cíle především umožňují posoudit, jak mohou jednotlivé globální cíle a specifické strategické cíle ovlivnit naplnění cílů ochrany životního prostředí a zda je ovlivňují pozitivně, negativně nebo jsou vůči plnění cílů neutrální[7]. Následně mohou sloužit jako základ pro sledování (monitoring) dopadů implementace Strategie na životní prostředí pomocí stanovených indikátorů a jako rámec pro určení environmentálních kritérií výběru potenciálních projektů, které jsou součástí rámce koncepce.

Obvykle se pro stanovení referenčního hodnotícího rámce a tím i sestavení vybrané sady referenčních cílů pro konkrétní strategický dokument postupuje tím způsobem, že se vychází především z cílů a priorit komunitárních a národních koncepčních dokumentů, které mají k předmětnému strategickému dokumentu vztah (například koncepce v oblasti životního prostředí, apod.). Dalšími zdroji pro formulaci referenčního hodnotícího rámce zpravidla jsou analýza stavu ŽP dotčeného území a identifikace významných problémů v oblasti životního prostředí.

V případě posuzované Strategie byly pro stanovení referenčních cílů životního prostředí významně využity především regionální koncepce v oblasti životního prostředí a cíle ochrany Naturových lokalit (viz naturové hodnocení). Tímto způsobem byl identifikován seznam referenčních cílů, u nichž byla nalezena přímá vazba k jednotlivým cílům aktualzované Strategie.

Při posuzování Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) byl z hlediska využití referenčních cílů životního prostředí zvolen následující postup:

A. Vyhodnocení vize a poslání

Vzhledem k charakteru vize a poslání bylo použito pouze slovní hodnocení

B. Hodnocení globálních cílů a strategických cílů

Popis globálních cílů je - ze své podstaty nejvyšší úrovně strategického materiálu - natolik obecný, že by veškerá tabelární hodnocení došla k závěru, že dopad uvedených globálních cílů je vzhledem k ochraně životního prostředí neutrální, případně jej nelze vyhodnotit. Proto je opět použito slovní hodnocení.

[7] Analogie platí i pro referenční cíle ochrany veřejného zdraví

Také popis specifických strategických cílů Strategie je obecnějšího charakteru. Strategické cíle tedy mohou mít různý dopad na životní prostředí podle svého umístění, formy, objemu a dalších charakteristik. Pouze u některých z nich lze určit převládající negativní či pozitivní dopady. Strategické cíle obsahují seznam (projektů), které tyto strategické cíle charakterizují. Jedná se o seznam příkladmý (indikativní), nikoliv taxativní. Proto jsou ve Vyhodnocení slovně podrobněji vyhodnoceny především ty specifické strategické cíle, které mohou zakládat potenciální problémy z hlediska vlivů na životní prostředí. Při hodnocení nebyla (vzhledem k obecnému charakteru strategických cílů) použita celá sada referenčních cílů životního prostředí, ale především porovnání s hlavními dvěma oblastmi životního prostředí, jejichž význam pro vlivy Strategie na životní prostředí vyplynul z analýzy a závěru zjišťovacího řízení. Jedná se o vlivy na přírodu a krajinu a vlivy na ovzduší.

C. Hodnocení aktivit (projektů)

Aktualizovaná Strategie rozvoje MSK uvádí seznam celkem 138 projektů, které naplňují strategické cíle jednotlivých globálních cílů. Projekty uvedené v rámci globálních cílů: cíl 2:Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost – příležitost pro všechny, cíl 3: Soudržná společnost, kvalitní zdravotnictví, cílené sociální služby a úspěšný boj proti chudobě a 5: Efektivní správa věcí veřejných jsou z hlediska vlivů na životní prostředí většinou neutrální.

Strategický globální cíl 4: Kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu a částečně také globální cíl 1: Konkurenčněschopná, inovačně založená ekonomika již zahrnují některé projekty, které mohou mít potenciálně významný vliv na životní prostředí, byť jde jen o malé procento ze všech uvedených aktivit.

V tomto případě jsou aktivity posouzeny vzhledem k celé sadě referenčních cílů životního prostředí. Doplněn je také přehled vlivů na EVL a ptačí oblasti (viz naturové hodnocení – příloha č. 4 Vyhodnocení), neboť aktivity s vlivy na ŽP (především na referenční cíle v oblasti ochrany přírody a krajiny) jsou často i aktivitami s vlivy na naturové lokality.

Je však potřeba uvést, že tyto projekty jsou uvedeny pochopitelně jako příklad aktivit příslušného opatření. Ve strategii rozvoje kraje nejsou a ani nemohou být uvedeny bližší podrobnosti o jejich přesné lokalizaci, kapacitách, a dalších faktorech, které rozhodují o konkrétních vlivech na životní prostředí. Pod uvedeným jménem projektu si tedy lze ve vybraných případech představit aktivitu, jejíž dopad na životní prostředí může být značně rozdílný podle charakteru základních údajů a konkrétní lokalizace.

O jejich povolení musí být rozhodnuto pouze na základě standardních procedur územního a stavebního řízení (územního plánování), resp. v části případů nepochybně také na základě posouzení záměru ve smyslu dílu 2 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. V této souvislosti je nezbytné uvést, že zařazení projektů do aktualzované Strategie v žádném případě nezakládá nárok jejich schválení ve smyslu příslušných předpisů České republiky. Každý z nich bude muset projít nezbytnou procedurou, odpovídající jejich charakteru.

5.3. Sada referenčních cílů životního prostředí

Níže uvedená sada referenčních cílů ochrany životního prostředí představuje rámec pro Vyhodnocení koncepce. V případě strategických cílů se jedná především o referenční cíle zaměřené na dvě klíčové oblasti životního prostředí z hlediska dopadů Strategie – ovzduší, příroda a krajina (viz předchozí kapitola).

Při vyhodnocování aktivit (projektů) podporujících strategické cíle je v tabelární formě posouzeno, nakolik mohou projekty ovlivnit naplnění referenčních cílů ochrany životního prostředí, to znamená, zda je ovlivňují pozitivně, negativně či jsou vůči nim neutrální.

Při hodnocení byl dále vzat v úvahu požadavek orgánů ochrany přírody z předchozích procedur SEA v Moravskoslezském kraji (např. připomínek k Vyhodnocení vlivů Marketingové strategie CR MSK na léta 2009-2013, konformní s požadavky orgánů ochrany přírody k oznámení Aktualizace Strategie rozvoje MSK na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020), týkající se podrobnějšího členění referenčního cíle 3 „Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity“. Proto byly při hodnocení vzaty v úvahu i vlivy na

- ochranné podmínky ZCHÚ
- územní integritu EVL a ptačích oblastí (viz příloha č. 4 vyhodnocení)
- biotopy s výskytem zvláště chráněných druhů
- vlivy na přírodních stanovišté
- vlivy na průchodnost krajiny a její fragmentaci tam, kde to konkrétnost či podrobnost startegického cíle, respektive aktivity umožňovala.

a Referenční cíle ochrany životního prostředí

Referenční cíle ochrany životního prostředí pro SRK MSK	
1	Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidu siřičitého, oxidů dusíku, tuhých znečišťujících látek – především suspendovaných částic a těkavých organických látek
2	Snižovat koncentrace suspendovaných částic v ovzduší (především velikosti $PM_{10,}$ resp., $PM_{2,5}$) a dalších škodlivin (především benzo(a)pyrenu), pod úroveň platných limitů
3	Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity (viz také podrobnější členění)
4	Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny
5	Chránit povrchové a podzemní vody (včetně ochrany CHOPAV)
6	Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných, včetně likvidace starých zátěží (včetně skládek odpadů)
7	Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem
8	Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro potřeby ochrany životního prostředí, především v oblasti snížení znečišťování ovzduší a nakládání s odpady

5.4. Referenční cíle veřejného zdraví

Pro hodnocení vlivů Strategie na veřejné zdraví byly využity referenční cíle zdravotních a sociálních politik, které byly zohledněny v celkovém hodnocení vlivů Strategie na veřejné zdraví (viz kap. č. 13 a příloha č. 5 vyhodnocení).

Pro stanovení referenčních cílů byly zohledněny především o tyto politiky:

a) Dlouhodobý program zlepšování zdravotního zdraví obyvatelstva České republiky - Zdraví pro 21. století - Zdraví 21 (18)
b) Akční plán zdraví a životní prostředí- NEHAP
c) Zásady Národního programu přípravy na stárnutí 2008 – 2012 (Kvalita života ve stáří)
d) Akční plán pro Globální strategii prevence a kontroly neinfekčních nemocí 2008-2013 WHO, představuje: monitorování, prevenci, léčbu a výzkum kardiovaskulárních nemocí, chronických dýchacích onemocnění, diabetu a nádorových onemocnění ve členských státech WHO. Globální strategie je také obsažena v cílech Zdraví 21.
e) Bílá kniha Evropských společenství je prvním rámcem zdravotních politik EU. Zdravotní politika na úrovni Společenství by měla podporovat dobrý zdravotní stav, a chránit občany před hrozbami a podporovat udržitelnost.
f) Děti a zdraví – Akční plán WHO se zaměřuje na redukci dopadů úrazů, snížení úmrtí z nedostatku pohybu, bezpečné prostředí v sídlech pro všechny děti, prevenci a redukci nemocí dýchacích cest, astmatických atak, zajištění zdravého ovzduší dětem, redukci postižení z chemických látek (těžké kovy), hluku a biologických determinant v pracovním prostředí u matek a během vývoje dítěte i v dospělosti. Cíle jsou obsaženy i v cíli Zdraví 21 zdravé a bezpečné životní prostředí.

Z těchto strategických dokumentů byly vybrány pro hodnocení tyto referenční cíle:

- Zdravé a bezpečné životní prostředí (i pro děti viz CEHAPE)
- Výzkum a znalosti v zájmu zdraví
- Genderový přístup
- Snižování sociálních a geografických rozdílů (ekvita) (19)
- Chránit občany před hrozbami a podporovat udržitelnost.

6. ZÁVAŽNÉ VLIVY NAVRHOVANÝCH VARIANT KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020), je předkládána v jedné variantě. Tato varianta vznikla na základě dlouhodobého procesu přípravy strategie ve spolupráci s klíčovými aktéry rozvoje kraje (viz Úvod Vyhodnocení).

6.1. Hodnocení aktualizované Strategie jako celku

Při hodnocení vlivů Aktualizace strategie rozvoje kraje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020) na životní prostředí je potřeba vzít v úvahu nejen standardní problém, tedy potenciální dopady koncepce na ŽP ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb., ale také vzájemnou interakci stavu životního prostředí s deklarovanou ambicí rozvoje kraje.

V této souvislosti se jedná především o současnou nevyhovující kvalitu životního prostředí v části Moravskoslezského kraje, která je nepochybně jedním z limitů dalšího rozvoje kraje, a to ať už přímo – omezením možností implementace aktivit, které by mohly mít negativní vliv na ŽP v silně zatíženém území části kraje, tak i zprostředkovaně – tedy možným negativním vývojem image oblasti, jako území s nekvalitním (vnímáno „nezdravým“) životním prostředím.

A to přesto, že skutečnost je, respektive může být postupně v celém kraji nebo aktuálně v některých jeho částech zcela jiná. Působení tohoto fenoménu je dlouhodobě zřejmé například pro Ostravu, která je vnímána jako „černá“, přestože z jejího území, respektive centra, je už řadu let vymístěn těžký průmysl a podíl zeleně na obyvatele převyšuje uvedenou hodnotu v řadě jiných, lépe vnímaných měst v ČR.

Výše uvedené riziko udržení či další zhoršování image kraje je v přímém rozporu s hlavní ambicí Strategie, tedy rozvoj regionu úspěšných a spokojených lidí.

Analytická část původní Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje, která podrobně popisovala významné fenomény, mající vliv na rozvoj MSK, nevěnovala problematice životního prostředí – podle názoru zpracovatelů vyhodnocení – pozornost v takové míře, která by odpovídala jejímu významu. Bylo to zřejmě způsobeno tím, že zpracovatelé původní Strategie rozvoje kraje považovali problematiku životního prostředí - z hlediska rozvoje kraje – za méně významný rizikový aspekt rozvoje, než tomu bylo u zpracovatelů Vyhodnocení vlivů původní Strategie na životní prostředí.

Je potěšitelné, že formalizace analýzy aktualizované Strategie již přináší významnou změnu a problematika životního prostředí, zejména kvalita ovzduší, se objevuje nejen mezi slabými stránkami kraje, ale také mezi hrozbami přímo ovlivňujícími jeho rozvoj.

Jedná se především o tyto výroky:

Slabé stránky:

- Vysoká zátěž životního prostředí, zejména překračování limitů kvality ovzduší

- Limitování ekonomického a sociálníhorozvoje kraje současným stavem životního prostředí v nejzatíženějších oblastech kraje

Hrozby:

- Přetrvávající nadprůměrné znečištění životního prostředí, ovlivňující negativně zdraví obyvatel a také image kraje
- Další zhoršování znečištění ovzduší a rozšiřování oblasti se zvýšenými koncentracemi znečištění v ovzduší po odeznění ekonomické krize

Ale také příležitosti:

- Podpora projektů primárně zaměřených na zlepšování stavu životního prostředí v kraji včetně podpory environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, zaměřené zejména na širokou veřejnost (problematika lokálních topenišť, nakládání s odpady,šetrné dopravy)
- Zájem aktérů rozvoje na zachování (ochraně) přírodních atraktivit území jako podmínky atraktivity celého kraje v očích zájemců o bydlení, podnikání a návštěvu

Je zřejmé, že další 2 roky přetrvávajících negativních vlivů i další práce na strategii rozvoje kraje přinesly větší pozornost environmentálnímu pilíři rozvoje. Co je však ještě důležitější, výsledky SWOT analýzy mají svoji oporu i ve specifických strategických cílech a v části indikativních projektů.

Návrhy a doporučení zpracovatele SEA

Vzhledem k téměř úplnému respektování předchozích doporučení ponechává zpracovatel SEA v rámci doporučení ke SWOT analýze pouze jeden bod k doplnění:

Hrozby:

- Posilování negativní image kraje některými plánovanými záměry (například těžba černého uhlí v Beskydech a další).

6.2. Hodnocení vize Strategie

Z hlediska vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví není vize aktualizované Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje v rozporu s navrhovanými referenčními cíli ochrany životního prostředí a veřejného zdraví.

Obdobně jako v předchozím případě byl komentář k vizi původní Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje zaměřen zejména na ekonomicku stránku rozvoje, což bylo v komentáři k vizi deklarováno řadou formulací.

Komentář k aktualizované strategii však již obsahuje podporu environemntálního pilíře rozvoje formou deklarace „….Součástí cesty k naplnění vize je také dosažení lepšího stavu životního prostředí, které je nezbytnou podmínkou spokojeného života obyvatel, úspěšného podnikání i zájmu o návštěvu regionu“.

Návrhy a doporučení zpracovatele SEA

Vzhledem k výše uvedenému doporučuje zpracovatel Vyhodnocení SEA pouze předřadit deklaraci záměru o rozvoji území v oblastech Beskyd a Jeseníků uvedení formy tohoto rozvoje - například rozvoje respektujícího cennou přírodu oblasti.

6.3. Hodnocení vlivů globálních a specifických strategických cílů

Při hodnocení environmentálních vlivů koncepce vzal zpracovatel SEA v úvahu také princip předběžné opatrnosti a tam, kde by dle jeho názoru mohlo dojít během implementace projektů k nepříznivým vlivům, byla v souladu s tímto principem formulována doporučení, jak těmto nepříznivým vlivům předejít, například způsobem hodnocení při výběru projektů.

Jak již bylo uvedeno výše, globální a specifické strategické cíle jsou hodnoceny zejména vůči vlivu na dvě hlavní složky životního prostředí, kterým musí být - na základě analýzy a požadavků závěru zjišťovacího řízení – věnována zvláště pozornost (ovzduší a příroda), zatímco aktivity (projekty podporující specifické strategické cíle) jsou posuzovány vůči celé sadě referenčních cílů životního prostředí. Tedy hodnocením, nakolik tyto aktivity přispívají k naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí, či zda s nimi nejsou v rozporu. Pro hodnocení globálních a strategických cílů byla použita stupnice, která je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 6.1 Stupnice hodnocení vlivů na životní prostředí

Stupnice hodnocení	
+ 2	silný pozitivní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
+ 1	slabý pozitivní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
0	bez vlivu (neutrální dopad)
- 1	slabý negativní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
- 2	silný negativní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
X	vliv nelze hodnotit

Číselné vyjádření hodnocení podle výše uvedené tabulky představuje celkový výsledek systematického hodnocení globálních a specifických strategických cílů, které všude tam, kde to bylo možné a účelné, bralo v úvahu klasifikaci vlivů dle Směrnice 2001/42/EC, která kategorizuje možné environmentální vlivy podle jejich pravděpodobného charakteru a působení, a to vzhledem k následujícím charakteristikám:

a) pozitivnímu nebo negativnímu působení na životní prostředí a udržitelný rozvoj,
b) přímému nebo nepřímému (sekundárnímu) charakteru,
c) trvání, pravděpodobnosti, nevratnosti,
d) kumulativnímu charakteru a synergickému spolupůsobení jiných vlivů,
e) oblasti předpokládaného dopadu (lidské zdraví, příroda, složky životního prostředí, lokální (bodové) nebo plošné dopady, přeshraniční a globální působení a podobně).

V rámci posuzování byly brány v úvahu možné vlivy přímé, nepřímé, sekundární, kumulativní, synergické, krátkodobé, dočasné, dlouhodobé a permanentní.

Hodnocení specifických strategických cílů se promítá do výsledného hodnocení příslušného globálního cíle. Obdobně je hodnocení strategických cílů provázáno i s hodnocením projektů, neboť projekty jsou příkladmým vyjádřením formy naplňování strategického cíle. Přehled hodnocení globálních a strategických cílů je součástí přílohy č. 6.

Pokud se týká jednotlivých projektů, ty byly hodnoceny samostatně pomocí matic a pro přehlednost jsou výsledky hodnocení zapracovány do souhrnné tabulky, která reprezentuje agregované hodnocení celého týmu zpracovatele SEA (hodnotící tabulky jednotlivých expertů týmu jsou k dispozici u zpracovatele SEA). Přehled projektů, které mohou mít potenciálně významný vliv na životní prostředí, a kterým je tedy potřeba věnovat pozornost při posuzování samotných projektů v rámci následných procedur dle zákona o posuzování vlivů na ŽP, zákona o ochraně přírody a krajiny, respektive stavebního zákona, je součástí přílohy č. 7.

Při hodnocení vlivu globálních a strategických cílů na životní prostředí se postupovalo tak, že vybraní členové týmu zpracovatele SEA provedli vlastní kompletní hodnocení všech matic. Úkolem každého experta na základě detailního studia koncepce samostatně a nezávisle ohodnotit jednotlivé globální i strategické cíle koncepce vzhledem k uvedeným klíčovým oblastem ŽP v MSK, respektive aktivity vzhledem k referenčním cílům ochrany životního prostředí a výsledky svého hodnocení zaznamenat do matice (tabulky).

Pokud existovaly velké rozdíly mezi jednotlivými hodnotiteli, byly sjednoceny v diskusi nad výsledky. Je však třeba zdůraznit, že cílem diskuse nebyla unifikace individuálních názorů expertů na danou problematiku, ale rozbor daného problému a vyjasnění individuálních názorů. Výsledkem diskuse tak mohla být korekce původního expertního hodnocení a do určité míry potlačení subjektivity hodnocení.

Na základě hodnocení jednotlivých členů týmu bylo pro každé pole matice zpracováno agregované hodnocení jako aritmetický průměr hodnocení všech členů týmu. Výsledná hodnota pak byla zaokrouhlena na celé číslo a vložena do příslušného pole odpovídající matice agregovaných (výsledných) hodnocení. V případě, že došlo k velkému rozptylu nebo při hodnocení byly indikovány různé hodnoty vlivů (například z důvodu nejasnosti opatření či aktivity), byl použit také rozptyl hodnocení, např. v rozpětí -1/+1, -1/0 a podobně).

Hodnocení vlivů jednotlivých strategických cílů na životní prostředí vychází jak z provedeného zkoumání, tak i z rozsáhlé diskuse týmu posuzovatele k vlivům aktualizované Strategie na naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí. Obecný popis postupu hodnocení je uveden v kapitole č. 9 .

K uvedeným globálním cílům, a k nim příslušným střednědobým specifickým cílům, je dále v této kapitole zpracován slovní komentář hodnocení. Tabelární forma agregovaného hodnocení je uvedena v příloze č. 6.

Souhrnné vyhodnocení vlivu globálních a specifických cílů na životní prostředí

Z předchozího textu je zřejmé, že většina globálních i specifických cílů strategie je natolik obecně formulována (byť k nim ve Strategii existují i popisy), že nelze vždy zcela jednoznačně určit jejich potenciální vliv na vybrané oblasti životního prostředí. Za určitých okolností může být vliv pozitivní, za jiných negativní (příkladem může být SSC 1.4. „Získat do kraje investory nejen k činnostem s vysokou přidanotu hodnotou“), kde záleží na podobě investice a jejílokalizaci a např. vlivy na chráněné zájmy přírody bude možno odhadnout až podle lokalizace projektů. V takovém případě je hodnocení uvedeno nikoliv průměrem hodnocení expertů, ale rozpětím (tedy např. -1/0, -1/+1 a podobně).

Z vyhodnocení globálních a strategických cílů nicméně vyplývají některé obecné skutečnosti, které jsou popsány v dalším textu. Nejsou v něm rozebírány všechny strategické cíle, pouze ty, které by za jistých okolností mohly podporovat aktivity s potenciálně negativními vlivy na životní prostředí, nebo ty, které vyžadují doplňující komentář.

Z tabelárně provedeného hodnocení vyplývá, že **specifické strategické cíle Aktualizace strategie rozvoje kraje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020) nejsou v rozporu s požadavky na ochranu životního prostředí** a mezi navrženými strategickými cíli není žádný, který by měl potenciálně významný negativní vliv na životní prostředí. Analogicky platí totéž pro globální cíle, které specifické strategické cíle zastřešují. Jak již ovšem bylo uvedeno výše, i zde budou možné vlivy na životní prostředí záležet na konkrétním provedení a lokalizaci aktivit, kterými jsou uvedené cíle příkladmo naplňovány, a na následných procedurách hodnocení projektů, které musí schválení projektů s potenciálně významnými negativními vlivy na životní prostředí podmiňovat.

Níže je uveden komentář k vybraným specifickým cílům.

SSC Globálního cíle 1 - Konkurenceschopná, inovačně založená ekonomika

Celkové hodnocení globálního cíle se pohybuje v kladných hodnotách. Je to především z toho důvodu, že se globální cíl zaměřuje na inovace, výzkum, zvýšení atraktivity pro špičkové odborníky, apod. Výše uvedený cíl sekundárně vytváří předpoklady, že odborníci, kteří se věnují inovacím, případně patří mezi špičky ve svých oborech, obvykle mají šetrnější vztah k životnímu prostředí a lépe chápou požadavky udržitelného rozvoje (stačí srovnat s protipólem inovativních, vzdělaných, úspěšných a osvícených). Z jednotlivých specifických strategických cílů, lze komentovat především:

SSC 1.1 Zvýšit inovační výkonnost kraje a posílit zapojení místních firem do globálních hodnotových řetězců

V případě SSC 1.1. není zcela zřejmé, jak se v dopadech na životní prostředí projeví výsledky zapojení firem do globálních hodnotových řetězců, v tomto případě zejména do automobilového klastru. Lze předpokládat mírně pozitivní dopady, neboť obdobné projekty často znamenají pořízení společných budov (např. laboratoří), což přináší nižší dopady na životní prostředí.

SSC 1.2 Zlepšit exportní výkonnost místních firem a jejich zapojení do mezinárodního obchodu.

V případě SSC 1.2 je v rámci předběžné opatrnosti upozorněno na jedno z rizik masívní podpory mezinárodního obchodu, kterou je snaha o výrobu s vyššími materiálovými, energetickými a dalšími vstupy s dopady na životní prostředí v jiných zemích, než cílových zemích spotřeby. Uvedená podpora za určitých okolností může vést k tlakům jak na chráněné zájmy přírody, tak i na zvyšování výroby s dopady na kvalitu ovzduší.

SSC 1.3 Podpora zakládání nových podnikatelských subjektů (MSP včetně fyzických osob – OSVČ a mladých podnikatelů).

Lze očekávat jak mírně pozitivní vlivvy, tak i potenciálně mírně negativní vlivy v souvislosti s možným vznikem podnikatelských příležitostí vyžadujících čerpání přírodních zdrojů (tlak na přírodu a krajinu).

SSC 1.4 Získat do kraje investory k ekonomickým činnostem nejen s vysokou přidanou hodnotou.

Pod uvedeným názvem se mj. skrývá problematika podpory podnikání v nové strategické zóně Moravskoslezského kraje. Nelze určit její lokalizaci, v textu však není explicitně zmíněno, že by mělo jít o strategickou zónu vybudovanou s využitím brownfields (byť je tato alternativa pravděpodobná). Potenciálně tedy existuje i možnost, že navrhovaná zóna by mohla být v konfliktu s ochranou přírody, bez její lokalizace však není možno provést bližší hodnocení.

Doporučení ke GC 1:

Při podpoře firem, včetně inovativních, je vždy nezbytné srovnávat přínosy s potenciální zátěží životního prostředí, byť jde pochopitelně o pokrok ve srovnání s extenzivním rozvojem. V případě SSC 1.2. je potřeba v textu Strategie zdůraznit, že podpora zapojení do mezinárodního obchodu je myšlena pro vysoce kvalifikované a inovativní činnosti, které nebudou vytvářet tlak na ŽP. V případě SSC 1.4. je potřeba v textu Strategie zdůraznit, že strategická zóna bude vybrána s ohledem na požadavky ochrany ŽP, především ochrany přírody a krajiny, včetně vyvolaných dopadů charakteru dopravy. Současně by v textu měla být zmíněna priorita umístění strategické zóny v lokalitě brownfields, stávající zóně, nikoliv na „zelené louce“.

SSC Globálního cíle 2 – Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost – příležitost pro všechny

Uvedený globální cíl je zaměřen na snížení nezaměstnanosti, které obecně nemá dopady na životní prostředí (velmi zprostředkovaně může mít zvýšení zaměstnanosti a tedy i příjmu zaměstnanců, dopady jak negativní – zvýšená spotřeba, tak i pozitivní – opuštění nouzových řešení typu topení odpady, palivy s nízkou kvalitou, apod. Tyto zprostředkované vlivy však zanedbáváme). Všechny specifické cíle jsou hodnoceny neutrálně nebo pozitivně.

Specifické strategické cíle

SSC 2.1 Zlepšit koordinaci aktivit zaměřených na růst zaměstnanosti

SSC 2.2 Snížit nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po kvalifikovaných pracovních silách v jejich počtu, struktuře a kvalitě.

SSC 2.3 Zvýšit podíl obyvatel schopných komunikovat v cizích jazycích, zejména v angličtině
mají z hlediska vlivů na ŽP neutrální vliv či mírně pozitivní vliv.

Specifické strategické cíle
SSC 2.4 Být evropským lídrem v systémovém rozvoji měkkých kompetencí u všech skupin obyvatel.
SSC 2.5 Vytvořit konkurenceschopnou výzkumnou univerzitu.
mají již ze své podstaty pozitivní vliv.
SSC 2.6 Zvýšit pracovní zapojení nezaměstnaných.
Může mít pochopitelně také pozitivní vliv, zmínka o potenciálně negativním vlivu je analogie komentáře k předchozímu SSC 1.3.

Doporučení ke GC 2:

I při aktivitách zaměřených na zvýšení zaměstnanosti je potřeba sledovat zájmy ochrany ŽP. V případě SSC 2.6. je potřeba v textu Strategie zdůraznit, že podpora zapojení nezaměstnaných by mohla být zaměřena také na úklid veřejných prostor s cílem snížit sekundární prašnost a na pravidelné udržování trávníků s cílem snížit vliv alergického působení.

SSC Globálního cíle 3 - Soudržná společnost – kvalitní zdravotnictví, cílené sociální služby a úspěšný boj proti chudobě
Uvedený globální cíl má převážně nulové nebo mírně pozitivní hodnocení. Je zřejmé, že optimalizace služeb s sebou může přinést snížení nákladů a tím i – v mnohých případech snížení vlivů na životní prostředí.

V případě
SSC 3.1 Optimalizovat náklady a řídit kvalitu služeb ve zdravotnických zařízeních.
SSC 3.2 Rozvíjet specializovaná oddělení zdravotnických zařízení s celokrajskou i nadregionální působností.
SSC 3.3 Optimalizovat síť sociálních služeb na území kraje dle zjištěných potřeb jeho obyvatel.
SSC 3.4 Transformovat pobytové sociální služby do moderních forem poskytování pomoci a podpory.
SSC 3.5 Vytvářet podmínky pro podporu rodin, dětí a náhradní rodinné péče.
SSC 3.6 Aktivně se podílet na snižování dopadů chudoby v Moravskoslezském kraji .
Není žádný z SSC hodnocen negativně.

Doporučení ke GC 3:

V případě optimalizace sociálních a zdravotních služeb brát v úvahu možnosti snižování vlivů služeb na ŽP i v souvislosti s primárními záměry na zkvalitnění služeb a snížení nákladů (optimalizace dopravy, apod.).

SSC Globálního cíle 4 - Kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu

Přes celkově (v průměru) neutrální až pozitivní hodnocení globálního cíle, lze mezi specifickými strategickými cíli odlišit několik, kterým je potřeba věnovat zvláštní pozornost. Je to z toho důvodu, že jednotlivé SSC zahrnují „problematické" stránky rozvoje, kterými jsou dopravní a další infrastrukturní stavby, na druhé straně uvedený globální cíl obsahuje SSC zaměřené přímo na ochranu životního prostředí. Rozptyl možných vlivů je tedy značný.

SSC 4.1 Stát se krajem špičkových „služeb pro 5 milionů" – rozšířit nabídku volnočasové infrastruktury a služeb pro obyvatele kraje a návštěvníky ze sousedních regionů.

Uvedený SSC v sobě zahrnuje deklarovanou snahu posílit mimo jiné infrastrukturu tak, aby se kraj mohl stát atraktivním místem pro zájemce z celého regionu, zahrnujícího i přilehlé oblasti Polska a Slovenska. Takový cíl s sebou pochopitelně nese i úskalí dopadu na ŽP. Na druhé sraně – i zde je podmínkou zvýšení atraktivity nejen doplnění infrastrutury, ale také zlepšení stavu ŽP, což může být vhodný motiv pro přiměřené a environmentálně šetrné projekty. SSC obsahuje příkladmých projektů, z nichž některé mohou být citlivé z hlediska vlivu na chráněné složky přírody, nicméně v této fázi jejich dopady nelze přesněji odhadnout

Dopady

SSC 4.2 Posílit kulturu aktivního trávení volného času obyvatel a prevence kriminality mládeže prostřednictvím systémového rozvoje vzdělávacích, kulturních a sportovních aktivit na rekreační, výkonnostní i vrcholové úrovni

opět závisí na lokalizaci navržených aktivit např. výstavbě sportovních areálů).

SSC 4.3 Mít kvalitní vnitřní i vnější dopravní propojení kraje včetně napojení na Transevropské sítě (TEN-T).

SSC 4.8 Rozšířit, modernizovat a lépe využívat energetické zdroje a rozvodné sítě.

Problémem je zaměření obou cílů na aktivity, které jsou pro rozvoj kraje potřebné, jejich dopad je však závislý na lokalizaci, provedení, zaměření, a dalších aspektech. Týká se to problematiky dopravy, kdy rozvoj silniční sítě může na jedné straně přinést zlepšení stavu (omezení kongescí, plynulejší doprava), na druhé straně může posilovat atraktivitu individuální automobilové dopravy se všemi souvisejícími negativními dopady. Podobná situace může nastat také v případě posílení energetických zdrojů, například jedná-li se o výstavbu nových zdrojů, umisťování transformačních stanic na zelené louce nebo na druhou stranu podpora alternativních zdrojů energie. Z příkladmo uvedených projektů tudíž nelze možné vlivy jednoznačně posoudit, protože pod tímto cílem se může skrývat řada dílčích opatření s pozitivním i negativním vlivem na ŽP.

Následující SSC

SSC 4.4 Podstatně zlepšit kvalitu ovzduší v kraji a rozvíjet technické podmínky nezbytné pro kvalitní životní prostředí.

SSC 4.5 Podporovat druhovou rozmanitost, ekologicky stabilní krajinu včetně postindustriální a udržitelné zemědělství

SSC 4.6 Rozvíjet kulturu chování, odpovědnosti a ohleduplnosti k životnímu prostředí

SSC 4.7 Zlepšit bezpečnost, ochranu zdraví a majetku obyvatel kraje a jeho území.

SSC 4.9 Vrátit lidem k užívání brownfieldy včetně nevyužívaných objektů

SSC 4.10 Rozvíjet kvalitu života v sídlech kraje v souladu se zásadami moderního a zodpovědného urbanismu.

jsou primárně zaměřeny na ochranu životního prostředí. Jak již plyne z tabulky, jedná se o SSC s vysoce pozitivním hodnocením (především SC 4.4 a 4.6 s hodnotou +2), které jsou zpracovateli Vyhodnocení považovány za klíčové SSC celé Strategie z hlediska vlivů na ŽP. Je třeba konstatovat, že v této části lze nalézt největší pokrok z hlediska dopadů aktualizované strategie na životní prostředí ve srovnání s předchozí koncepcí z roku 2009.
SSC 4.11 Zajistit rozvoj informační a komunikační infrastruktury.
Může mít mírně negativní i mírně pozitivní dopady dle charaktury projektů.

Doporučení ke GC 4:

V případě SSC 4.1 je potřeba do textu Strategie doplnit, že uvedený cíl zvýšení atraktivity kraje pro obyvatele sousedních zemí a regionů je limitován stavem ŽP v MSK, a že bez jeho zlepšení je obtížně dosažitelný. V případě SSC 4.3 je potřeba do textu Strategie doplnit, že při rozvoji dopravy je potřeba preferovat využívání hromadné dopravy na úkor individuální automobilové dopravy a při plánování dopravních staveb respektovat požadavky ochrany přírody a krajiny, zejména v případě ZCHÚ, dalších cenných částí přírody, ÚSES, VKP a minimalizovat fragmentaci krajiny.
V případě SSC 4.8, 4.9 a 4.10. je potřeba do textu Strategie doplnit požadavek na pečlivé posouzení vlivů uvedených projektů z hlediska vlivů na všechny složky životního prostředí.

SSC Globálního cíle 5 - Efektivní správa věcí veřejných
Globální cíl je hodnocen ve většině svých specifických strategických cílů pozitivně, neboť zlepšení veřejné správy s sebou nutně přináší také zlepšení stavu životního prostředí, resp. je nutnou podmínkou zlepšení. Nositelem zaměření globálního cíle je především SSC 5.3. Zajistit efektivní výkon a zvýšit profesionalitu veřejné správy.
Komentovat je potřeba především 2 SSC, z nichž dvě s sebou nesou určitá rizika, třetí je naopak velmi důležité z hlediska zlepšení stavu ŽP v kraji.

SSC 5.1 Zajistit rovnoměrnější rozvoj kraje ve všech jeho částech.
Snaha o vyrovnání dosud nerovnoměrného rozvoje kraje s sebou může nést riziko tlaku na chráněné resp. přírodně cenné části kraje v území, které je dosudméně rozvinuto, to však neznamená, že by mělo být rozvinuto na úkor chráněných zájmů přírody.
SSC 5.2 Posílit přeshraniční a zahraniční spolupráci kraje a spolupráci se sousedními regiony ČR
Může být analogií k SSC 4.1.

SSC 5.4 Zlepšit image kraje navenek i dovnitř.
opět patří mezi specifické strategické cíle, které usilují o zlepšení image kraje. I v tomto případě platí, že zlepšení image bez současného zlepšení kvality životního prostředí nebude možné.

Doporučení ke GC 5:
V případě SSC 5.1 je potřeba do textu Strategie doplnit, že rozvoj industriálně dosud méně rozvinutých oblastí nesmí ohrožovat chráněné zájmy přírody, zejména v případě ZCHÚ, dalších cenných částí přírody, ÚSES, VKP a nesmí posilovat fragmentaci krajiny. V případě SSC 5.4 je potřeba do textu Strategie doplnit, že uvedený cíl je limitován stavem ŽP v MSK, a že bez jeho zlepšení nebude možné zlepšit celkovou image kraje.

6.4. Hodnocení vlivů aktivit (projektů)

Specifické strategické cíle obsahují příkladmý výčet aktivit (projektů), které ilustrují naplňování těchto cílů. Uvedení těchto projektů do aktualizované Strategie však není zárukou jejich financování, ani jejich schválení nebo realizace. Současně je třeba zdůraznit, že v rámci aktualizované Strategie mohou být v budoucnu podporovány i jiné projekty, které ve Strategii uvedeny nejsou. Všechny uvedené projekty prošly, nebo budou muset projít, zákonnými procedurami, ve vybraných případech dle stavebního zákona, zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, zákona č. 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny, případně dalších.

Projekty jsou v aktualizované Strategii charakterizovány většinou jménem, označením nositele, zdrojem financování a termínem realizace. Nejsou tedy uvedeny žádné specifické údaje typu kapacit projektu, jeho přesné lokalizace anebo podrobné charakteristiky či verze, zpracované (projektové) dokumentace. Projekty proto nelze jednoznačně konkretizovat, a tudíž ani nelze posoudit naprosto přesně jejich vlivy na životní prostředí, tak jako tomu je například ve výše zmíněných procedurách EIA, naturového hodnocení, územního či stavebního řízení a podobně.

Také je potřeba vzít v úvahu, že ani „obecně známé“ projekty, k nimž existuje projektová dokumentace, která je k dispozici orgánům veřejné správy, případně i veřejnosti prostřednictvím informačních systémů, nemohou být jednoznačně ztotožněny s projekty uvedenými v aktualizované Strategii, neboť ta neobsahuje podrobnější informace, které by k takovému kroku mohly sloužit. Na druhé straně však lze jednoznačně konstatovat, že forma příkladmého výčtu projektů je zcela v souladu s principy strategického plánování a jejich zařazení v podobě indikačních či typových projektů (jako jistých synonym pro termín příkladmý) odpovídá metodice strategického plánování.

Úkolem zpracovatele SEA tedy není vyhodnotit vliv jednotlivých projektů na životní prostředí, neboť k tomu účelu nejsou (ani nemohou být) v aktualizované Strategii k dispozici dostatečné údaje, jednoznačně identifikující každý projekt, ale na druhou stranu je na základě pricipu předběžné opatrnosti nezbytné upozornit na ty projekty, které by mohly mít potenciálně (významný) negativní vliv na životní prostředí. K uvedenému účelu slouží především porovnání potenciálních dopadů projektů se stanovenými referenčními cíli životního prostředí a odlišení těch, jimž musí být v patřičných zákonných procedurách věnována zvýšená pozornost. Dalším cílem je upozornit jak předkladatele koncepce, tak i nositele projektů, aby při jejich schvalování očekávali větší nároky na posouzení vlivů na životní prostředí, respektive aby při jejich přípravě hledali taková řešení, která budou minimalizovat jejich vlivy na životní prostředí.

Obdobný postup zvolil i zpracovatel naturového hodnocení, který odlišil část z uvedených projektů, u nichž sice nelze určit jejich vliv na EVL a ptačí oblasti, ale u kterých se dá předpokládat, že by potenciálně mohly mít negativní vliv. Uvedené projekty budou proto ve stadiu schvalovacích řízení vyžadovat naturové hodnocení podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění.

V aktualizované Strategii rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020) je zařazeno celkem:
8 projektů globálního cíle 1
19 projektů globálního cíle 2
31 projektů globálního cíle 3
65 projektů globálního cíle 4
15 projektů globálního cíle 5

Při vyhodnocování vlivu aktivit specifických strategických cílů na životní prostředí a veřejné zdraví vycházel zpracovatel SEA z posouzení aktivit postupem, uvedeným v kapitole č. 6.2. Vyhodnocení, tedy vůči stanoveným referenčním cílům životního prostředí.

Protože uvedení všech 138 aktivit, které naplňují jednotlivé specifické strategické cíle Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje, by neúměrně (a bezdůvodně) zvýšilo počet stran Vyhodnocení a znepřehlednilo souhrnné tabulky i text, jsou v tabulce v příloze č. 7 a v textu níže explicitně uvedeny pouze ty aktivity, které by – dle autorů Vyhodnocení – mohly potenciálně mít negativní vliv na životní prostředí (respektive referenční cíle životního prostředí), nebo u nichž nelze vliv určit, ale z důvodu předběžné opatrnosti je na takovou aktivitu upozorněno.

Tabelární forma agregovaného hodnocení je uvedena v příloze č. 7, slovní komentář k tabulce níže v tomto textu.

Souhrnné vyhodnocení vlivu aktivit na životní prostředí

Projekty 1. globálního cíle: Konkurenceschopná, inovačně založená ekonomika

8 projektů, zahrnutých do globálního cíle 1 zahrnuje především aktivity zaměřené na inovace, výzkum, zvýšení atraktivity pro špičkové odborníky, podporu výzkumných center, a podobně. 17 projektů nevykazuje potenciální negativní vliv na referenční cíle životního prostředí.

Projekt, jemuž musí být věnována zvýšená pozornost:

- 1.7.1 „Strategická zóna Moravskoslezského kraje“ - nelze vyloučit potenciální negativní vliv na chráněné zájmy přírody i jiné složky ŽP. Skutečné vlivy budou záviset především na lokalizaci, rozsahu, využití a dopravním napojení

Závěr:

Projekty uvedené v seznamu projektů v rámci Globálního cíle 1 nemají potenciální negativní vliv na životní prostředí. Výjimkou může být výše uvedený projekt 1.7.1, kterému musí být věnována zvýšená pozornost.

Projekty 2. globálního cíle: Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost - příležitost pro všechny

19 projektů, zahrnutých do globálního cíle 2 zahrnuje především aktivity zaměřené na snížení nezaměstnanosti. K zařazení do seznamu projektů vyžadujících zvláštní pozornost nebyl zařazen žádný projekt.

Závěr:

Projekty uvedené v rámci Globálního cíle 2 nemají potenciální negativní vliv na životní prostředí.

Projekty 3. globálního cíle Soudržná společnost – kvalitní zdravotnictví, cílené sociální služby a úspěšný boj proti chudobě

31 projektů, zahrnutých do globálního cíle 3 zahrnuje především aktivity zaměřené na sociální a zdravotnické služby. K zařazení do seznamu projektů vyžadujících zvláštní pozornost nebyl zařazen žádný projekt.

Závěr:

Projekty uvedené v rámci Globálního cíle 3 nemají potenciální negativní vliv na životní prostředí.

Projekty 4. globálního cíle: Kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu

65 projektů, zahrnutých do globálního cíle 4 zahrnuje různorodé aktivity. Jsou zaměřeny jak na rozvoj infrastruktury (doprava, energetika), tak přímo na zlepšení životního prostředí.

Projekty, jimž musí být věnována zvýšená pozornost:

- 4.1.10 Rozvoj úzkorozchodné železnice Třemešná - Osoblaha jako turistického produktu
- 4.1.12 Singltrek v Moravskoslezském kraji
- 4.2.2 Sportovní areály - bikrosová hřiště, dopravní hřiště
- 4.3.1 Dokončení výstavby dálnice D47 (D1) včetně napojení na Polsko a dálničních přivaděčů
- 4.3.2 Silniční stavby tzv. Slezského kříže
- 4.3.3 Dokončení modernizace silnice R48 včetně obchvatu Frýdku-Místku a souvisejících staveb

- 4.3.4 Celková modernizace a rekonstrukce regionálních silnic II. a III. třídy ve stávajících trasách (homogenizace, opravy mostů) a další stavby
- 4.3.5 Dokončení přípravy a zahájení stavby úseku Dětmarovice – Český Těšín
- 4.3.7 Funkční kolejové napojení Letiště Leoše Janáčka Ostrava v Mošnově na II. železniční koridor a regionální dopravní systém, pro osobní i nákladní dopravu
- 4.3.9 Elektrifikace trati Opava – Krnov – Olomouc
- 4.3.10 Rozvoj infrastruktury pro nákladní dopravu na letišti - cargo terminály, multimodální logistické centrum
- 4.4.4 Podpora rozvoje environmentálně příznivé energetické infrastruktury
- 4.4.7 Podpora výstavby a obnovy vodárenských sítí a vodárenských zařízení
- 4.5.2 Podpora projektů v rámci Krajinných integrovaných plánů rozvoje (KIPR) Jeseníky, Beskydy
- 4.5.9 Podpora projektů na protierozní opatření
- 4.9.1 Rozvojová zóna Hrušov
- 4.10.1 Revitalizace území po hornické činnosti v prostoru Karviná – Havířov – Orlová včetně projektů rozvoje volnočasového vyžití v tomto území

Závěr:

Většina projekty uvedené v rámci Globálního cíle 4 nemá potenciální negativní vliv na životní prostředí. Výjimkou jsou projekty, uvedené v seznamu projektů výše a v příloze č. 7, kterým musí být věnována zvýšená pozornost.

Projekty 5. globálního cíle: Efektivní správa věcí veřejných

15 projektů, zahrnutých do globálního cíle 5 zahrnuje především aktivity zaměřené na podporu výkonu veřejné správy. K zařazení do seznamu projektů vyžadujících zvláštní pozornost nebyl zařazen žádný projekt.

Závěr:

Projekty uvedené v rámci Globálního cíle 5 nemají potenciální negativní vliv na životní prostředí.

Celkový závěr:

Z textu koncepce není u žádné z aktivit jednoznačnně zřejmé, zda se jedná o záměry připravované, aktuálně projednávané, či již projednané v rámci procesu EIA, nebo o projekty s upravenými parametry, či změněnou lokalizací oproti obecně známým projektům obdobného či totožného názvu. V koncepci nejsou (a nemohou být) uvedeny informace o kapacitách záměrů, formách záměru (přestavba, nová výstavba, apod.), vlivech na životní prostředí (objem emisí, přesné umístění, vedení liniové stavby a podobně). I v případě, že by takové informace v koncepci uvedeny byly, nelze to považovat z hlediska potenciálního dalšího schvalování konkrétního záměru prostřednictvím správních procedur za směrodatné.

Rozhodnout o schválení/povolení projektu lze pouze v rámci schvalovacích procedur citovaných výše v tomto textu (řízení podle stavebního zákona či zákona č. 100/2001 Sb., požadavky zákona č. 114/1992 Sb.). Nelze totiž zaručit, že citované projekty (tak jak jsou v koncepci uvedeny) jsou totožné s již projednávanými/připravovanými projekty, mají stejné parametry a lokalizaci a podobně). Nicméně všechny projekty, které byly identifikovány jako potenciálně rizikové, umožňují předkladateli aktualizované Strategie, aby v této souvislosti znovu zvážil jejich zařazení do Strategie případně a aby jim při projednávání byla věnována zvýšená pozornost.

Výše uvedených 18 aktivit ze 138 projektů, uvedených v aktualizované Strategii, si v procesech jejich schvalování zaslouží zvýšenou pozornost z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí.

6.5. Hodnocení vlivů Programu na referenční cíle v oblasti veřejného zdraví

Hodnocení vlivů Programu na referenční cíle v oblasti veřejného zdraví je provedeno v kapitole č. 12 Vlivy koncepce na veřejné zdraví. Níže uvádíme závěry vlivů jednotlivých globálních a specifických cílů na veřejné zdraví.

Globální cíl 1 - Konkurenceschopná, inovačně založená ekonomika

Tento cíl vysloveně neobsahuje odkazy na veřejné zdraví. Z hlediska zdraví lze očekávat pozitivní dopad, pokud inovace ekonomiky nepřinese další znečištění, nové chemické látky a ultrajemné částice, které mohou poškodit zdraví novorozenců i dětí. Úspěšné by bylo počítat s uplatněním stárnoucí populace i v nové ekonomice, pokud půjde o významné odborníky, kteří již v kraji pracují, dále zahrnout rekvalifikaci stárnoucích osob pro nové inovativní profese. Žádoucí je nepřinášet ani novou možnost mikrobiální, virové, parazitární kontaminace a jiných biologických faktorů. Nové technologie by mohly přinést výzkum BAT a výzkum dopadů jejich pravděpodobných použití na životní prostředí a zdraví.

SSC 1.1 Zajištění koordinované a systémové podpory výzkumu, vývoje a inovací v Moravskoslezském kraji

Tento specifický cíl odpovídá cílům uvedeném výše. Výzkum by se měl věnovat i dopadům znečištění ovzduší na zdraví zejména senzitivních skupin a nerovnostem expozic i nerovnostem sociálním

SSC 1.2 Zlepšit exportní výkonnost místních malých a středních firem a posílit jejich zapojení do globálních hodnotových řetězců.

Globální hodnotový řetězec by měl pokrývat i zdraví.

SSC 1.3 Podpora zakládání nových podnikatelských (MSP včetně fyzických osob – OSVČ a mladých podnikatelů)

Nové podnikatelské subjekty by mohly být zapojeny do oblasti služeb rozvoje zdraví, lázeňských a rehabilitačních služeb, péči o stárnoucí populaci.

SSC 1.4 Získat do kraje investory nejen k činnostem s vysokou přidanou hodnotou

Cíl poslouží k vyšší zaměstnanosti. Realizované investice by neměly přinášet zvýšení současného znečištění ovzduší, ale naopak. Neměly by přinášet obtěžující a poškozující hluk do míst, kde trvale žijí lidé a kde lidé odpočívají.

Globální cíl 2 – Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost – příležitost pro všechny

Globální cíl 2 se může významně podílet na naplňování cílů zdraví, může přinést ekonomickou aktivitu mladým a zajistit jim příjem, Starší populace nebude uvržena do sociální izolace, naplní se cíl Zdravé a bezpečné životní prostředí, zdravé místní životní podmínky.

SSC 2.1 Zlepšit koordinaci aktivit zaměřených na růst zaměstnanosti

Může ve svém konečném důsledku přispět k pozitivnímu ovlivnění naplňování cílů Zdravý start do života, zdraví mladých, Zdravé stárnutí a Zdravé a bezpečné životní prostředí, zdravé místní životní podmínky

SSC 2.2 Snížit nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po kvalifikovaných pracovních silách v jejich počtu, struktuře a kvalitě

Naplňování tohoto cíle může zároveň naplnit i cíl: Zdravý start do života, zdraví mladých za předpokladu kooperace a průběžné komunikace se školami a universitou.

SSC 2.3. Zvýšit podíl obyvatel schopných komunikovat v cizích jazycích, zejména v angličtině

Splnění cíle nebude řešit přímo cíle zdravotních politik, může přinést nová řešení, nový výzkum změn zdraví a životního prostředí vlastními severomoravskými odborníky.

SSC 2.4 Být evropským lídrem v systémovém rozvoji měkkých kompetencí u všech skupin obyvatel

Naplňování cíle přinese zároveň splnění zdravotních cílů. Přinese možnosti řešení sociálního vyloučení v rámci krajského města i okresů kraje.

SSC 2.5 Vytvořit konkurenceschopnou výzkumnou univerzitu

Tento specifický cíl završí zároveň cíle zdraví**,** pokud bude výzkum zaměřen i na změny zdraví. Lze ho jedině podpořit.

SSC 2.6 Zvýšit pracovní zapojení nezaměstnaných

Cíl bude mít nepřímý vliv na cíle zdraví, omezí sociální vyloučení, navodí pracovní stereotypy u skupiny, která je může lehce ztratit a stát se zcela závislou a tím i ohroženou.

Globální cíl 3 – Soudržná společnost – kvaltní zdravtnictví, cílené sociální služby a úspěšný boj proti chudobě

Naplňování Globálního cíle 3 přímo naplní cíle zdravotních strategií, mělo by však být zaměřeno i na prevenci nejvíce rozšířených nemocí, jejich vyhledávání ve stavu, kdy je lze lépe léčit a dispenzarizovat a stále zdokonalovat léčbu o nové medicinské technologie dostupné všem. Podobně budou řešeny i nerovnosti sociální a bude tak zajištěna i sociální inkluze.

SSC 3.1 Optimalizovat náklady a řídit kvalitu služeb ve zdravotnických zařízeních

Řízení kvality by nemělo minout ani systém inspekce v oboru veřejného zdraví zabraňující zdravotním rizikům pro obyvatele. Opominut by neměl být systém podpory a promoce zdraví, zajišťovaný z veřejných zdrojů a měření faktorů životních podmínek.

SSC 3.2 Rozvíjet specializovaná oddělení zdravotnických zařízení s celokrajskou i nadregionální působností

Cíl je v souladu s cíli Zdraví 21. Rozvoj bude třeba zaměřit i na instituce sloužící prevenci a podpoře zdraví, jejíž aktivity budou zaměřeny nejen na senzitivní populaci, ale i geograficky na část Ostravy a na okresy, kde lze čekat sociální vyloučení obyvatel a na okresy s nejkratší SDŽ a největší kojeneckou úmrtností (Karviná, Bruntál).

SSC 3.3 Optimalizovat síť sociálních služeb na území kraje dle zjištěných potřeb jeho obyvatel

Cíl je v souladu s cíli zdravotních politik, zejména s Národním programem ČR přípravy na stárnutí. Síť by měla dosáhnut i do periferie Ostravy i do periferních okresů.

SSC 3.4 Transformovat pobytové sociální služby do moderních forem poskytování pomoci a podpory

Cíl je v souladu s cíli zdravotních politik, zejména s Národním programem ČR přípravy na stárnutí. Síť by měla dosáhnut i do periferie Ostravy i do periferních okresů. Transformace se nemůže obejít bez posílení úlohy rodiny nemocných a postižených, posílení přátelských a sousedských vztahů.

SSC 3.5 Vytvářet podmínky pro podporu rodin, dětí a náhradní rodinné péče

Cíl je v souladu s cíli zdraví 21 Zdravý start do života a Zdraví mladých.

SSC 3.6 Aktivně se podílet na snižování dopadů chudoby v Moravskoslezském kraji .

Cíl je v souladu s cíli politik WHO směřující k odstranění nerovností.

Globální cíl 4 - Kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu

Plnění globálního cíle, pokud je míněna kvalita ovzduší, znamená také nepřekračování imisních limitů a imisních cílů a tak je pozitivně spjato se všemi cíli zdraví. Zdravý start do života, zdraví mladých, Zdravé stárnutí, Snížení výskytu infekčních onemocnění, Snížení výskytu neinfekčních onemocnění, zdravý životní styl, Zdravé a bezpečné životní prostředí, zdravé místní životní podmínky. Naplnění tohoto cíle by znamenalo i ušetřené lidské životy.

SSC 4.1 Stát se krajem špičkových „služeb pro 5 milionů“ – rozšířit nabídku volnočasové infrastruktury a služeb pro obyvatele kraje a návštěvníky ze sousedních regionů

Kvalita ovzduší je parametr imperativní, který musí být urgentně splněn, aby mohlo dojít k realizaci cíle. Volnočasové aktivity je nutno provádět v neznečištěném ovzduší. V současnosti by muselo dojít k přísné selekci území pro volný čas a krátkodobé fyzické aktivity.

SSC 4.2 Posílit kulturu aktivního trávení volného času obyvatel a prevence kriminality mládeže prostřednictvím systémového rozvoje vzdělávacích, kulturních a sportovních aktivit na rekreační, výkonnostní sporty

Specifický strategický cíl je v souladu s cílem Zdraví mladých. Fyzické aktivity musí být zajištěny v místech, kde nedochází ke znečišťování ovzduší, aby nedocházelo ke zvyšování inhalační expozice.

SSC 4.3 Mít kvalitní vnitřní i vnější dopravní propojení kraje včetně napojení na Transevropské sítě (TEN-T)

Naplnění cíle může být v rozporu s cíli zdravotních politik, a proto je nutné splnit některé podmínky. Dopravní propojení vnitřní i vnější a napojení na TEN-T musí být realizováno tak, aby nedocházelo k nárůstu znečištění výfukovými plyny a obtěžování a poškozování prostředí hlukem. Kvalita povrchů dopravních tras nesmí iniciovat otěry pneumatik a víření prachu. Realizace a vlastní provoz musí být spojen s pravidelnou údržbou a odstraňováním prachu. Okolí dopravy musí být ozeleněno tak, aby docházelo k záchytu částic a ty pak nemohly být přenášeny do obytného území.

SSC 4.4 Podstatně zlepšit kvalitu ovzduší v kraji a rozvíjet technické podmínky nezbytné pro kvalitní životní prostředí

Specifický strategický cíl je v souladu se všemi cíli zdravotních politik. Předpokládá naplňování Plánu snížení emisí a zlepšení kvality ovzduší v Moravskoslezském kraji. Zároveň předpokládá likvidaci starých ekologických zátěží tak, aby nebylo ovzduší zhoršováno. Dalším předpokladem je prevence vzniku zátěží nových při nakládání s odpady a prevence znečišťování chemickými látkami, prachem, pachem, biologickými kontaminanty.

C 4.5 Podporovat druhovou rozmanitost, ekologicky stabilní krajinu včetně postindustriální a udržitelné zemědělství

Je v souladu s cíli zdraví.

SSC 4.6 Rozvinout kulturu odpovědnosti a ohleduplnosti k životnímu prostředí.

K ovlivní plnění cílů zdraví dojde až sekundárně, podmínkou je začít cíl plnit už u nejmladší populace.

SSC 4.7 Zlepšit bezpečnost, ochranu zdraví a majetku obyvatel kraje a jeho území

Specifický cíl je v souladu s cílem zdraví 21.

SSC 4.8 Rozšířit, modernizovat a lépe využívat energetické zdroje a rozvodné sítě

Cíl přímo na politiky zdraví nenavazuje. Lepší využití by mělo znamenat i snížení emisí.

SSC 4.9 Vrátit lidem k užívání brownfieldy včetně nevyužívaných objektů

Může být v souladu s cíli zdraví. Brownfieldy mohou být historickou inspirací architektům, ale nutným předpokladem je odstranění perzistentního znečištění a nevnášení znečištění nového. Zdravotní rizika by měla být specifikována a zaměřena zejména s ohledem na dětskou populaci.

SSC 4.10 Rozvíjet kvalitu života v sídlech kraje v souladu se zásadami a zodpovědného urbanismu

Specifický cíl je v souladu s cílem zdraví 21. Velmi rychle však musí být vyřešen vztah mezi zdroji znečištění a obytným územím, v obytném území by neměly existovat ještě další lokální zdroje. Bylo by vhodné uzavřít s občany smlouvu, pomoci s finanční vyrovnáním při užívání ušlechtilých paliv, hledat cesty jak obyvatele přesvědčit, a pomoci jim. Žádoucí je využívání a udržování zeleně v intravilánu, která není alergenní a je schopná zadržet částice na povrchu listů či jehličí.

SSC 4.11 Zajistit rozvoj informační a komunikační infrastruktury
Cíl přímo na politiky zdraví nenavazuje

Globální cíl – Efektivní správa věcí veřejných

Může mít významný vliv na plnění všech cílů zdraví, bude- li správa kromě efektivity (zaměření na vstupy a výstupy) podle pravidel Good governance. Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 5.1 Zajistit rovnoměrný rozvoj kraje ve všech jeho částech

Může mít významný vliv při plnění cílů Zdravý start do života, zdraví mladých, Zdravé stárnutí. Rozvoj by neměl být spojen s přírůstkem znečištění ovzduší.

SSC 5.2 Posílit přeshraniční a zahraniční spolupráci kraje a spolupráci se sousedními regiony ČR,

Je potřebné zohlednit závěry Hodnocení vlivů na veřejné zdraví Operačního programu Česko Polské a Česko-Slovenské spolupráce.

SSC 5.3 Zajistit efektivní výkon a zvýšit profesionalitu veřejné správy

Je podmínkou pro rozhodování k naplňování cílů zajištěných veřejnými financemi. Může řešit kvalitu ovzduší, kontaminaci území persistentními látkami. Může mít pozitivní vazby na všechny cíle zdraví.

SSC 5.4 Zlepšit image kraje navenek i dovnitř

Je potřebné zajistit, aby image kraje bylo výzvou k aktivitě pro obyvatele kraje i osoby, které mají co říci k problémům Moravskoslezského kraje ve zdravotní, environmentální i sociální oblasti.

7. PLÁNOVANÁ OPATŘENÍ PRO PŘEDCHÁZENÍ, SNÍŽENÍ NEBO KOMPENZACI VŠECH ZÁVAŽNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Charakter Aktualizace strategie rozvoje MSK na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) neumožňuje - vzhledem k nezbytně obecnému charakteru cílů - identifikovat případné specifické negativní vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví. Specifické environmentální vlivy bude možno reálně identifikovat až při hodnocení jednotlivých projektů v rámci procedur dle stavebního zákona, respektive zákona č. 100/2001 Sb. a zákona č. 114/1992 Sb., v obou případech ve znění pozdějších předpisů, případně v rámci schvalovacích procedur souvisejících s financováním části projektů (viz například projekty financované ze strukturálních fondů).

Hlavním cílem hodnocení koncepce v rámci procedury SEA proto bylo posouzení, zda je v návrhu aktualizace Strategie dostatečně integrována environmentální problematika, případně zda Strategie neobsahuje návrhy, které by mohly představovat potenciální významná rizika pro životní prostředí. Tabulková i slovní hodnocení provedená v tomto smyslu jsou uvedena v příloze i předcházející kapitole a na jejich základě byla navržena opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci možných závažných negativních vlivů na životní prostředí, která jsou shrnuta v níže uvedené tabulce.

Tato opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci možných závažných negativních vlivů na životní prostředí by byla pouze deklaratorní, pokud by při využívání strategie nebyl zajištěn soulad intervencí s uvedenými požadavky. Tento soulad – a tím i dodržování deklarovaných cílů Strategie i doporučení SEA - může být zajištěn pouze prostřednictvím důsledného hodnocení projektů – a to tak, aby vybrané projekty přispívaly jak k naplňování cílů aktualizované Strategie, tak k naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí i veřejného zdraví.

Principy výběru projektů i jeho faktické provádění by mělo za každých okolností zajistit, aby nebyly podpořeny projekty s významnými negativními vlivy na životní prostředí a naopak, aby podpora byla směřována na ty projekty, které mohou nejvíce přispět ke zlepšení stavu životního prostředí v Moravskoslezském kraji, případně aby projekty splňující environmentální kritéria byly při výběru významně preferovány. Projektem s pozitivním vlivem na životní prostředí je přitom třeba chápat takový projekt, jehož pozitivní vlivy budou významně větší než jeho případné negativní vlivy.

Návrh vlastních environmentálních kritérií (indikátorů) pro podporu projektů financovaných z rozpočtu Moravskoslezského kraje, která zajistí výše uvedené požadavky, a návrh na jejich začlenění do systému hodnocení a výběru projektů (týká se části projektů), je uveden v kapitole č. 11. Vzhledem k tomu, že řada projektů bude financována z dalších zdrojů (například strukturálních fondů současného či budoucího programového období), bude hodnocení a výběr těchto projektů probíhat také podle procedur výběru v souladu s podmínkami financování z konkrétního zdroje.

Plánovaná opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci případných negativních vlivů koncepce na životní prostředí přitom vytvářejí způsob a míru integrace problematiky životního prostředí a jeho ochrany a veřejného zdraví v jednotlivých částech Strategie.

Tabulka 7.1 Přehled opatření (doporučení) pro vybrané specifické strategické cíle, vyžadující zvýšenou pozornost z hlediska ochrany životního prostředí

Globální cíl	Specifické cíle	Možné negativní vlivy	Opatření
1	SSC 1.2 Zlepšit exportní výkonnost místních malých a středních firem a posílit jejich zapojení do globálních hodnotových řetězců.	Uvedená podpora za určitých okolností může vést k tlakům jak na chráněné zájmy přírody, tak i na zvyšování výroby s dopady na kvalitu ovzduší.	Exportní výkonnost musí být směrována na vysoce kvalifikovaných a inovativních činnosti, které nebudou vytvářet tlak na životní prostředí.
1	SSC 1.3 Podpora zakládání nových podnikatelských subjektů (MSP včetně fyzických osob – OSVČ a mladých podnikatelů).	Potenciálně mohou nastat mírně negativní vlivy v souvislosti s možným vznikem podnikatelských příležitostí vyžadujících čerpání přírodních zdrojů (tlak na přírodu a krajinu).	Podnikatelské subjekty musí být zakládány s ohledem na požadavky ochrany ŽP, především ochrany přírody a krajiny, včetně vyvolaných dopadů charakteru dopravy.
1	SSC 1.4 Získat do kraje investory nejen k činnostem s vysokou přidanotu hodnotou.	Potenciálně existuje i možnost, že navrhovaná investice by mohla být v konfliktu s ochranou přírody, bez její lokalizace však není možno provést bližší hodnocení.	Aktivity nových investorů musí respektovat požadavky ochrany ŽP, především ochrany přírody a krajiny, včetně vyvolaných dopadů charakteru dopravy.
2	SSC 2.6 Zvýšit pracovní zapojení nezaměstnaných.	Potenciálně mohou nastat mírně negativní vlivy v souvislosti s možným vznikem nových pracovních příležitostí vyžadujících čerpání přírodních zdrojů (tlak na přírodu a krajinu), případně působících emise do životního prostředí.	Vytvářet nové pracovní příležitosti v sektorech s nejnižšími vlivy na životní prostředí Při vytváření nových pracovních příležitostí je nezbytné eliminovat činnosti s možnými významnými negativními vlivy na životní prostředí
4	SSC 4.1 Stát se krajem špičkových „služeb pro 5 milionů“ – rozšířit nabídku volnočasové infrastruktury a služeb pro obyvatele kraje a návštěvníky ze sousedních regionů.	Deklarovaný cíl s sebou nese úskalí dopadu na ŽP zejména v souvislosti s realizací volnočasové infrastruktury a jejího využívání (některé projekty mohou být citlivé z hlediska vlivu na chráněné složky přírody).	Při výběru podporovaných projektů eliminovat realizaci volnočasové infrastruktury, jejíž užívání by mohlo vést k negativním vlivům na chráněné složky přírody.

4	SSC 4.2 Posílit kulturu aktivního trávení volného času obyvatel a prevence kriminality mládeže prostřednictvím systémového rozvoje vzdělávacích, kulturních a sportovních aktivit na rekreační, výkonnostní i vrcholové úrovni.	Aktivního trávení volného času obyvatel by mohlo mít v případě některých typů aktivit (například takzvané adrenalinové sporty) nebo jejich nevhodného umístění mírně negativní vlivy.	Při výběru projektů podporovat realizaci poze takových projektů, které nebudou mít negativní vlivy na chráněné složky přírody.
4	SSC 4.3 Mít kvalitní vnitřní i vnější dopravní propojení kraje včetně napojení na Transevropské sítě (TEN-T).	Rozvoj silniční sítě může na jedné straně přinést zlepšení stavu (omezení kongescí, plynulejší doprava), na druhé straně může posilovat atraktivitu individuální automobilové dopravy se všemi souvisejícími negativními dopady.	Řádně vyhodnotit projekty ucházející se o podporu v rámci koncepce zejména z hlediska jejich možných vlivů na akustickou (hlukovou) situaci a na imisní situaci v ovzduší v sídlech v okolí navrhovaných komunikací. Zajistit, aby součástí projektu byla odpovídající opatření minimalizující případné negativní vlivy.
4	SSC 4.8 Rozšířit, modernizovat a lépe využívat energetické zdroje a rozvodné sítě.	Také v případě posílení energetických zdrojů, například jedná-li se o výstavbu nových zdrojů, umisťování transformačních stanic na zelené louce nebo na druhou stranu podpora alternativních zdrojů energie by se mohly vyskytnout určité negativní vlivy.	Minimalizovat při výstavbě nových sítí a zdrojů jejich umisťování zábory nezastavěné půdy. Kvalifikovaně a komplexně hodnotit projekty případných alternativních zdrojů energie.
4	SSC 4.11 Zajistit rozvoj informační a komunikační infrastruktury.	Může mít mírně negativní i mírně pozitivní dopady dle charaktury projektů.	Při výběru projektů včas posoudit, zda rozvoj informační a komunikační infrastruktury nemá negativní vlivy na ŽP
5	SSC 5.1 Zajistit rovnoměrný rozvoj kraje ve všech jeho částech.	Snaha o vyrovnání dosud nerovnoměrného rozvoje kraje s sebou může nést riziko tlaku na chráněné respektive přírodně cenné části kraje v území, které je dosudméně rozvinuto.	Při výběru podporovaných projektů eliminovat realizaci takových projektů, které by mohly ohrozit chráněné respektive přírodně cenné části kraje.
5	SSC 5.2 Posílit přeshraniční a zahraniční spolupráci kraje a spolupráci se sousedními regiony ČR.	Snaha o posílení přeshraniční spolupráce s sebou může nést riziko tlaku na chráněné respektive přírodně cenné části kraje v území, které je dosudméně rozvinuto.	Při výběru podporovaných projektů eliminovat realizaci takových projektů, které by mohly ohrozit chráněné respektive přírodně cenné části kraje.

8. VÝČET DŮVODŮ PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT A POPIS, JAK BYLO POSUZOVÁNÍ PROVEDENO, VČETNĚ PŘÍPADNÝCH PROBLÉMŮ PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ

8.1. Výběr zkoumaných variant

„Aktualizace Strategie rozvoje MSK na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) je zpracována jednovariantně.

V rámci zpracování koncepce byla při jednáních pracovních skupin za účasti klíčových aktérů rozvoje v Moravskoslezském kraji i v rámci koordinace přípravy koncepce řešena dílčí variantní řešení, která po projednání vyústila v jednovariantní předkládaný text Strategie. Varianty mohou fakticky nastat při realizaci Strategie, zejména prostřednictvím podpory konkrétních aktvit/projektů. Je proto nezbytné, aby při výběru projektů byla dostatečně zohledněna environmentální kritéria, a aby systém monitorování implementace koncepce obsahoval environmentální indikátory. A to jak při výběru projektů předkladatelem, tak při výběru projektů v rámci rozhodnutí o jejich financování z jiných zdrojů, především strukturálních fondů.

Popis provedení posouzení vlivů koncepce na životní prostředí

Vyhodnocení vlivů Strategie na životní prostředí bylo zpracováno na základě § 10e až § 10f zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, v rozsahu jeho přílohy č. 9. Obsah a rozsah Vyhodnocení dále vychází ze Závěru zjišťovacího řízení podle § 10d) citovaného zákona, vydaného Ministerstvem životního prostředí ČR, odborem posuzování vlivů na ŽP, dne 20.1.2012, pod č.j. 4624/ENV/129. Vyhodnocení využívá také podnětů a připomínek, zaslaných v rámci zjišťovacího řízení i mimo ně.

V souladu s požadavky zákona je vyhodnocen také vliv koncepce na veřejné zdraví a dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, rovněž její vliv na evropsky významné lokality a ptačí oblasti (soustava Natura 2000).

Vyhodnocení návrhu koncepce vychází z následujících zdrojů a metodických kroků:

- Analýza stavu životního prostředí dotčeného území, včetně charakteristik hlavních trendů vývoje
- Analýza relevantních strategických koncepčních rozvojových dokumentů na komunitární, národní i regionální úrovni
- Stanovení referenčního hodnotícího rámce (sada referenčních cílů ochrany životního prostředí), zpracovaná na základě vybraných koncepčních dokumentů (včetně doporučení výběru ze strany orgánů veřejné správy).
- Tabulkového a slovního hodnocení globálních a strategických cílů koncepce
- Doporučení a návrhy úprav textu koncepce na základě výše uvedených kroků
- Návrhu environmentálních kritérií pro výběr podporovaných projektů.

- Návrhu environmentálních indikátorů pro sledování vlivů realizace koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví.

Hodnocení analýzy, vize a jednotlivých globálních cílů bylo provedeno slovně. Hodnocení specifických strategických cílů bylo provedeno v tabulce (porovnání se dvěmi nejvíce ohroženými složkami ŽP – ovzduší, příroda a krajina) a následně slovně komentováno. Hodnocení projektů, příkladmo uvedených k naplňování specifických strategických cílů, bylo provedeno s použitím předem připravené podrobné matice vlivů, ve které byl každý cíl hodnocen nezávisle každým zúčastněným expertem týmu vzhledem k daným referenčním cílům ochrany životního prostředí a veřejného zdraví.

Pro praktické použití v matici vlivů bylo verbální hodnocení vlivů jednotlivých globálních a strategických cílů na životní prostředí převedeno do numerického indexu. Index označuje odhadovanou velikost potenciálního pozitivního nebo negativního vlivu na životní prostředí a velikost tohoto vlivu je v matici vlivů vyjádřena číselnou 5-bodovou stupnicí (-2 až +2). Každý zúčastněný expert provedl své vlastní hodnocení z hlediska vlivů na životní prostředí. Všechna hodnocení pak byla sumarizována a zprůměrňována, případně bylo použito rozmezí vlivu v případech, kdy projekty mohou mít podle konkrétních podmínek (umístění, rozsah, kapacity atd.) různý dopad z hlediska vlivů na životní prostředí. Použitá stupnice hodnocení vlivů je uvedena v kapitole 6 Závažné vlivy navrhovaných variant koncepce na životní prostředí.

Problémy při shromažďování požadovaných údajů

Předkladatel i zpracovatel koncepce poskytli zpracovateli Vyhodnocení SEA dostatečné množství relevantních údajů pro zpracování hodnocení, týkajících se samotné aktualizované Strategie.

Určitým problémem, který je podrobně diskutován v příslušných částech Vyhodnocení, je uvedení příkladmého výčtu projektů (aktivit) v rámci koncepce, při současné absenci podrobných údajů o těchto projektech i možností jejich identifikace, respektive odlišení od jiných verzí obecně známých projektů (jiná kapacita, lokalizace, objemy, apod.), k nimž existuje dokumentace v různých fázích schvalovacího procesu.

Vzhledem k tomu, že je v rámci Strategie uveden jen indikativní seznam projektů, jejichž realizace bude podléhat standardním procedurám schvalování podle stavebního zákona, ve vybraných případech také v rámci posuzování záměrů dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, respektive §45i, zákona č. 114/1992, o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, neměly tyto skutečnosti na výsledné hodnocení zásadní dopad a jeho výsledek neovlivnily.

9. STANOVENÍ MONITOROVACÍCH UKAZATELŮ (INDIKÁTORŮ) VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

9.1. Monitorování vlivů realizace koncepce na životní prostředí

Návrh systému monitorování vlivů implementace Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020), vychází ze skutečnosti, že obsah koncepce musí být natolik obecný, aby umožnil intervence dané rámcem globálních a specifických strategických cílů. Nástrojem implementace aktualizované Strategie budou tedy až jednotlivé aktivity/projekty, podporované v rámci strategie a naplňující navržené strategické cíle. Realizace těchto projektů přitom může mít – dle jejich konkrétního charakteru – značně rozdílné dopady na životní prostředí a veřejné zdraví.

Při monitorování implementace koncepce navíc často nelze rozlišit, zda a v jaké míře byl vývoj stavu životního prostředí a zejména veřejného zdraví ovlivněn intervencemi koncepce nebo intervencemi v rámci dalších koncepčních dokumentů v dotčeném území, případně jinými procesy probíhajícími mimo celý systém podpory ze strany MSK (například vlivy strukturálních fondů, programy bilaterální podpory, dynamika "přirozeného vývoje", globální vlivy, dopady aktuální ekonomické krize a podobně).

Z tohoto důvodu byl při stanovování environmentálních kritérií přijat systém, který slaďuje monitorování implementace na strategické i projektové úrovni, zajišťuje dodržení souladu mezi cíli koncepce a dopadem podporovaných projektů a současně v důsledku propojení referenčních cílů, indikátorů a environmentálních kritérií výběru podporovaných projektů umožňuje také praktické postupné sledování dopadů intervencí "zdola", prostřednictvím agregace dat a údajů o dopadech projektů.

Nastavení systému monitorovacích ukazatelů (indikátorů) pro sledování vlivu (monitorování) implementace koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví a environmentálních kritérií lze považovat za jednu z nejdůležitějších součástí hodnocení koncepce v rámci procedury SEA.

9.2. Stanovení monitorovacích ukazatelů (indikátorů) ochrany životního prostředí

V rámci zpracování Vyhodnocení vlivů aktualizované Strategie na ŽP a veřejné zdraví byl identifikován výběrový seznam referenčních cílů ochrany životního prostředí a veřejného zdraví a následně z něj byla stanovena základní sada cílů, odpovídající charakteru koncepce. Potenciální dopady realizace Strategie jsou odhadovány prostřednictvím posouzení vlivů koncepce na naplňování těchto cílů (pozitivní, negativní či neutrální).

Pro sledování vlivů realizace Strategie na jednotlivé referenční cíle ochrany životního prostředí a veřejného zdraví byly navrženy příslušné indikátory. Jejich sledování by mělo být prováděno v celém období platnosti koncepce a vychází mimo jiné z požadavků ustanovení §10h) zákona

č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů (povinnost předkladatele koncepce).
Návrh mechanizmu monitorování koncepce ze strany předkladatele je uveden v následujícím textu. Moravskoslezský kraj, jako předkladatel koncepce po schválení aktualizované Strategie zveřejní podle § 10 g, odst. 5, zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, opatření pro zajištění sledování a rozboru vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví dle § 10h uvedeného zákona.

Návrh mechanizmu monitorování

Moravskoslezský kraj bude 1 x za rok, vždy k výročí schválení koncepce, vyhodnocovat vliv provádění uvedené koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví. Provádění koncepce, především vlivy zařazených projektů na životní prostředí a veřejné zdraví, bude hodnoceno na základě požadavků stanoviska příslušného úřadu k Vyhodnocení koncepce dle § 10 g) citovaného zákona a dále také na základě indikátorů referenčních cílů životního prostředí, tak jak byly stanoveny a schváleny v rámci dokumentu Vyhodnocení vlivů koncepce na ŽP a veřejné zdraví (kapitola č. 10 Vyhodnocení). Uvedené stanovisko i dokument Vyhodnocení budou zveřejněny na Internetových stránkách MSK v sekci, v níž je zveřejněna uvedená koncepce.

Pravidelné vyhodnocení bude prováděno odborem životního prostředí a zemědělství KÚ MSK v součinnosti s odborem, který garantoval zpracování koncepce, v tomto případě odborem regionálního rozvoje KÚ MSK. Výsledky hodnocení budou předkládány vedení Moravskoslezského kraje a následně zveřejňovány na Internetových stránkách MSK.

K tomu, aby bylo možné sledovat vliv koncepce pomocí navržených indikátorů, je nutné jejich sledování provázat s environmentálním hodnocení projektů, realizovaných v rámci aktualizované Strategie. Monitorováním a agregací dat z hodnocení jednotlivých projektů pak bude možné vyhodnotit celkový dopad realizace koncepce na referenční cíle ochrany životního prostředí a veřejného zdraví.

Je však potřeba upozornit, že aktivity (projekty) koncepce jsou s rozpočtem předkladatele i jeho kompetencemi při schvalování projektů svázány velmi volně. Jednotlivé aktivity zařazené ve Strategii pouze ukazují na způsob realizace strategických cílů, neboť z prostředků předkladatele bude (spolu)financována jen menší část projektů a převážná většina aktivit bude financována z jiných zdrojů (například ze strukturálních fondů ať už tohoto, či dalšího programového období).

V těchto případech budou použity systémy environmentálního hodnocení výběru projektů, tak jak byly nastaveny v rámci uvolňování finančních prostředků z těchto fondů.

V případě financování z jiných zdrojů (privátní zdroje a podobně), však nástroje environmentálního hodnocení projektů převezmou standardní procedury hodnocení vlivů záměrů na životní prostředí (EIA), naturového hodnocení nebo procedury územního plánování v těch případech, kdy záměry pod uvedené zákony č. 100/2001 Sb. a 114/1992 Sb., oba ve znění pozdějších předpisů, nespadají.

V souvislosti s návrhem indikátorů je potřeba zmínit, že samotná Strategie obsahuje vlastní indikátorovou soustavu, a v jejím rámci také indikátory v oblasti životního prostředí. Tyto indikátory lze považovat za základní a v rámci schvalování koncepce i mechanizmu jejího monitotování bude s týmem zpracovatelů Strategie i předkladatelem koncepce projednáno doplnění indikátorové soustavy koncepce o ukazatele, uvedené v tomto Vyhodnocení. Indikátorová soustava bude doplněna také na základě návrhu indikátorů udržitelného rozvoje, zpracovaného v rámci expertního návrhu základních, programových a doplňkových indikátorů udržitelného rozvoje, jako součásti projektu „Podpora implementace místní Agendy 21 v Moravskoslezském kraji (2012).

Návrh environmentálních indikátorů

V následující tabulce jsou uvedeny navržené monitorovací ukazatele (indikátory) pro hodnocení vlivu Strategie na životní prostředí, vycházející z referenčních cílů, formulovaných způsobem podrobně popsaným v kapitole č. 6.

Tabulka Návrh environmentálních indikátorů

Referenční cíl	Indikátor	Jednotky/ způsob měření	Definice
Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidu siřičitého, oxidů dusíku, tuhých znečišťujících látek – především suspendovaných částic PM_{10} a $PM_{2,5}$ a těkavých organických látek	Emise za všechny kategorie zdrojů: a) TZL b) SO_2 c) NO_x d) VOC	tis. tun/rok	Emise znečišťujících látek za určité časové období
Snižovat koncentrace suspendovaných částic v ovzduší a dalších škodlivin, především benzo(a)pyrenu, pod úroveň platných limitů	Koncentrace suspendovaných částic velikosti PM_{10} a $PM_{2,5}$ a benzo(a)pyrenu v OZKO	ug/m^3	Průměrné koncentrace uvedených znečišťujících látek v ovzduší
Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity	Rozloha ohnisek biodiverzity	%	Přírůstek nebo úbytek plochy ohnisek biodiverzity v rámci programu *(Pozn.: za ohniska biodiverzity lze považovat: 1. a 2. zóny NP a CHKO, NPR, PR, ÚSES) a další).*
Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny	Míra změny krajinného rázu	počet	Počet aktivit, jejichž implementace způsobila změnu krajinného rázu

Referenční cíl	Indikátor	Jednotky/ způsob měření	Definice
Chránit povrchové a podzemní vody (včetně ochrany CHOPAV)	Znečištění povrchových a podzemních vod	Počet	Havarijních znečištění povrchových a podzemních vod
Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných	Snížení produkce nebezpečných odpadů	%	Snížení produkce nebezpečných odpadů za sledované období (%)
Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem	Hluková zátěž obyvatel	Počet obyvatel	Snížení počtu obyvatel, žijících v území s překročený limitem hluku.
Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro potřeby udržitelného rozvoje kraje	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta	Počet projektů	Počet projektů, zahrnujících EVVO pro podporu udržitelného kraje, resp. zaměřených na řešení nejzávažnějších problémů ŽP (např. znečištění ovzduší z lokálních topenišť, naládání s odpady, ad.)

9.3. Stanovení monitorovacích ukazatelů (indikátorů) ochrany zdraví

Monitorovací ukazatele (indikátory) v oblasti veřejného zdraví jsou obsahem přílohy č. 5 Vyhodnocení. Je třeba poznamenat, že indikátory v oblasti veřejného zdraví se částečně prolínají i s environmentálními indikátory (vliv na lidské zdraví prostřednictvím životního prostředí). Uvedené indikátory vlivu koncepce na oblasti veřejného zdraví jsou doporučovány jako doplněk monitorovacího systému aktualizované Strategie rozvoje kraje.

Pro efektivní strategii je nutno stanovit indikátory veřejného zdraví, které poslouží k hodnocení její efektivity a úspěchu.

Globální cíl1.

Počet firem aplikujících technologie bez emisí do vody, půdy a ovzduší
Počet nových firem aplikujících technologie bez emisí do vody, půdy a ovzduší
Počet firem vedených podnikateli do 35 let
Počet výzkumných projektů zaměřených na čisté technologie, zdraví a životní prostředí a v sociální oblasti

Globální cíl 2

Počet nezaměstnaných přijatých k novým firmám,
Počet dřívějších nezaměstnaných pracujících ve veřejných pracích
Počet „sociálních hot spots“ v sídlištích

Globální cíl 3

Počet studentů studujících na stipendia v zahraničí
Počet diplomových prací řešících životní prostředí, sociální inkluzi a další problémy MSK
Počet studentů v jazykových školách

Globální cíl 4

Počet linek veřejné dopravy do míst, kde chybí, nebo je nedostatečná
Počet firem poskytujících sociální služby
Parametry kvality ovzduší
Počet kriminálních činů
Počet brownfields s vyhovující kvalitou pro bydlení a další aktivity

Globální cíl 5

Počet projektů se Slovenskem a Polskem
Počet úspěšných projektů z operačních programů
Počet odvolání do rozhodnutí veřejné správy
Počet kurzů pro administrativu veřejné správy v rámci celoživotního v zdělávání

10. POPIS PLÁNOVANÝCH OPATŘENÍ K ELIMINACI, MINIMALIZACI A KOMPENZACI NEGATIVNÍCH VLIVŮ ZJIŠTĚNÝCH PŘI PROVÁDĚNÍ KONCEPCE

10.1. Opatření k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů zjištěných při provádění koncepce

Základním opatřením k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů zjištěných při provádění aktualizované Strategie bude - vedle pečlivého a kvalifikovaného výběru podporovaných projektů z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí (viz též kapitola 7 Vyhodnocení) - pravidelná kontrola (monitoring) realizace projektů. Tuto kontrolu by měl provádět předkladatel s využitím možností, které mu role orgánu veřejné správy umožňuje.

V případě zjištění závažných negativních vlivů na životní prostředí nebo veřejné zdraví během realizace koncepce je předkladatel na základě požadavků citovaného zákona povinen zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů a informovat o tom příslušný úřad, tedy Ministerstvo životního prostředí ČR, dotčené správní úřady a současně rozhodnout o adekvátní změně koncepce. Opatření mohou být různého charakteru, od zvýšení dohledu při výběru podporovaných projektů po uložení nápravných opatření, případně zastavení podpory.

10.2. Opatření k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů aktivit/projektů

Konkrétní vlivy aktualizované Strategie na životní prostředí a veřejné zdraví nastanou až v případě realizace projektů, které jsou v koncepci příkladmo uvedeny, jako způsob naplňování specifických startegických cílů. Nejvýznamnějším opatřením k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů aktivit / projektů aktualizované Strategie na životní prostředí proto bude posuzování projektů z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví. A to podle jejich charakteru buď posouzením v rámci procedury EIA dle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nebo podle stavebního zákona v případech, kdy projekty nebudou citovanému zákonu podléhat.

V některých případech budou muset být projekty posouzeny také podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů v souvislosti s potenciálními významnými negativními vlivy na EVL, případně ptačí oblasti (Natura 2000). Hlavní doporučení pro eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů projektů v rámci výběrových řízení v procedurách svázaných s jejich financováním jsou uvedena níže.

Možným nástrojem je také aplikace environmentálních kritérií výběru projektů, nicméně vzhledem k tomu, že větší část projektů nebude financována z rozpočtu předkladatele, je tato možnost omezena.

Dalším opatřením je pravidelná kontrola (monitoring) realizace projektů. V případě zjištění závažných nebo nepředpokládaných negativních vlivů na životní prostředí nebo veřejné zdraví během realizace aktivity / projektu budou přijata odpovídající opatření eliminaci, minimalizaci a případně kompenzaci těchto vlivů. Opatření mohou být různého charakteru, od zvýšení dohledu při výběru podporovaných projektů, přes úpravu projektu, uložení nápravných nebo kompenzačních opatření až po zastavení podpory.

11. STANOVENÍ INDIKÁTORŮ (KRITÉRIÍ) PRO VÝBĚR PODPOROVANÝCH PROJEKTŮ

11.1. Environmentální hodnocení projektů

Environmentální hodnocení projektů při jejich výběru je jednou z možností snížení vlivů koncepce na životní prostředí. Toto hodnocení je omezeno na projekty, financované předkladatelem, nebo jiným nositelem projektu, který uvedenou metodu implementuje do svých rozhodovacích kritérií. Stanovení environmentálních kritérií hodnocení projektů a jejich zařazení do systému výběru je z tohoto důvodu jedním z nástrojů souladu evidovaných projektů s deklaratorním charakterem globálních a specifických strategických cílů aktualizované Strategie.

Hodnocení projektů dle navržených kritérií by mělo být prováděno jako součást schvalovacích procedur projektů, například při rozhodování o financování v rámci výběrových řízení. Na základě hodnocení projektů dle environmentálních kritérií by měly být následně schváleny či doporučeny k realizaci pouze ty projekty, které nebudou mít negativní vliv na životní prostředí[8]. Současně by měly být v případě věcně stejných projektů doporučeny k realizaci ty projekty, které budou hodnoceny jako příznivější z hlediska životního prostředí.

Uvedený nástroj je však oslaben tím, že větší část projektů nebude financována z rozpočtu předkladatele a bude podléhat systémům výběru projektů těch subjektů, které budou projekty financovat (například z prostředků stávajících či budoucích strukturálních fondů). Část projektů bude navíc financována privátními nositeli záměrů. Ale i u takových projektů se uplatní jako nástroj výběru projektů procedura posouzení vlivů záměrů na životní prostředí, naturového hodnocení nebo hodnocení v rámci stavebního řízení, tak jak je uvedeno v předchozích kapitolách Vyhodnocení.

Kritéria environmentálního hodnocení projektů byla stanovena vzhledem k referenčním cílům ochrany životního prostředí a indikátorům vlivu koncepce na životní prostředí (viz výše). Environmentální hodnocení projektů pak má odpovědět na otázku, jakým způsobem může předkládaný projekt ovlivnit životní prostředí ve smyslu referenčních cílů ochrany životního prostředí.

Hodnocení projektu z hlediska životního prostředí je navrhováno v podobě slovního hodnocení, to znamená konstatováním pro jednotlivá environmentální kritéria, že projekt na ně má *pozitivní/žádný/negativní* vliv.

11.2. Environmentální kritéria pro výběr projektů

Zpracovatel SEA navrhl pro jednotlivé referenční cíle ochrany životního prostředí (viz kapitola 6) environmentální kritéria, která jsou uvedena v následující tabulce.

[8] Projektem, který nemá negativní vliv na životní prostředí je třeba chápat takový projekt, jehož pozitivní vlivy významně převažují nad jeho případnými vlivy negativními a současně žádný jeho případný negativní vliv na životní prostředí není nepřijatelný.

Tato kritéria by měla být začleněna do systému hodnocení projektů v rámci koncepce (platí pro projekty financované předkladatelem koncepce). Předkladatel koncepce přitom může provést jejich výběr, úpravu či změny dle svých potřeb a požadavků tak, aby kritéria co nejlépe reflektovala zaměření předkládaných a hodnocených projektů.

Tabulka 11.1. Referenční cíle a environmentální kritéria pro výběr projektů

Referenční cíl	Otázky pro hodnocení a výběr projektů z hlediska životního prostředí
Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidu siřičitého, oxidů dusíku, tuhých znečišťujících látek – především suspendovaných částic (vyjádřených jako PM_{10} případně $PM_{2,5}$) a těkavých organických látek (VOC) .	Přispěje realizace projektu ke snížení emisí prioritních znečišťujících látek, především tuhých znečišťujících látek?
Snižovat koncentrace suspendovaných částic v ovzduší, především velikosti PM_{10} a $PM_{2,5}$, a dalších škodlivin, především benzo(a)pyrenu, pod úroveň platných limitů	Přispěje realizace projektu ke snížení koncentrací suspendovaných částic v ovzduší v OZKO?
Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny	Ovlivní projekt negativně krajinný ráz?
Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity	Má projekt významný pozitivní/negativní vliv na ohnisko biodiverzity? [ano/ne] Pomocné otázky: * Narušuje projekt ochranné podmínky ZCHÚ? [ano/ne] * Narušuje projekt územní integritu EVL a ptačích oblastí? [ano/ne] * Dojde k negativnímu ovlivnění nebo likvidaci biotopů s výskytem zvláště chráněných druhů? [ano/ne] * Dojde k negativnímu ovlivnění přírodních stanovišť? [ano/ne] * Dojde ke snížení průchodnosti krajiny a její fragmentaci? [ano/ne] *Pozn.: Za významná ohniska biodiverzity považovat maloplošná zvláště chráněná území, 1. zóny národních parků a chráněných krajinných oblastí, lokality soustavy Natura 2000, skladebné prvky územních systémů ekologické stability a podobně.*
Chránit povrchové a podzemní vody (včetně ochrany CHOPAV)	Může projekt ohrozit kvalitu povrchových a podzemních vod? Může projekt ohrozit ochranné podmínky CHOPAV?
Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných	Dojde v rámci projektu ke snížení/zvýšení produkce nebezpečných odpadů, respektive dojde k likvidaci stávající skládky nebezpečných odpadů?

Referenční cíl	Otázky pro hodnocení a výběr projektů z hlediska životního prostředí
Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem .	Přispěje projekt ke zvýšení či snížení hlukové zátěže? Pokud ano, přispěje významnou měrou?
Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro potřeby udržitelného rozvoje kraje	Přispěje projekt k podpoře využití EVVO pro potřeby udržitelného rozvoje kraje, resp. pro projekty zaměřené na snížení emisí z lokálních topenišť, odpovídající nakládání s odpady a podobně?

11.3. Indikátory (kritéria) podpory projektů v oblasti veřejného zdraví

Na základě identifikace možných vlivů koncepce na veřejné zdraví byl navržen soubor kritérií (indikátorů) pro podporu aktivit (projektů), naplňujících specifické cíle strategie rozvoje MSK. Stejně jako v případě indikátorů pro hodnocení (monitorování) Strategi je předkladateli koncepce doporučeno, aby uvedenou sadu indikátorů využil pro hodnocení projektů. Přehled indikátorů je uveden v příloze č. 5.

12. VLIVY KONCEPCE NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

Hlavní relevantní strategické dokumenty, které byly použity pro stanovení referenčních cílů ochrany veřejného zdraví (relevantních cílů prevence a podpory zdraví) k hodnocení na mezinárodní, národní a regionální úrovni jsou následující:

- Dlouhodobý program zlepšování zdravotního zdraví obyvatelstva České republiky - Zdraví pro 21. století - Zdraví 21
- Akční plán zdraví a životní prostředí- NEHAP
- Zásady Národního programu přípravy na stárnutí 2008 – 2012 (Kvalita života ve stáří)
- Akční plán pro Globální strategii prevence a kontroly neinfekčních nemocí 2008-2013 WHO
- Bílá kniha Evropských společenství
- Děti a zdraví – Akční plán WHO

V rámci hodnocení vlivů koncepce na veřejné zdraví byl posouzen vliv specifických strategických cílů ve vztahu k cílům programu Zdraví pro 21. století, jehož některé cíle se shodují s cíli Národního programu pro zdraví a životní prostředí (NEHAP) a se zásadami Národního programu přípravy na stárnutí 2008 – 2012 (Kvalita života ve stáří).

Závěry hodnocení vlivů koncepce na ochranu veřejného zdraví se promítly do následujícího doporučení (podrobné výsledky jsou uvedeny v příloze č. 5):

Strategie bude mít pravděpodobně pozitivní vliv na veřejné zdraví, pokud dojde urychleně ke zlepšení kvality ovzduší. Dříve, než dojde ke zlepšení, je potřebné řešit kvalitně a na současné úrovni poznání vnitřní veřejné prostory, zejména tam, kde se zdržují děti, zejména za smogových podmínek.

Je třeba zjistit, jak vypadá stav zdraví obyvatel moravskoslezského kraje a urychleně podniknout kroky k jeho zlepšení a zastavení zhoršování. Vysoká narůstající respirační nemocnost dětí to vyžaduje.

Z hlediska zdraví lze očekávat pozitivní dopad na zdraví u většiny cílů. Jde však o „běh na dlouhou trať“. Důležité je posílení preventivních aktivit ve veřejném zdraví, které se neprojeví bezprostředně, ale až po určité době

Inovace ekonomiky nesmí přinést další znečištění, nové chemické látky a ultrajemné částice, které mohou poškodit zdraví novorozenců i dětí a další znečištění a hluk. Zlepšení současné úrovně znečištění ovzduší je totiž zásadní podmínkou pro implementaci Strategie.

Úspěšné by bylo počítat s uplatněním stárnoucí populace i v nové ekonomice, pokud půjde o významné odborníky, kteří již v kraji pracují, dále zahrnout rekvalifikaci stárnoucích osob pro nové inovativní profese.

Bude nezbytné se více věnovat okresům, kde indikátory zdravotního stavu jsou nejhorší (SDŽ, kojenecká úmrtnost - Karviná, Bruntál) a podobně i částem Ostravy, kde je znečištění nejhorší .

Využití brownfields je nutné vázat k únosné míře zdravotního rizika vzhledem k využití.

Volnočasové aktivity venku ve městě a v přírodě je nutné vázat na kvalitu ovzduší. Za smogové situace není možno v libovolný den v libovolném místě venku rekreačně ani závodně sportovat.

Plnění globálního cíle, pokud je míněna kvalita ovzduší, to znamená nepřekračování imisních limitů a imisních cílů, je pozitivně spjato se všemi cíli zdraví. Zdravý start do života, zdraví mladých, Zdravé stárnutí, Snížení výskytu infekčních onemocnění, Snížení výskytu neinfekčních onemocnění, zdravý životní styl, Zdravé a bezpečné životní prostředí, zdravé místní životní podmínky.

Je třeba respektovat závěry Hodnocení vlivů na veřejné zdraví u Strategie rozvoje Marketingové strategie cestovního ruchu 2009-2016, Hodnocení vlivů na veřejné zdraví, Operačního programu česko-polské sppolupráce. Podmínkou je i plnění závěrů Hodnocení vlivů na zdraví Plánu zlepšení kvality ovzduší v Moravskoslezském kraji, zpracovaného v roce 2006.

Plnění globálního cíle 5 může mít významný vliv na plnění všech cílů zdraví, bude-li správa kromě efektivity (zaměření na vstupy a výstupy) podle pravidel Good governance. Je nezbytné zajistit, aby image kraje bylo výzvou k aktivitě pro obyvatele kraje i osoby, které mají bez pokrytectví co říci ke kvalitě ovzduší a zdraví, jeho řešení, řešení mixu obytné zóny a průmyslu , pomoc menšinám v území a dalších problémech.

13. NETECHNICKÉ SHRNUTÍ VÝŠE UVEDENÝCH ÚDAJŮ

Předmětem tohoto vyhodnocení vlivu koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví je „Aktualizace Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020)“, zahrnující území Moravskoslezského kraje. Mapa dotčeného území je přílohou číslo 1.

Uvedená „Aktualizace Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020)“ (dále také Strategie, případně koncepce) je základním koncepčním dokumentem rozvoje Moravskoslezského kraje. Strategie je zpracována jako střednědobý strategický dokument, který plní podmínky vyplývající ze zákona č. 248/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o podpoře regionálního rozvoje.

Aktualizace strategie vychází především ze stávajícího dokumentu, využívá tedy jak původní strukturu, tak i upravenou (aktualizovanou) analytickou část, včetně SWOT analýzy. Hlavní změny oproti původní Strategii proběhly v návrhové části, která také byla podkladem pro úpravu realizačního rámce a způsobu monitoringu realizace strategie.

Strategie však není takovým strategickým dokumentem, který by přímo zakládal financování konkrétních investičních záměrů v oblasti rozvoje MSK, ale především stanovuje rámec pro další rozvoj, který je považován za prioritní. Seznam projektů uvedených v koncepci je tedy nutno považovat za příkladmý, nikoliv taxativní výčet.

Vyhodnocení je provedeno v souladu s požadavky zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a dle zákona ČR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (posouzení vlivu koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti). Procedura posouzení koncepce probíhá v působnosti Ministerstva životního prostředí České republiky.

Vyhodnocení začíná **Úvodem**.

První kapitola Vyhodnocení pojednává o obsahu a cílech aktualizované Strategie a jejich vztazích k jiným koncepcím. Návrh koncepce je ve své návrhové části členěn na několik úrovní, které vycházejí z doporučené metodiky pro zpracování strategických dokumentů.

Aktualizovaná Strategie rozvoje MSK se skládá z následujících hlavních částí:
Analytická část (příloha č. 2 dokumentu Strategie)

Analytická část obsahuje, v souladu s původní koncepcí, analýzu MSK ve třech hlavích oblastech:

- Kapitola Podnikání a Ekonomika
- Kapitola Lidské zdroje
- Kapitola Území

Návrhová část (hlavní dokument Strategie)

Návrhová část byla zpracována v následující aktualizované struktuře, taktéž odpovídající struktuře původní koncepce:

1. úroveň: Rozvojová vize kraje do roku 2020, případně i za tento časový horizont
2. úroveň: Globální strategické cíle k naplnění vize
3. úroveň: Specifické strategické cíle rozvíjející globální cíle
4. úroveň: Příklady projektů, přispívajících k realizaci cílů

Přílohy Strategie

- Manažerský souhrn
- Analýza klíčových rozvojových charakteristik Moravskoslezského kraje (analytická část strategie) – viz výše
- Mapování názorů na současný stav a rozvojové potřeby Moravskoslezského kraje
- Přehledy členů expertních skupin a zpracovatelského týmu
- Seznam zkratek

Přehledná struktura strategie

Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) definuje rozvojovou vizi kraje a pět globálních strategických cílů, které jsou dále rozpracovány do specifických strategických cílů. Naplňování specifických strategických cílů je řešeno konkrétními (příkladmými) aktivitami a projekty, a to v definovaném realizačním rámci a s využitím identifikovaných zdrojů financování.

Vize a globální strategické cíle byly navrženy strategickou expertní skupinou na základě Analýzy klíčových rozvojových charakteristik Moravskoslezského kraje“ (dále jen „analýza“) a na základě dotazníkového šetření Mapování názorů na současný stav a rozvojové potřeby Moravskoslezského kraje (dále jen „průzkum“), které proběhlo v období březen až květen 2009 mezi obyvateli kraje, zástupci veřejné správy, regionálními politiky, podnikateli a studenty vysokých škol.

Specifické strategické cíle byly definovány tématickými expertními skupinami, strategickou expertní skupinou a zástupci odborů krajského úřadu Moravskoslezského kraje na základě hodnocení výstupů analýzy a průzkumu. Celkem bylo navrženo 31 specifických strategických cílů, v rámci kterých byly rovněž identifikovány vzorové projekty, kterými by měly být cíle naplňovány.

Rozvojová vize

Rozvojová vize byla formulována následujícím výrokem s podrobnější specifikací níže:

„Moravskoslezský kraj

konkurenceschopný region úspěšných a spokojených lidí“

Využijeme existující potenciál kraje, až doposud jen částečně objevený. Potvrdíme svou schopnost překonat složité období recese a po jejím odeznění plně rozvineme svůj potenciál jednoho ze tří hlavních rozvojových pólů České republiky, kde žijí úspěšní a spokojení obyvatelé a který má co nabídnout svým hostům. Svou budoucnost stavíme na úctě k vlastní průmyslové historii, která se postupně mění v technickou excelenci a tím vytváří specifickou konkurenční výhodu. Rozvoj kraje zaměříme na všechny jeho přirozené územní celky, které tvoří průmyslová a urbánní aglomerace s centrem v Ostravě, západní a jihozápadní oblast sahající k Jeseníkům a jihovýchodní část v oblasti Beskyd. Součástí cesty k naplnění této vize je také dosažení lepšího stavu životního prostředí, které je nezbytnou podmínkou spokojeného života obyvatel, úspěšného podnikání i zájmu o návštěvu regionu.

Globální strategické cíle a specifické strategické cíle

Navrhované strategické intervence Aktualizovaná strategie rozvoje MSK na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) k naplnění výše uvedené vize jsou popsány jako pět níže uvedených dlouhodobých globálních cílů, z nichž každý obsahuje několik střednědobých cílů specifických.

Globální cíl 1 - Konkurenceschopná, inovačně založená ekonomika

Úspěšnost v kraji lokalizovaných ekonomických aktivit v globální konkurenci je zásadní pro blahobyt místních obyvatel. Vysoká, udržitelná a rostoucí konkurenceschopnost se promítá v hospodářském růstu a větším množství prostředků, které jsou firmám a obyvatelům k dispozici a mohou být dále využity pro rozvoj kraje. Úspěch může být dočasně založen na nižších cenách, ale tato strategie je dlouhodobě neudržitelná. Výzvou pro Moravskoslezský kraj je růst podílu aktivit, jejichž konkurenceschopnost čerpá z jiných než nerostných nebo nízkonákladových zdrojů. Při realizaci tohoto globálního strategického cíle hledáme takové klíčové projekty a aktivity, které podpoří významné strukturální změny ve firmách i veřejném sektoru směrem k vyššímu podílu výdajů na vědu a výzkum na finálních výstupech a k inovačním aktivitám, které zvyšují šanci na udržení a posílení konkurenční výhody v celosvětové soutěži.

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 1.1 Zajištění koordinované a systémové podpory výzkumu, vývoje a inovací v Moravskoslezském kraji
SSC 1.2 Zlepšit exportní výkonnost místních malých a středních firem a posílit jejich zapojení do globálních hodnotových řetězců
SSC 1.3 Podpora zakládání nových podnikatelských subjektů (MSP včetně fyzických osob – OSVČ a mladých podnikatelů)
SSC 1.4 Získat do kraje investory nejen k činnostem s vysokou přidanou hodnotou

Globální cíl 2 – Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost - příležitost pro všechny

Zaměstnání je cestou k osobní úspěšnosti a dobré vzdělání je k tomu stále nezbytnější podmínkou. Moravskoslezský kraj má rozvinutou vzdělávací infrastrukturu od mateřských po vysoké školy a patří k nejaktivnějším regionům v inovacích ve vzdělávání. Tyto dobré

výchozí podmínky chceme nejen dále rozvíjet, ale současně je využít k posunu na vyšší úroveň – šíři a kvalitu doplnit excelencí a prestiží. A to jak v prioritních technických oborech, tak i v neméně důležitých oborech humanitních. Vzdělaní lidé zde najdou nadprůměrné příležitosti k uplatnění svého talentu, budou zde zůstávat nebo se sem vracet a ocení dobré podmínky pro rodinné a profesní zakotvení v tomto dynamickém a kreativním regionu. Chceme nejen více a lepších pracovních příležitostí pro kvalifikované lidi, ale ekonomické zapojení všech, kteří chtějí a mohou. Moravskoslezský kraj se chce do roku 2020 zbavit pozice jednoho z krajů s trvale nejvyšší nezaměstnaností.

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 2.1 Zlepšit koordinaci aktivit zaměřených na růst zaměstnanosti
SSC 2.2 Snížit nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po kvalifikovaných pracovních silách v jejich počtu, struktuře a kvalitě
SSC 2.3 Zvýšit podíl obyvatel schopných komunikovat v cizích jazycích, zejména v angličtině
SSC 2.4 Být evropským lídrem v systémovém rozvoji měkkých kompetencí u všech skupin obyvatel
SSC 2.5 Vytvořit konkurenceschopnou výzkumnou univerzitu
SSC 2.6 Zvýšit pracovní zapojení nezaměstnaných

Globální cíl 3 - Soudržná společnost – kvalitní zdravotnictví, cílené sociální služby a úspěšný boj proti chudobě

Kvalita a dostupnost zdravotní péče je prioritním a trvale realizovaným cílem ve zdravotnictví. V současnosti roste význam opatření, kterými se udrží rovnováha mezi kvalitou, dostupností a efektivností poskytované zdravotní péče. Hlavním aktuálním úkolem je nastavení mechanismů, které povedou ke stabilizaci hospodaření jednotlivých nemocnic. Důraz je přitom kladen na optimalizaci lůžkového fondu vedoucí ke zvýšení produktivity personálu, zkrácení průměrné ošetřovací doby a zvýšení obložnosti lůžek.

K dalším úkolům patří centralizace komplementárních služeb, především laboratoří a odběrových místností,a progresivní zavádění přístrojové techniky a technologií, rozmísťovaných s ohledem na léčebné programy a profilace jednotlivých zařízení. Výhledově je záměrem vytvářet specializovaná centra nadregionálního charakteru. K naplnění strategie v oblasti zdravotnictví budou vhodně využity informační technologie, což umožní zprůhlednit financování zdravotnictví, vyhodnocovat kvalitu lékařské péče ve vztahu k nákladům a přinášet tak podklady k účelnější alokaci zdrojů.

Boj proti sociálnímu vyloučení a chudobě patří mezi strategické cíle krajské sociální politiky. K naplnění vede zejména transformace pobytových sociálních služeb pro lidi s postižením a jejich podpora k životu v přirozené komunitě. Kraj usiluje jak o podporu terénních sociálních služeb, tak o zajištění potřebných kapacit pobytových služeb pro lidi se specifickými potřebami (například s duševním onemocněním vyžadující celodenní péči). Významná je podpora života dětí ve vlastních i náhradních rodinách.

Moravskoslezský kraj disponuje rozvinutou sítí zařízení poskytujících sociální služby. Technický stav budov je však v mnohých případech velmi špatný a vyžaduje rozsáhlé investice. Budou připravovány a realizovány projekty, které jsou součástí procesu transformace pobytových sociálních služeb. Například se bude jednat o vznik zařízení chráněného bydlení, rozvoj služeb sociální prevence, jako jsou azylové domy, domy na půli cesty, kontaktní centra, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociálně terapeutické dílny, sociální rehabilitace, intervenční centra, služby následné péče, podpora samostatného bydlení a také terénní programy pro příslušné cílové skupiny obyvatel.

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 3.1 Optimalizovat náklady a řídit kvalitu služeb ve zdravotnických zařízeních
SSC 3.2 Rozvíjet specializovaná oddělení zdravotnických zařízení s celokrajskou i nadregionální působností
SSC 3.3 Optimalizovat síť sociálních služeb na území kraje dle zjištěných potřeb jeho obyvatel
SSC 3.4 Transformovat pobytové sociální služby do moderních forem poskytování pomoci a podpory
SSC 3.5 Vytvářet podmínky pro podporu rodin, dětí a náhradní rodinné péče
SSC 3.6 Aktivně se podílet na snižování dopadů chudoby v Moravskoslezském kraji

Globální cíl 4 - Kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu

Kvalita života je souhrnným faktorem spokojenosti obyvatel. Prostředí,v němž žijeme, je určující podmínkou. Kraj musí zlepšit životní prostředí ve své centrální průmyslové aglomeraci, aby nebyl tmavou skvrnou na mapě ČR a EU. Jen tak plně vynikne kouzlo jeho polohy uprostřed krásných Beskyd a Jeseníků. V období realizace strategie dojde k napojení dopravní infrastruktury na evropské koridory a zlepší se i vnitřní propojení kraje. Kvalitní silniční, železniční i letecká doprava, umístění kraje v centru česko-polsko-slovenského regionu s počtem obyvatel na úrovni středně velkého evropského státu a zlepšující se prostupnost hranic pro volný pohyb lidí, služeb a zboží vytváří celou řadu nových příležitostí.

Z národní periferie se kraj a širší region posouvá do polohy silného středoevropského rozvojového pólu. S tímto sebevědomím a ve spolupráci s partnery z Česka, Polska a Slovenska chceme proměnit příležitosti v realitu. K tomu potřebujeme nejen kvalitní infrastrukturu a zlepšené životní prostředí, ale také služby na špičkové úrovni. Sem zaměříme klíčové projekty naší strategie. Vrátíme lidem k užívání mnohé z opuštěných průmyslových areálů a podpoříme jejich inspirativní a inteligentní využití k podnikatelským, vzdělávacím a kulturním účelům. Moravskoslezský kraj a jeho metropole Ostrava chtějí být kulturním, společenským a sportovním centrem, které nabídne akce na špičkové evropské úrovni se širokým spektrem možností pro aktivní trávení volného času obyvatel a návštěvníků kraje.

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 4.1 Stát se krajem špičkových „služeb pro 5 milionů“ – rozšířit nabídku volnočasové infrastruktury a služeb pro obyvatele kraje a návštěvníky ze sousedních regionů
SSC 4.2 Posílit kulturu aktivního trávení volného času obyvatel a prevence kriminality mládeže prostřednictvím systémového rozvoje vzdělávacích, kulturních a sportovních aktivit na rekreační, výkonnostní i vrcholové úrovni
SSC 4.3 Mít kvalitní vnitřní i vnější dopravní propojení kraje včetně napojení na Transevropské sítě (TEN-T)
SSC 4.4 Podstatně zlepšit kvalitu ovzduší v kraji a rozvíjet technické podmínky nezbytné pro kvalitní životní prostředí
SSC 4.5 Podporovat druhovou rozmanitost, ekologicky stabilní krajinu včetně postindustriální a udržitelné zemědělství
SSC 4.6 Rozvíjet kulturu chování, odpovědnosti a ohleduplnosti k životnímu prostředí
SSC 4.7 Zlepšit bezpečnost, ochranu zdraví a majetku obyvatel kraje a jeho území
SSC 4.8 Rozšířit, modernizovat a lépe využívat energetické zdroje a rozvodné sítě
SSC 4.9 Vrátit lidem k užívání brownfieldy včetně nevyužívaných objektů
SSC 4.10 Rozvíjet kvalitu života v sídlech kraje v souladu se zásadami moderního a zodpovědného urbanismu
SSC 4.11 Zajistit rozvoj informační a komunikační infrastruktury

Globální cíl 5 - Efektivní správa věcí veřejných

Zákaznický přístup, profesionalita a odpovědnost – tyto parametry nezbytné pro úspěch firem v tržním prostředí bude Moravskoslezský kraj prosazovat i ve správě věcí veřejných. Spolu s partnerským přístupem a aktivním vedením procesu strategického plánování a realizace se bude jednat o hlavní principy efektivní správy věcí veřejných. Procesy a lidé v nich budou hybateli tohoto přístupu. Zjednodušování a transparentnost procesů, v rámci platných legislativních norem, včetně dynamického využití nástrojů e-governmentu jsou jednou z cest. Tou druhou je vzdělávání a moderní formy personálního rozvoje lidí ve veřejné správě a samosprávě, včetně vzdělávání zastupitelů a politiků.

Řadu témat, kterými se kraj zabývá, může efektivně řešit se svými sousedy, regiony v Polsku, na Slovensku a také v České republice. K tomu bude využita moderní forma meziregionální spolupráce – Evropské uskupení územní spolupráce TRITIA. Zároveň je nezbytné systematicky pracovat na zlepšování image kraje a zvyšování pocitu sounáležitosti jeho obyvatel se svým regionem.

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 5.1 Zajistit rovnoměrný rozvoj kraje ve všech jeho částech
SSC 5.2 Posílit přeshraniční a zahraniční spolupráci kraje a spolupráci se sousedními regiony ČR
SSC 5.3 Zajistit efektivní výkon a zvýšit profesionalitu veřejné správy
SSC 5.4 Zlepšit image kraje navenek i dovnitř

Projekty podporující naplnění specifických cílů

Jednotlivé specifické strategické cíle obsahují příkladmé (vzorové) aktivity (projekty), které podporují naplnění těchto cílů. Projekty byly doplněny či upraveny strategickou expertní skupinou ze seznamu projektů původní Strategie.

Vzhledem k tomu, že těchto projektů je v současné době 138 (je zřejmé, že jejich počet se může měnit v závislosti na dalších návrzích v průběhu platnosti koncepce (do roku 2020), nejsou tyto projekty uvedeny jmenovitě. O jejich zařazení rozhodne mimo jiné to, nakolik odpovídají zaměření specifického strategického cíle, respektive celé koncepce.

Ty z projektů, které však potenciálně mohou mít významný vliv na životní prostředí a veřejné zdraví, jsou v tomto Vyhodnocení explicitně uvedeny (příloha č .7) a jejich potenciální vlivy jsou v textu podrobně popsány (kapitola 6.).

Druhá kapitola Vyhodnocení podává informace o současném stavu životního prostředí v dotčeném území a jeho pravděpodobném vývoji bez provedení koncepce. V kapitole jsou popsány základní charakteristiky životního prostředí v dotčeném území ve všech relevantních sektorech životního prostředí:

- Ovzduší (emisní situace, imisní situace)
- Příroda a krajina, včetně lokalit soustavy Natura 2000
- Voda
- Odpady
- Půda
- Les
- Staré ekologické zátěže
- Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.

Třetí kapitola Vyhodnocení uvádí charakteristiky životního prostředí v oblastech, které by mohly být provedením koncepce významně zasaženy. V souvislosti s tím je třeba uvést, že v zájmovém území existují dvě skupiny „citlivých“ oblastí, v nichž je potřebné zvlášť důsledně vyhodnocovat potenciální dopady projektů podporovaných Strategií rozvoje kraje z hlediska jejich možných nepříznivých vlivů na životní prostředí. Jedná se konkrétně o následující oblasti:

- Oblasti se zvláště zhoršeným stavem životního prostředí.
  Jedná se o jádrovou a východní část zájmového území, kde koncentrace škodlivin v ovzduší dosahují nejvyšších hodnot v rámci České republiky.
- Oblasti se zvýšenými požadavky na ochranu přírody a krajiny.
  Jedná se především o oblasti velkoplošných i maloplošných zvláště chráněných území a území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí soustavy Natura 2000.

Ve čtvrté kapitole Vyhodnocení jsou diskutovány hlavní současné problémy životního prostředí, které jsou významné pro realizaci aktualizované Strategie (seřazeno hierarchicky dle míry potenciálních střetů s koncepcí):

Ovzduší (klíčový problém ŽP Moravskoslezského kraje – limitování rozvoje)

- znečištění ovzduší ze stacionárních zdrojů, především suspendovanými částicemi frakce PM_{10}, oxidy dusíku, oxidem siřičitým a přízemním ozónem, způsobené koncentrací zvláště velkých a velkých zdrojů znečišťování ovzduší (hutě a koksovny, energetika),
- znečištění ovzduší tuhými znečišťujícími látkami a VOC v důsledku spalování nekvalitních paliv v domácích topeništích i mimo průmyslové jádro oblasti
- emise z dopravy, včetně druhotného znečištění, a to zejména v kategorii suspendovaných částic frakce PM_{10}, ale i oxidů dusíku, oxidu uhelnatého, benzo(a)pyrenu v okolí komunikací zatížených intenzivní automobilovou dopravou a v sídlech, mimo jiné také v důsledku nevyhovující kvality a nedostatečné kapacity komunikací a v důsledku chybějících obchvatů obcí

Příroda a krajina

- velkoplošné terénní úpravy v důsledku výstavby obchodních a logistických středisek, průmyslových zón, průmyslových staveb na zelené louce a liniových staveb
- tlak na výstavbu další infrastruktury v území s vyšším statutem ochrany
- narušený vodní režim, snížená retenční schopnost krajiny
- šíření nepůvodních druhů rostlin a živočichů,
- zajištění ochrany území zařazených do soustavy Natura 2000

Hluk

- hluk z automobilové dopravy v okolí komunikací, zatížených intenzivní automobilovou dopravou, zejména v intravilánech měst a obcí a podél zatížených komunikací

Voda

- stav znečištění vodních toků,
- nedostatečně rozvinutý systém kanalizačních sítí a ČOV

Půda

- existence neobhospodařovaných pozemků s následnou ruderalizací krajiny a snižováním estetiky krajinného rázu
- pokračující úbytek zemědělské půdy

Horninové prostředí, staré ekologické zátěže

- sanace starých ekologických zátěží, které by potenciálně mohly kontaminovat zdroje pitné vody sloužící pro hromadné zásobování obyvatel,
- vlivy na životní prostředí v důsledku porušování technologie likvidace
- zabezpečení starých likvidovaných důlních děl z hlediska jejich vlivu na povrch a zamezení nekontrolovatelného výstupu důlních plynů,
- devastace poddolovaných území, nedostatečné odstraňování a náprava škod,
- staré ekologické zátěže v lokalitách bývalých i dosud provozovaných průmyslových zařízení

Odpadové hospodářství

- rekultivace a zabezpečení uzavřených a uzavíraných skládek odpadů
- nedostatečná kapacita zařízení pro využívání biologicky rozložitelných odpadů
- neexistence komplexního zařízení na energetické využití odpadů
- rizika snižování ekonomické výhodnosti zpracování vytříděného odpadu

V kapitole 4 jsou rovněž popsány hlavní současné problémy v oblasti veřejného zdraví.

V páté kapitole Vyhodnocení jsou stanoveny referenční cíle ochrany životního prostředí, které tvoří základní rámec pro vyhodnocení souladu cílů aktualizované Strategie s požadavky na ochranu životní prostředí. Referenční cíle, uvedené v následující tabulce, především umožňují posoudit, jak mohou jednotlivé globální a specifické strategické cíle, ale především aktivity (projekty) ovlivnit naplnění cílů ochrany životního prostředí, a zda je ovlivňují pozitivně, negativně nebo jsou vůči plnění cílů neutrální.

Referenční cíle ochrany životního prostředí pro SRK MSK	
1	Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidu siřičitého, oxidů dusíku, tuhých znečišťujících látek – především suspendovaných částic a těkavých organických látek
2	Snižovat koncentrace suspendovaných částic v ovzduší (především velikosti $PM_{10,}$ resp., $PM_{2,5}$) a dalších škodlivin (především benzo(a)pyrenu), pod úroveň platných limitů
3	Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity (viz také podrobnější členění)
4	Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny
5	Chránit povrchové a podzemní vody (včetně ochrany CHOPAV)
6	Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných, včetně likvidace starých zátěží (včetně skládek odpadů)
7	Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem
8	Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro potřeby ochrany životního prostředí, především v oblasti snížení znečišťování ovzduší a nakládání s odpady

V kapitole jsou rovněž formulovány cíle ochrany veřejného zdraví.

Vlastní vyhodnocení vlivu Strategie na životní prostředí obsahuje kapitola 6 dokumentu. Hodnocení je provedeno v několika úrovních (celkové hodnocení koncepce včetně hodnocení vize a globálního cíle, hodnocení specifických cílů, hodnocení projektů a určení projektů s potenciálním významným negativním vlivem na životní prostředí) a jeho výsledky je možno shrnout následovně:

Hodnocení strategie jako celku

Při hodnocení vlivů Aktualiazce strategie rozvoje kraje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020) na životní prostředí je potřeba vzít v úvahu nejen standardní problém, tedy potenciální dopady koncepce na životní prostředí ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb., ale také vzájemnou interakci stavu životního prostředí s deklarovanou ambicí rozvoje kraje v navržených scénářích.

V této souvislosti se jedná především o současnou nevyhovující kvalitu životního prostředí v části Moravskoslezského kraje, která je nepochybně jedním z limitů dalšího rozvoje kraje, a to ať už přímo – omezením možností implementace aktivit, které by mohly mít negativní vliv na ŽP v silně zatíženém území části kraje, tak i zprostředkovaně – tedy možným negativním vývojem image oblasti, jako území s nekvalitním (vnímáno „nezdravým“) životním prostředím.

Analytická část původní Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje, která podrobně popisovala významné fenomény, mající vliv na rozvoj MSK, nevěnovala problematice životního prostředí – podle názoru zpracovatelů vyhodnocení – pozornost v takové míře, která by odpovídala jejímu významu. Bylo to zřejmě způsobeno tím, že zpracovatelé původní Strategie rozvoje kraje považovali problematiku životního prostředí - z hlediska rozvoje kraje – za méně významný rizikový aspekt rozvoje, než tomu bylo u zpracovatelů Vyhodnocení vlivů původní Strategie na životní prostředí.

Je potěšitelné, že formalizace analýzy aktualizované Strategie již přináší významnou změnu a problematika životního prostředí, zejména kvalita ovzduší, se objevuje nejen mezi slabými stránkami kraje, ale také mezi hrozbami přímo ovlivňujícími jeho rozvoj.

Je zřejmé, že další 2 roky přetrvávajících negativních vlivů i další práce na strategii rozvoje kraje přinesly větší pozornost environmentálnímu pilíři rozvoje. Co je však ještě důležitější, výsledky SWOT analýzy mají svoji oporu i ve specifických strategických cílech a v části indikativních projektů.

Návrhy a doporučení zpracovatele SEA

Vzhledem k téměř úplnému respektování předchozích doporučení ponechává zpracovatel SEA v rámci doporučení ke SWOT analýze pouze jeden bod k doplnění:

Hrozby:

- Posilování negativní image kraje některými plánovanými záměry (například těžba černého uhlí v Beskydech a další).

Hodnocení vize Strategie

Z hlediska vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví není vize aktualizované Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje v rozporu s navrhovanými referenčními cíli ochrany životního prostředí a veřejného zdraví.

Obdobně jako v předchozím případě byl komentář k vizi původní Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje zaměřen zejména na ekonomicku stránku rozvoje, což bylo v komentáři k vizi deklarováno řadou formulací. Komentář k aktualizované strategii však již obsahuje podporu environemntálního pilíře rozvoje formou deklarace „….Součástí cesty k naplnění vize je také dosažení lepšího stavu životního prostředí, které je nezbytnou podmínkou spokojeného života obyvatel, úspěšného podnikání i zájmu o návštěvu regionu“.

Návrhy a doporučení zpracovatele SEA

Vzhledem k výše uvedenému doporučuje zpracovatel Vyhodnocení SEA pouze předřadit deklaraci záměru o rozvoji území v oblastech Beskyd a Jeseníků uvedení formy tohoto rozvoje - například rozvoje respektujícího cennou přírodu oblasti

Vyhodnocení globálních cílů a specifických strategických cílů

Z tabelárně provedeného hodnocení vyplývá, že **specifické strategické cíle Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) nejsou v rozporu s požadavky na ochranu životního prostředí** a mezi navrženými strategickými cíli není žádný, který by měl potenciálně významný negativní vliv na životní prostředí. Analogicky platí totéž pro globální cíle, které specifické strategické cíle zastřešují. I zde budou možné vlivy na životní prostředí záležet především na konkrétním provedení a lokalizaci aktivit, kterými jsou uvedené cíle příkladmo naplňovány, a na následných procedurách hodnocení projektů, které musí schválení projektů s potenciálně významnými negativními vlivy na životní prostředí podmiňovat.

Tabelární forma agregovaného hodnocení je uvedena v příloze č. 6, podrobný slovní komentář ke všem globálním cílům i specifickým strategickým cílům, včetně doporučení k jejich úpravě či zaměření, je uveden v textu přísušné kapitoly.

Vyhodnocení aktivit (projektů)

Specifické strategické cíle obsahují příkladmý výčet aktivit (projektů), které ilustrují naplňování těchto cílů. Uvedení těchto projektů do aktualizované Strategie však není zárukou jejich financování, ani jejich schválení nebo realizace. Současně je třeba zdůraznit, že v rámci aktualizované Strategie mohou být v budoucnu podporovány i jiné projekty, které ve Strategii uvedeny nejsou. Všechny uvedené projekty prošly, nebo budou muset projít, zákonnými procedurami, ve vybraných případech dle stavebního zákona, zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, zákona č. 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny, případně dalších.

Projekty jsou v aktualizované Strategii charakterizovány většinou jménem, označením nositele, zdrojem financování a termínem realizace. Nejsou tedy uvedeny žádné specifické údaje typu kapacit projektu, jeho přesné lokalizace anebo podrobné charakteristiky či verze, zpracované (projektové) dokumentace. Projekty proto nelze jednoznačně konkretizovat, a tudíž ani nelze posoudit naprosto přesně jejich vlivy na životní prostředí, tak jako tomu je například ve výše zmíněných procedurách EIA, naturového hodnocení, územního či stavebního řízení a podobně.

Úkolem zpracovatele SEA tedy není vyhodnotit vliv jednotlivých projektů na životní prostředí, neboť k tomu účelu nejsou (ani nemohou být) v aktualizované Strategii k dispozici dostatečné údaje, jednoznačně identifikující každý projekt, ale na druhou stranu je na základě pricipu předběžné opatrnosti nezbytné upozornit na ty projekty, které by mohly mít potenciálně (významný) negativní vliv na životní prostředí. K uvedenému účelu slouží především porovnání potenciálních dopadů projektů se stanovenými referenčními cíli

životního prostředí a odlišení těch, jimž musí být v patřičných zákonných procedurách věnována zvýšená pozornost. Dalším cílem je upozornit jak předkladatele koncepce, tak i nositele projektů, aby při jejich schvalování očekávali větší nároky na posouzení vlivů na životní prostředí, respektive aby při jejich přípravě hledali taková řešení, která budou minimalizovat jejich vlivy na životní prostředí.

Obdobný postup zvolil i zpracovatel naturového hodnocení, který odlišil část z uvedených projektů, u nichž sice nelze určit jejich vliv na EVL a ptačí oblasti, ale u kterých se dá předpokládat, že by potenciálně mohly mít negativní vliv. Uvedené projekty budou proto ve stadiu schvalovacích řízení vyžadovat naturové hodnocení podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění.

V aktualizované Strategii rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020) je zařazeno celkem 138 projektů:

8 projektů globálního cíle 1
19 projektů globálního cíle 2
31 projektů globálního cíle 3
65 projektů globálního cíle 4
15 projektů globálního cíle 5

Při vyhodnocování vlivu aktivit specifických strategických cílů na životní prostředí a veřejné zdraví vycházel zpracovatel SEA z posouzení aktivit postupem, uvedeným v kapitole č. 6.2. Vyhodnocení, tedy vůči stanoveným referenčním cílům životního prostředí.

Protože uvedení všech 138 aktivit, které naplňují jednotlivé specifické strategické cíle Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje, by neúměrně (a bezdůvodně) zvýšilo počet stran Vyhodnocení a znepřehlednilo souhrnné tabulky i text, jsou v tabulce v příloze č. 7 a v textu níže explicitně uvedeny pouze ty aktivity, které by – dle autorů Vyhodnocení – mohly potenciálně mít negativní vliv na životní prostředí (respektive referenční cíle životního prostředí), nebo u nichž nelze vliv určit, ale z důvodu předběžné opatrnosti je na takovou aktivitu upozorněno.

Tabelární forma agregovaného hodnocení je uvedena v příloze č. 7, slovní komentář v kapitole 6.5.

Většina aktivit jednotlivých specifických strategických cílů nemá negativní vliv na životní prostředí za předpokladu kvalitního a odpovědného výběru projektů. Zvláštní pozornost musí být věnována 18ti projektům ze 138, které jsou v hodnocení explicitně jmenovány.

V sedmé kapitole Vyhodnocení jsou navržena opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci všech závažných negativních vlivů na životní prostředí. Charakter aktualizované Strategie, jako koncepčního materiálu, neumožňuje vzhledem k nezbytně obecnému charakteru specifických strategických cílů identifikovat specifické vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví. Ty bude možno reálně identifikovat až při posuzování jednotlivých projektů, podporovaných v rámci Strategie v rámci procedur územního a stavebního řízení, v některých případech také posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (EIA) dle zákona č. 100/2001

Sb., ve znění pozdějších předpisů, případně naturového hodnocení podle § 45i zákona číslo 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Hlavním cílem hodnocení aktualizované Strategie v rámci procedury SEA proto bylo posouzení, zda je v návrhu koncepce dostatečně integrována environmentální problematika, případně zda neobsahuje návrhy, které by mohly představovat potenciální rizika pro životní prostředí. Na základě tohoto hodnocení byla navržena opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci možných závažných negativních vlivů na životní prostředí.

V osmé kapitole Vyhodnocení je uvedena posuzovaná varianta a popis, jak bylo posuzování provedeno, včetně případných problémů při shromažďování požadovaných údajů. Z hlediska zkoumaných variant je možno konstatovat, že hodnocená aktualizovaná Strategie je vázána k předmětnému území, a proto byla v rámci přípravy řešena v jedné variantě umístění. Nicméně je třeba zdůraznit, že hodnocená verze Strategie je výsledkem zvažování a hodnocení řady různých pracovních variant, které byly v průběhu přípravy koncepce projednávány s klíčovými aktéry rozvoje Moravskoslezského kraje.

Vyhodnocení vlivů Strategie na životní prostředí bylo zpracováno na základě zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a vychází ze Závěru zjišťovacího řízení podle § 10d) citovaného zákona. V souladu s požadavky zákona je vyhodnocen vliv koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti (soustava Natura 2000) a vliv koncepce na veřejné zdraví (příloha č. 4, respektive 5 Vyhodnocení).

Zpracovatel i předkladatel Strategie poskytli zpracovateli SEA dostatečné množství relevantních údajů pro zpracování hodnocení, týkajících se samotné koncepce.

V deváté kapitole Vyhodnocení jsou navrženy monitorovací ukazatele (indikátory) pro hodnocení vlivu Strategie na životní prostředí. Pro sledování vlivů implementace koncepce na jednotlivé referenční cíle ochrany životního prostředí a veřejného zdraví byly navrženy příslušné indikátory, které jsou uvedeny v následující tabulce. K tomu, aby bylo možno sledovat vliv Strategie na životní prostředí pomocí navržených indikátorů, je nutné jejich sledování provázat s environmentálním hodnocením projektů, naplňujících specifické strategické cíle aktualizované Strategie, což je možné především u projektů, u nichž je nositelem předkladatel Strategie.

Tabulka Návrh environmentálních indikátorů

Referenční cíl	Indikátor	Jednotky/ způsob měření	Definice
Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidu siřičitého, oxidů dusíku, tuhých znečišťujících látek – především suspendovaných částic (vyjádřených jako $PM_{10,}$ případně $PM_{2,5}$), a těkavých organických látek (VOC)	Emise za všechny kategorie zdrojů: a) TZL b) SO_2 c) NO_x d) VOC	tis. tun/rok	Emise znečišťujících látek za určité časové období
Snižovat koncentrace suspendovaných částic v ovzduší, především velikosti PM_{10} a $PM_{2,5}$, a dalších škodlivin, především benzo(a)pyrenu, pod úroveň platných limitů	Koncentrace suspendovaných částic v OZKO	ug/m^3	Průměrné koncentrace uvedených znečišťujících látek v ovzduší
Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity	Rozloha ohnisek biodiverzity	%	Přírůstek nebo úbytek plochy ohnisek biodiverzity v rámci programu *(Pozn.: za ohniska biodiverzity lze považovat: 1. a 2. zóny NP a CHKO, NPR, PR, ÚSES) a další).- viz podrobnější členění v tabulce referenčních cílů životního prostředí*
Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny	Míra změny krajinného rázu	počet	Počet aktivit, jejichž implementace způsobila změnu krajinného rázu
Chránit povrchové a podzemní vody (včetně ochrany CHOPAV)	Znečištění povrchových a podzemních vod	Počet	Havarijních znečištění povrchových a podzemních vod
Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných	Snížení produkce nebezpečných odpadů	%	Snížení produkce nebezpečných odpadů za sledované období (%)
Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem	Hluková zátěž obyvatel	Počet obyvatel	Snížení počtu obyvatel, žijících v území s překročený limitem hluku.

Referenční cíl	Indikátor	Jednotky/ způsob měření	Definice
Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro potřeby udržitelného rozvoje kraje	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta	Počet projektů	Počet projektů, zahrnujících EVVO pro podporu udržitelného kraje, resp. zaměřených na řešení nejzávažnějších problémů ŽP (např. znečištění ovzduší z lokálních topenišť, naládání s odpady a další)

V desáté kapitole Vyhodnocení je uveden stručný popis opatření navrhovaných k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů zjištěných při provádění koncepce. Základním opatřením k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů zjištěných při provádění Strategie bude - vedle kvalifikovaného výběru projektů z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí - pravidelná kontrola (monitoring) realizace projektů, podporovaných v rámci Strategie. Tato kontrola bude prováděna mimo jiné pomocí monitorovacích ukazatelů navržených v kapitole 9 tohoto vyhodnocení.

V textu kapitoly je také navržen systém opatření pro zajištění sledování a rozboru vlivů koncepce na ŽP a veřejné zdraví dle § 10h zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V případě zjištění závažných negativních vlivů na životní prostředí nebo veřejné zdraví během implementace koncepce je předkladatel - na základě požadavků citovaného zákona - povinen zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů a informovat o tom příslušný úřad, tedy Ministerstvo životního prostředí ČR, dotčené správní úřady a současně rozhodnout o adekvátní změně koncepce. Opatření mohou být různého charakteru, od zvýšení dohledu při realizaci projektů, přes uložení nápravných opatření, až po zastavení financování projektů (týká se projektů financovaných z rozpočtu předkladatele koncepce).

V kapitole 10 jsou uvedena také opatření k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů potenciálních projektů, protože konkrétní vlivy aktualizované Strategie na životní prostředí a veřejné zdraví nastanou až v případě realizace konkrétních projektů, podporovaných v jejím rámci. Nejvýznamnějším opatřením k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů koncepce na životní prostředí proto bude posuzování konkrétních projektů z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví v rámci standardních procedur územního a stavebního řízení, procedur posuzování vlivů záměrů na životní prostředí dle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o posuzování vlivů na ŽP, respektive naturového posouzení dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (u vybraných projektů) a v rámci případných výběrových řízení, dojde-li ke (spolu)financování ze strany předkladatele.

Jedenáctá kapitola vyhodnocení popisuje navržené indikátory (kritéria) pro výběr projektů. Environmentální hodnocení projektů by mělo být z hlediska vlivů implementace koncepce prováděno pomocí environmentálních indikátorů (kritérií) pro výběr projektu.

Environmentální hodnocení projektů při jejich výběru je jednou z možností snížení vlivů koncepce na životní prostředí. Toto hodnocení je omezeno na projekty, financované předkladatelem, nebo jiným nositelem projektu, který uvedenou metodu implementuje do svých rozhodovacích kritérií. Stanovení environmentálních kritérií hodnocení projektů a jejich zařazení do systému výběru je z tohoto důvodu jedním z nástrojů souladu evidovaných projektů s deklaratorním charakterem globálních a specifických strategických cílů Strategie.

Hodnocení projektů dle navržených kritérií by mělo být prováděno jako součást schvalovacích procedur projektů, např. v případě rozhodování o financování v rámci výběrových řízení. Na základě hodnocení projektů dle environmentálních kritérií by měly být následně schváleny či doporučeny k realizaci pouze ty projekty, které nebudou mít negativní vliv na životní prostředí[9]. Současně by měly být v případě věcně stejných projektů doporučeny k realizaci ty projekty, které budou hodnoceny jako příznivější z hlediska životního prostředí.

Zpracovatel SEA navrhl pro jednotlivé referenční cíle ochrany životního prostředí environmentální kritéria, která jsou uvedena v následující tabulce. Tato kritéria by měla být začleněna do systému hodnocení projektů v rámci Strategie. Předkladatel Strategie přitom může provést jejich výběr, úpravu či změny dle svých potřeba a požadavků tak, aby kritéria co nejlépe reflektovala zaměření předkládaných a hodnocených projektů.

Tabulka Referenční cíle a environmentální kritéria pro výběr projektů

Referenční cíl	Otázky pro hodnocení a výběr projektů z hlediska životního prostředí
Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidu siřičitého, oxidů dusíku, tuhých znečišťujících látek – především suspendovaných částic (vyjádřených jako PM_{10} případně $PM_{2,5}$) a těkavých organických látek (VOC) .	Přispěje realizace projektu ke snížení emisí prioritních znečišťujících látek, především tuhých znečišťujících látek?
Snižovat koncentrace suspendovaných částic v ovzduší, především velikosti PM_{10} a $PM_{2,5}$, a dalších škodlivin, především benzo(a)pyrenu, pod úroveň platných limitů	Přispěje realizace projektu ke snížení koncentrací suspendovaných částic v ovzduší v OZKO?
Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny	Ovlivní projekt negativně krajinný ráz?

[9] Projektem, který nemá negativní vliv na životní prostředí je třeba chápat takový projekt, jehož pozitivní vlivy významně převažují nad jeho případnými vlivy negativními a současně žádný jeho případný negativní vliv na životní prostředí není nepřijatelný.

Referenční cíl	Otázky pro hodnocení a výběr projektů z hlediska životního prostředí
Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity	Má projekt významný pozitivní/negativní vliv na ohnisko biodiverzity? [ano/ne] Pomocné otázky: * Narušuje projekt ochranné podmínky ZCHÚ? [ano/ne] * Narušuje projekt územní integritu EVL a ptačích oblastí? [ano/ne] * Dojde k negativnímu ovlivnění nebo likvidaci biotopů s výskytem zvláště chráněných druhů? [ano/ne] * Dojde k negativnímu ovlivnění přírodních stanovišť? [ano/ne] * Dojde ke snížení průchodnosti krajiny a její fragmentaci? [ano/ne] *Pozn.: Za významná ohniska biodiverzity považovat maloplošná zvláště chráněná území, 1. zóny národních parků a chráněných krajinných oblastí, lokality soustavy Natura 2000, skladebné prvky územních systémů ekologické stability a podobně.*
Chránit povrchové a podzemní vody (včetně ochrany CHOPAV)	Může projekt ohrozit kvalitu povrchových a podzemních vod? Může projekt ohrozit ochranné podmínky CHOPAV?
Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných	Dojde v rámci projektu ke snížení/zvýšení produkce nebezpečných odpadů, respektive dojde k likvidaci stávající skládky nebezpečných odpadů?
Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem .	Přispěje projekt ke zvýšení či snížení hlukové zátěže? Pokud ano, přispěje významnou měrou?
Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro potřeby udržitelného rozvoje kraje	Přispěje projekt k podpoře využití EVVO pro potřeby udržitelného rozvoje kraje, resp. pro projekty zaměřené na snížení emisí z lokálních topenišť, odpovídající nakládání s odpady a podobně?

Ve dvanácté kapitole vyhodnocení jsou posouzeny vlivy Strategie na veřejné zdraví. V uvedené kapitole a zejména v příloze č. 5 koncepce jsou uvedena doporučení, směřující k tomu, aby Koncepce měla co nejmenší dopad na veřejné zdraví.

Třináctá kapitola pak obsahuje toto stručné shrnutí

Čtrnáctá kapitola obsahuje vypořádání připomínek, zaslaných k návrhu oznámení koncepce a zahrnutých do příloh Závěru zjišťovacího řízení.

Patnáctá kapitola obsahuje návrh stanoviska k návrhu koncepce dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

14. SOUHRNNÉ VYPOŘÁDÁNÍ VYJÁDŘENÍ OBDRŽENÝCH KE KONCEPCI Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

Zpracovateli vyhodnocení byla prostřednictvím příslušného úřadu, Ministerstva životního prostředí ČR, odboru posuzování vlivů na životní prostředí, předána vyjádření obdržená ve smyslu § 10 c, odstavec 3 zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Všechna předaná vyjádření jsou přehledně uvedena v následující tabulce. Předmětem níže uvedeného vypořádání jsou vyjádření číslo 1 až 8. Zbývající vyjádření byla bez připomínek.

Odesilatel vyjádření	Kontaktní adresa	Č.j.:	Ze dne
1. Ministerstvo životního prostředí – odbor zvláště chráněných částí přírody	Vršovická 65, 100 10 Praha 10 - Vršovice	3437/620/11	21.12.2011
2. Ministerstvo životního prostředí – odbor ochrany ovzduší	Vršovická 65, 100 10 Praha 10 - Vršovice	2865/780/11	3.1.2012
3. ČIŽP, Oblastní inspektorát Ostrava	Valchařská 15, 702 00 Ostrava	ČIŽP/49/IPP/1118510.002/12/VMJ	10.1.2012
4. Správa chráněné krajinné oblasti Jeseníky	Šumperská 93, 790 01 Jeseníky	2633/JS/2011	4.1.2012
5. Magistrát města Ostrava, odbor ochrany životního prostředí	Prokešovo náměstí 8, 729 30 Ostrava	SMO/006560/12/OŽP/Bey	5.1.2012
6. Městský úřad Krnov, odbor životního prostředí	Hlavní náměstí 1, 794 01Krnov	Mukrn/201174628/ZP/EK/Va	11.1.2012
7. Městský úřad Český Těšín, odbor výstavby a životního prostředí	Nám. ČSA1/1 737 01 Český Těšín	MUCT/44248/2011	10.1.2012
8. Městský úřad Kopřivnice, odbor životního prostředí	Štefánikova 1163/12, 742 21 Kopřivnice	6/2011/OŽP&68500/2011/Tob	5.1.2012
9. Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě	Na Bělidle 7, 702 00 Ostrava	HOK/OV-29543/2.5/11	28.12.2011
10. Statutární město Ostrava, náměstek primátora	Prokešovo náměstí 8, 729 30 Ostrava	SMO/006568/11/OŽP/Bey	5.1.2012
11. Obvodní báňský úřad v Ostravě	Veleslavínova 18, P.O. Box 103, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava	SBS/39827/2011/OBÚ-05/630/Ing. Tk	29.12.2012

Odesilatel vyjádření	Kontaktní adresa	Č.j.:	Ze dne
12. Městský úřad Třinec, odbor životního prostředí a zemědělství	Jablunkovská 160, 739 61 Třinec	MěÚT/60982/2011/ŽpaZ/Ga/246.1	13.1.2012
13. Ministerstvo životního prostředí – odbor ochrany vod	Vršovická 65, 100-10 Praha 10 - Vršovice	6322/720/11	3.1.2012

A. Premisa:

Základní předpoklady, vztahující se k řadě připomínek uvedených níže:

Jak je uvedeno v textu Vyhodnocení (kap. 6.2.3.) návrh aktualizované Strategie rozvoje MSK uvádí celkem 138 projektů, které naplňují globální a specifické strategické cíle. 18 z výše uvedených aktivit / projektů bylo identifikováno jako projekty, jimž je potřeba věnovat další pozornost při případné přípravě a realizaci.

Je však potřeba uvést, že tyto projekty jsou ve Strategii uvedeny – v souladu s principy strategického plánování - jako příklady aktivit příslušného cíle. Jedná se tedy o projekty příkladmé, které mají charakterizovat obsah cíle. Ve strategii rozvoje kraje nejsou a ani nemohou být uvedeny bližší podrobnosti o jejich přesné lokalizaci, kapacitách, a dalších faktorech, které budou rozhodovat o jejich konkrétních vlivech na životní prostředí. Projekty jsou ve strategii charakterizovány svým jménem, označením nositele, rolí kraje při realizaci, zdrojem financování a územní působností. Nejsou tedy uvedeny žádné specifické údaje typu kapacit projektu, jejich přesné lokalizace anebo podrobné charakteristiky či verze zpracované (projektové) dokumentace.

Pod jménem projektu uvedeným ve Strategii si tedy lze ve vybraných případech představit aktivitu, jejíž dopad na životní prostředí může být rozdílný podle charakteru základních parametrů projektu a jeho konkrétní lokalizace (které nejsou s ohledem na účel a charakter Strategie specifikovány). O financování, schválení nebo realizaci konkrétního provedení každého uvedeného projektu bude muset být teprve rozhodnuto na základě standardních procedur územního a stavebního řízení (územního plánování), respektive v části případů nepochybně také na základě posouzení záměru ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, respektive dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Současně je třeba zdůraznit, že v rámci Strategie mohou být v budoucnu podporovány i jiné projekty, které ve strategii dosud uvedeny nejsou, a které budou v souladu s některým ze specifických cílů. Každý z těchto projektů bude muset projít nezbytnou procedurou, odpovídající jejich charakteru. Zařazení projektu do Strategie rozvoje kraje ani samotná procedura SEA nenahrazují výše uvedená řízení, týkající se posuzování a schvalování záměrů (staveb, činností, technologií).

Nezbytnost dodržování všech relevantních předpisů, byť vyplývá z legislativy ČR, je uvedena v závěrečném doporučení Vyhodnocení a je zdůrazněna i v tomto vypořádání. Nutnost posuzování všech projektů, které spadají pod zákon č. 100/2001 Sb. (EIA) je uvedena v řadě kapitol Vyhodnocení, stejně jako nezbytnost posoudit projekty podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., pokud to jejich charakter vyžaduje.

Podstata příslušného vyjádření a vypořádání zpracovatele vyhodnocení koncepce

V následujícím přehledu jsou postupně uvedeny podstatné relevantní údaje z vyjádření podaných ke zveřejněnému oznámení obsahujících náměty a připomínky (vyjádření číslo 1 až 8 včetně) a jejich vypořádání zpracovatelem vyhodnocení. Zbývající vyjádření (vyjádření číslo 9 až 13 včetně) byla bez připomínek, a proto nejsou předmětem vypořádání.

1. **Ministerstvo životního prostředí**, odbor zvláště chráněných částí přírody

1. Požaduje se vyhodnotit vliv koncepce na zvláště chráněná území, přičemž je nutno posoudit, zda předpokládaný materiál respektuje limity využití území, respektive základní ochranné podmínky dané zákonem a bližší ochranné podmínky dané zřizovacím předpisem, zároveň je nezbytné vyhodnotit, zda v důsledku realizace koncepce nemůže dojít k ohrožení předmětů a cílů ochrany dotčených zvláště chráněných území.
2. Vyžaduje se, aby Vyhodnocení obsahovalo návrh a posouzení opatření k předcházení, vyloučení, snížení, zmírnění nebo kompenzaci negativních vlivů na zvláště chráněná území.
3. Dále se požaduje vyhodnotit, zda koncepce naplňuje cíle stanovené ve schválených koncepčních dokumentech – Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR, Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR, Státní politika životního prostředí ČR.
4. Požaduje se porovnat a vyhodnotit případné varianty.
5. V kapitole C.4. „Stávající problémy životního prostředí v dotčeném území“ v části „Příroda a krajina“ se požaduje doplnit bod „zvýšení fragmentace krajiny a snížení její migrační propustnosti v důsledku stavební činnosti“.

Vypořádání připomínek:

Ad 1. Vlivy koncepce (specifických cílů / aktivit) byly hodnoceny vůči referenčním cílům ochrany životního prostředí, jejichž součástí jsou referenční cíle, zaměřené na ochranu přírody a krajiny. Vedle toho byla koncepce vyhodnocena z hlediska vlivu na zvláště chráněné území, především bylo provedeno posouzení vlivu koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti podle §45i zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. Posouzení je uvedeno v příl. č.4 Vyhodnocení.

Ad 2. Opatření k předcházení, vyloučení, snížení, zmírnění nebo kompenzaci negativních vlivů jsou součástí Vyhodnocení. Koncepce je takového charakteru (obecný charakter, bez specifikace lokalizace a obsahu projektů), že návrh konkrétních opatření pro konkrétní území není možný a opatření jsou proto navržena v obecné poloze.

Ad 3. Posouzení, zda koncepce naplňuje cíle stanovené ve schválených koncepčních dokumentech bylo ve Vyhodnocení provedeno.

Ad 4. Koncepce je navrhována v jediné variantě, a proto není hodnocení variant relevantní.

Ad 5. V kapitole 2.4. Příroda a krajina Vyhodnocení byl doplněn bod „zvýšení fragmentace krajiny a snížení její migrační propustnosti v důsledku stavební činnosti“.

2. **Ministerstvo životního prostředí**, odbor ochrany ovzduší

Požaduje se vyhodnotit vliv koncepce na kvalitu ovzduší. V rámci tohoto vyhodnocení se požaduje také zhodnotit, zda koncepce naplňuje cíle stanovené ve schválených koncepčních dokumentech týkajících se ochrany ovzduší, Krajském integrovaném programu ke zlepšení kvality ovzduší Moravskoslezského kraje a Krajském programu snižování emisí Moravskoslezského kraje.

Vypořádání připomínek:

Kvalita ovzduší je zpracovateli Vyhodnocení považována za jeden ze dvou největších problémů životního prostředí Moravskoslezského kraje (relevantních k posuzované koncepci), a proto mu byla věnována maximální pozornost. Cíle Krajského integrovaného programu ke zlepšení kvality ovzduší byly podkladem pro stanovení a referenčních cílů ŽP, které byly použity k posouzení potenciálních vlivů koncepce na životní prostředí.. Posouzení, zda koncepce naplňuje cíle stanovené ve schválených koncepčních dokumentech (není s těmito cíli v rozporu) bylo ve Vyhodnocení provedeno.

3. **Česká inspekce životního prostředí**, Oblastní inspektorát Ostrava

1. Požaduje se, aby bylo vyhodnocení zaměřeno zejména na vlivy globálních strategických cílů na oblast ochrany přírody (zejména rozvojové cíle v chráněných oblastech), ochrany ovzduší, povodňové ochrany (ochrany vod) a odpadového hospodářství.
2. Dále se požaduje, aby byly v koncepci konkretizovány (navrženy) způsoby dosažení globálních strategických cílů v souladu s dalšími koncepčními materiály Moravskoslezského kraje.

Vypořádání připomínek:

Ad 1. Vzhledem k chrakteru koncepce bylo hodnocení zaměřeno na klíčové oblasti životního prostředí, které by potenciálně mohly být realizací koncepce (aktivit / projektů) významně ovlivněny. Hodnocení aktivit / projektů bylo provedeno vůči sadě referenčních cílů ochrany životního prostředí. Referenční cíle ŽP zahrnují, v rozsahu odpovídajícím specifikaci aktivit, všechny požadované sektory životního prostředí. Globální a specifické cíle byly – vzhledem k hlavním problémům ŽP identifikovaným v MSK – posouzeny zejména vůči strategickým cílům ochrany přírody a krajiny a ochrany ovzduší.

Ad 2. Jedná se o požadavek směřovaný na zpracovatele koncepce. Nicméně koncepce uvádí (byť v souladu s principy strategického plánování obecně – způsoby dosažení cílů a monitorování jejich dosažení prostřednictvím vybraných indikátorů. Vyhodnocení vzhledem k tomu, že referenční cíle ŽP jsou založeny na cílech dalších strategií v oblasti ŽP – tento princip při hodnocení použilo.

4. Správa Chráněné krajinné oblasti Jeseníky

Požaduje, aby předmětná Strategie byla dále posuzována podle zákona č. 100/2001 Sb., to znamená, že SCHKO Jeseníky požaduje vypracování dokumentace posouzení vlivů Strategie na životní prostředí.

Vypořádání připomínek:

S ohledem na vyjádření dotčených úřadů, že nelze vyloučit vliv koncepce na chráněná území soustavy Natura 2000, a závěr zjišťovacího řízení bylo požadované Vyhodnocení dle zákona 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zpracováno.

5. Magistrát města Ostrava, odbor ochrany životního prostředí

Orgán ochrany zemědělského půdního fondu upozorňuje na těsnou souvislost úbytků zemědělského půdy a změn krajiny, které jsou patrné v souvislosti s výstavbou průmyslových a logistických zón a center včetně staveb pro bydlení, tzn. na zelené louce. Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje by měla tyto aktivity přednostně směřovat do lokalit bývalých průmyslových areálů příp. na nevyužité pozemky nacházející se v zastavěném území.

Vypořádání připomínek:

Jedná se o požadavek směřovaný na zpracovatele koncepce. Požadavek byl předán zpracovatelům koncepce. Uvedené problematice je v koncepci věnován Globální cíl 4 - Kvalitní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu a v jeho rámci specifický cíl Vrátit lidem k užívání brownfieldy včetně nevyužívaných objektů. V textu vyhodnocení jsou zahrnuta doporučení eliminovat střety mezi rozvojem aktivit a využíváním přírodních zdrojů a využívat pro realizaci projektů přednostně brownfieldy.

6. Městský úřad Krnov, odbor životního prostředí

1. V souvislosti s problematikou velkoplošných terénních úprav a výstavby stožárových staveb, především větrných elektráren se doporučuje, aby se ve strategickém cíli SSC 4.8. Rozšířit, modernizovat a lépe využít energetické zdroje Vyhodnocení zaměřilo na ochranu krajinného rázu, především v oblasti umísťování alternativních zdrojů energie, zejména větrných elektráren. V tomto směru by se vyhodnocení mělo zabývat také územím mimo zvláště chráněná území.
2. Vyhodnocení strategického cíle SSC 4.3 Mít kvalitní vnitřní i vnější dopravní propojení kraje včetně napojení na Trasevropské sítě (TEN-T) by se mělo zabývat problematikou fragmentace krajiny a migrační propustností krajiny pro volně žijící živočichy.
3. Orgán ochrany ovzduší doporučuje zaměřit se při vyhodnocení aspektu Globální strategický cíl 4 – Kvalitní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu, v části SSC 4.4 Podstatně zlepšit kvalitu ovzduší v kraji a rozvíjet technické podmínky nezbytné pro kvalitní životní prostředí, na tvorbu technických podmínek pro alternativní zdroje vytápění.

Vypořádání připomínek:

Ad 1. Součástí sady referenčních cílů životního prostředí, které byly použity pro hodnocení vliů koncepce na životní prostředí je referenční cíl Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny. Narušování krajinného rázu stožárovými stavbami je ve Vyhodnocení zařazeno mezi významné problémy životního prostředí v dotčeném území. Při hodnocení SSC zaměřeného na energetiku je na úskalí rozvoje energetiky upozorněno.

Ad 2. Při hodnocení byl dále vzat v úvahu požadavek orgánů ochrany přírody z předchozích procedur SEA v Moravskoslezském kraji, a proto byly při hodnocení vzaty v úvahu i vlivy na průchodnost krajiny a její fragmentaci (tam, kde to konkrétnost či podrobnost startegického cíle, respektive aktivity umožňovala). Součástí Vyhodnocení je, v rámci stanovení referenčních cílů a environmentálních kritérií pro výběr projektů, také formulován požadavek na hodnocení projektů z hlediska jejich možných vlivů na průchodnost krajiny a její fragmentaci. Na uvedený SSC Vyhodnocení upozorňuje jako na jeden z nejvíce problémových a aktivity uvedeného SSC jsou zařazeny mezi 18 vybraných projektů (ze 138), kterým je potřeba věnovat zvýšenou pozornost při přípravě, resp. realizaci.

Ad 3. Součástí Vyhodnocení je seznam opatření (doporučení) pro vybrané specifické strategické cíle, vyžadující zvýšenou pozornost z hlediska ochrany životního prostředí. Pro specifický cíl 4.6 Zajistit více energie a lepší využití místně dostupných energetických zdrojů je navrženo zaměřit uvedený cíl především na podporu alternativních zdrojů energie s pozitivními dopady na životní prostředí.

7. <u>Městský úřad Český Těšín</u>, <u>odbor výstavby a životního prostředí</u>

1. Požaduje se trvalá užší spolupráce s polskými orgány, které se zabývají ochranou životního prostředí a zvláště pak ovzduším.
2. Požaduje se prosazovat jednotnou legislativu všech zemí EU.

Vypořádání připomínek:

Ad 1. Jedná se o požadavek směrovaný na orgány veřejné správy, který nemůže být součástí inovační strategie. Na druhé straně Mezinárodní spolupráce je významnou součástí koncepce, která se prolíná všemi specifickými cíli. Uvedená skutečnost byla vyhodnocena jako potenciání pozitivní dopad inovační koncepce. Uvedený požadavek byl předán zpracovateli koncepce k využití (orientace a obsah spolupráce).

Ad 2. Jedná se o požadavek směrovaný na příslušné orgány veřejné správy, především vládu ČR, který nelze v rámci Regionální inovační strategie řešit. Samotné dodržování zákonů navíc nemůže být řešeno formou koncepce

8. <u>Městský úřad Kopřivnice, odbor životního prostředí</u>

Odbor životního prostředí uvádí, že nelze vyloučit významný vliv na povrchové a podzemní vody.

Vypořádání připomínek:

Ochrana povrchových a podzemních vod je součástí jednoho ze základních referenčních cílů ŽP které byly použity k Vyhodnocení koncepce.

15. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ VČETNĚ NÁVRHU STANOVISKA KE KONCEPCI

Na základě stávajících výstupů vyhodnocení vlivů Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) na životní prostředí lze konstatovat, že nebyly identifikovány takové negativní vlivy této koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, ať už se týká celkového vyhodnocení koncepce, tak i vyhodnocení její vize, globálních a strategických cílů, které by znemožňovaly její schválení.

Je však potřeba zdůraznit, že vzhledem k míře obecnosti Strategie, zejména rozsahu informací o 138 (projektech) uvedených v koncepci, bude možné specifické vlivy na jednotlivé složky životního prostředí detailně stanovit až při hodnocení realizovaných projektů, respektive při posuzování vlivů jednotlivých projektů na životní prostředí před jejich případnou realizací.

Vzhledem k tomu, že specifikace projektů není součástí Strategie (není uvedena jejich přesná lokalizace, kapacity, rozsah a další faktory, které jsou k vyhodnocení projektů nezbytné), bude potřeba věnovat důkladnou pozornost jejich vyhodnocení v rámci výběrových řízení v rámci dotací i v rámci standardních procedur dle stavebního zákona, dále ve vybraných případech dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), respektive posouzení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb.

V rámci Vyhodnocení však přes výše uvedené bylo na základě porovnání projektů uvedených v koncepci s referenčními cíli ochrany životního prostředí a výstupy naturového hodnocení identifikováno 18 ze 138, kterým je potřeba věnovat z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí zvláštní pozornost. V případě všech ostatních aktivit / projektů uvedených ve Strategii bylo konstatováno, že nebudou mít negativní vlivy na životní prostředí.

Dalším důležitým prvkem Vyhodnocení aktualizované Strategie je návrh environmentálních kritérií pro následné vyhodnocení projektů, jejichž využití by mělo být další pojistkou, aby implementace koncepce neměla negativní vlivy na životní prostředí.

Návrh stanoviska:

Zpracovatel Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí předkládá následující návrh stanoviska podle § 10 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdjších předpisů.

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65
100 10 Praha 10 – Vršovice

V Praze, dne: ……. 2012

Č.j.: …….

STANOVISKO K NÁVRHU KONCEPCE

AKTUALIZACE STRATEGIE ROZVOJE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE NA LÉTA 2009-2016 (PO AKTUALIZACI 2009-2020),

podle § 10 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Předkladatel koncepce: Moravskoslezský kraj

Zpracovatelé posouzení: Ing. Bohumil Sulek, CSc., autorizovaná osoba dle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů
RNDr. Marek Banaš, PhD., autorizovaná osoba dle zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů (Natura 2000)
Mudr. Eva Rychlíková
RNDr. Radim Misiaček
RNDr. Jiří Skorkovský
Lenka Polachová
Bc. Barbora Budayová

Průběh posuzování:

Oznámení koncepce, zpracované v rozsahu přílohy č. 7 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 100/2001 Sb.“), bylo Ministerstvu životního prostředí předloženo předkladatelem koncepce v prosinci 2012. Zjišťovací řízení bylo zahájeno zveřejněním oznámení koncepce Moravskoslezským krajem dne 27.12.2012 a rozesláním oznámení koncepce dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům.

Na základě vyjádření doručených k oznámení byl příslušným úřadem vydán dne 20.1.2012 Závěr zjišťovacího řízení, který mimo jiné stanovil obsah a rozsah vyhodnocení nejen v rozsahu základních zákonných požadavků, daných §§ 2 a 10b) a přílohou č. 9 zákona, ale také nad jeho rámec, se zaměřením na aspekty plynoucí ze zjišťovacího řízení.

Dne 16.3.2012 byl MŽP ČR předložen návrh koncepce „Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020)“ (dále také koncepce), včetně Vyhodnocení vlivů koncepce na ŽP, ve smyslu § 10f) citovaného zákona.

Postup zpracování koncepce byl projednáván s aktéry rozvoje Moravskoslezského kraje na jednáních strategické expertní skupiny a pracovních skupin pro jednotlivé oblasti, starostů měst a obcí kraje, odborů Krajského úřadu a dalších zapojených subjektů na jejich setkáních v průběhu roku 2011 a 2012.

Stručný popis koncepce:

Aktualizovaná Strategie rozvoje MSK se skládá z následujících hlavních částí:

Analytická část

Analytická část obsahuje analýzu MSK ve třech hlavích oblastech:

- Kapitola Podnikání a Ekonomika
- Kapitola Lidské zdroje
- Kapitola Území

Návrhová část (hlavní dokument Strategie)

Návrhová část byla zpracována v následující aktualizované struktuře, taktéž odpovídající struktuře původní koncepce:

1. úroveň: Rozvojová vize kraje do roku 2020, případně i za tento časový horizont
2. úroveň: Globální strategické cíle k naplnění vize
3. úroveň: Specifické strategické cíle rozvíjející globální cíle
4. úroveň: Příklady projektů, přispívajících k realizaci cílů

Přílohy Strategie

- Manažerský souhrn
- Analýza klíčových rozvojových charakteristik Moravskoslezského kraje (analytická část strategie) – viz výše
- Mapování názorů na současný stav a rozvojové potřeby Moravskoslezského kraje
- Přehledy členů expertních skupin a zpracovatelského týmu
- Seznam zkratek

Přehledná struktura strategie

Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) definuje rozvojovou vizi kraje a pět globálních strategických cílů, které jsou dále

rozpracovány do specifických strategických cílů. Naplňování specifických strategických cílů je řešeno konkrétními (příkladmými) aktivitami a projekty, a to v definovaném realizačním rámci a s využitím identifikovaných zdrojů financování.

Specifické strategické cíle byly definovány tématickými expertními skupinami, strategickou expertní skupinou a zástupci odborů krajského úřadu Moravskoslezského kraje na základě hodnocení výstupů analýzy a průzkumu. Celkem bylo navrženo 31 specifických strategických cílů, v rámci kterých byly rovněž identifikovány projekty, kterými by měly být cíle naplňovány.

Rozvojová vize

Rozvojová vize byla formulována následujícím výrokem s podrobnější specifikací níže:

„Moravskoslezský kraj

konkurenceschopný region úspěšných a spokojených lidí“

Využijeme existující potenciál kraje, až doposud jen částečně objevený. Potvrdíme svou schopnost překonat složité období recese a po jejím odeznění plně rozvineme svůj potenciál jednoho ze tří hlavních rozvojových pólů České republiky, kde žijí úspěšní a spokojení obyvatelé a který má co nabídnout svým hostům. Svou budoucnost stavíme na úctě k vlastní průmyslové historii, která se postupně mění v technickou excelenci a tím vytváří specifickou konkurenční výhodu. Rozvoj kraje zaměříme na všechny jeho přirozené územní celky, které tvoří průmyslová a urbánní aglomerace s centrem v Ostravě, západní a jihozápadní oblast sahající k Jeseníkům a jihovýchodní část v oblasti Beskyd. Součástí cesty k naplnění této vize je také dosažení lepšího stavu životního prostředí, které je nezbytnou podmínkou spokojeného života obyvatel, úspěšného podnikání i zájmu o návštěvu regionu.

Globální strategické cíle a specifické strategické cíle

Navrhované strategické intervence Aktualizovaná strategie rozvoje MSK na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) k naplnění výše uvedené vize jsou popsány jako pět níže uvedených dlouhodobých globálních cílů, z nichž každý obsahuje několik střednědobých cílů specifických.

Globální cíl 1 - Konkurenceschopná, inovačně založená ekonomika

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 1.1 Zajištění koordinované a systémové podpory výzkumu, vývoje a inovací v Moravskoslezském kraji

SSC 1.2 Zlepšit exportní výkonnost místních malých a středních firem a posílit jejich zapojení do globálních hodnotových řetězců

SSC 1.3 Podpora zakládání nových podnikatelských subjektů (MSP včetně fyzických osob – OSVČ a mladých podnikatelů)

SSC 1.4 Získat do kraje investory nejen k činnostem s vysokou přidanou hodnotou

Globální cíl 2 – Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost - příležitost pro všechny

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 2.1 Zlepšit koordinaci aktivit zaměřených na růst zaměstnanosti
SSC 2.2 Snížit nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po kvalifikovaných pracovních silách v jejich počtu, struktuře a kvalitě
SSC 2.3 Zvýšit podíl obyvatel schopných komunikovat v cizích jazycích, zejména v angličtině
SSC 2.4 Být evropským lídrem v systémovém rozvoji měkkých kompetencí u všech skupin obyvatel
SSC 2.5 Vytvořit konkurenceschopnou výzkumnou univerzitu
SSC 2.6 Zvýšit pracovní zapojení nezaměstnaných

Globální cíl 3 - Soudržná společnost – kvalitní zdravotnictví, cílené sociální služby a úspěšný boj proti chudobě

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 3.1 Optimalizovat náklady a řídit kvalitu služeb ve zdravotnických zařízeních
SSC 3.2 Rozvíjet specializovaná oddělení zdravotnických zařízení s celokrajskou i nadregionální působností
SSC 3.3 Optimalizovat síť sociálních služeb na území kraje dle zjištěných potřeb jeho obyvatel
SSC 3.4 Transformovat pobytové sociální služby do moderních forem poskytování pomoci a podpory
SSC 3.5 Vytvářet podmínky pro podporu rodin, dětí a náhradní rodinné péče
SSC 3.6 Aktivně se podílet na snižování dopadů chudoby v Moravskoslezském kraji

Globální cíl 4 - Kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):

SSC 4.1 Stát se krajem špičkových „služeb pro 5 milionů“ – rozšířit nabídku volnočasové infrastruktury a služeb pro obyvatele kraje a návštěvníky ze sousedních regionů
SSC 4.2 Posílit kulturu aktivního trávení volného času obyvatel a prevence kriminality mládeže prostřednictvím systémového rozvoje vzdělávacích, kulturních a sportovních aktivit na rekreační, výkonnostní i vrcholové úrovni
SSC 4.3 Mít kvalitní vnitřní i vnější dopravní propojení kraje včetně napojení na Transevropské sítě (TEN-T)
SSC 4.4 Podstatně zlepšit kvalitu ovzduší v kraji a rozvíjet technické podmínky nezbytné pro kvalitní životní prostředí
SSC 4.5 Podporovat druhovou rozmanitost, ekologicky stabilní krajinu včetně postindustriální a udržitelné zemědělství

SSC 4.6 Rozvíjet kulturu chování, odpovědnosti a ohleduplnosti k životnímu prostředí
SSC 4.7 Zlepšit bezpečnost, ochranu zdraví a majetku obyvatel kraje a jeho území
SSC 4.8 Rozšířit, modernizovat a lépe využívat energetické zdroje a rozvodné sítě
SSC 4.9 Vrátit lidem k užívání brownfieldy včetně nevyužívaných objektů
SSC 4.10 Rozvíjet kvalitu života v sídlech kraje v souladu se zásadami moderního a zodpovědného urbanismu
SSC 4.11 Zajistit rozvoj informační a komunikační infrastruktury

Globální cíl 5 - Efektivní správa věcí veřejných

Tento globální strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických strategických cílů (SSC):
SSC 5.1 Zajistit rovnoměrný rozvoj kraje ve všech jeho částech
SSC 5.2 Posílit přeshraniční a zahraniční spolupráci kraje a spolupráci se sousedními regiony ČR
SSC 5.3 Zajistit efektivní výkon a zvýšit profesionalitu veřejné správy
SSC 5.4 Zlepšit image kraje navenek i dovnitř

Projekty podporující naplnění specifických cílů

Jednotlivé specifické strategické cíle obsahují příkladmé (vzorové) aktivity (projekty), které podporují naplnění těchto cílů. Projekty byly doplněny či upraveny strategickou expertní skupinou ze seznamu projektů původní Strategie.

Vzhledem k tomu, že těchto projektů je v současné době 138 (je zřejmé, že jejich počet se může měnit v závislosti na dalších návrzích v průběhu platnosti koncepce (do roku 2020), nejsou tyto projekty uvedeny jmenovitě. O jejich zařazení rozhodne mimo jiné to, nakolik odpovídají zaměření specifického strategického cíle, respektive celé koncepce.

Stručný popis posouzení:

Posouzení vlivů Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2016 (po aktualizaci 2009-2020) na životní prostředí bylo provedeno v souladu s požadavky zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, a zpracováno v rozsahu přílohy č. 9 citovaného zákona a v souladu s požadavky Závěru zjišťovacího řízení. Posuzování bylo prováděno převážně průběžně v souběhu se zpracováním koncepce, k posouzení byla využita metoda referenčních cílů ochrany životního prostředí, to znamená porovnávání možného vlivu globálních cílů, specifických strategických cílů a aktivit / projektů koncepce se stanovenými referenčními cíli ochrany životního prostředí.

Součástí posouzení Strategie bylo hodnocení vlivů koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti a stav jejich ochrany dle §§ 45h) a i) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a posouzení vlivů koncepce na veřejné zdraví.

Závěry posouzení:

Na základě návrhu koncepce, oznámení a vyhodnocení koncepce podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, včetně vyhodnocení vlivů koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti dle ustanovení § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, posouzení vlivů koncepce na veřejné zdraví, závěru zjišťovacího řízení a vyjádření dotčených územně samosprávných celků, dotčených správních úřadů a veřejnosti a veřejného projednání

v y d á v á

Ministerstvo životního prostředí jako příslušný úřad podle § 21 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů

s o u h l a s n é s t a n o v i s k o

k návrhu koncepce

Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016, (po aktualizaci 2009-2020)

Souhlasné stanovisko k návrhu koncepce Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje pro léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020) se vydává při dodržení následujících podmínek:

A. Podmínky souhlasného stanoviska:

1. V rámci sledování dopadů realizace Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020) monitorovat vlivy její realizace na životní prostředí, to znamená zejména:
   - zapracovat navržené environmentální indikátory do celkového systému sledování dopadů realizace Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020)
   - pravidelně zveřejňovat výstupy monitoringu, to znamená průběžné vlivy realizace Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020)
   - navázat systém monitoringu na rozhodování o podpoře výběru projektů, financovaných z rozpočtu předkladatele, s využitím environmentálních kritérií
   - zajistit dostatečnou informovanost investorů o environmentální problematice a o možných vazbách projektů na životní prostředí, především o nezbytnosti podrobit jejich přípravu posouzením vlivů na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, případně hodnocením na EVL a ptačí oblasti podle

zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v těch případech, kdy uvedeným povinnostem podporované projekty podléhají

- při hodnocení vlivů projektů na životní prostředí soustředit pozornost především na ty projekty, které byly identifikovány v rámci Vyhodnocení vlivů aktualizované Strategie na ŽP (viz příloha č. 7 vyhodnocení) a posouzení vlivů aktualizované Strategie na EVL a ptačí oblasti (příloha č. 4 vyhodnocení).

2. Při podpoře jednotlivých projektů zohlednit doporučení pro snížení jejich potenciálních negativních vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, která byla navržena v rámci SEA Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020)

3. Při realizaci konkrétních aktivit (projektů) navržených v aktualizované Strategii rozvoje je nezbytné odstranit či minimalizovat eventuální prostorovou kolizi záměru s předměty ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí, resp. s biotopy druhů a typy evropských stanovišť i s předměty ochrany přírody a krajiny.

B. Podmínky souhlasného stanoviska z hlediska vlivů na lokality soustavy Natura 2000

Aktualizace strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2009-2020) nebude mít významný negativní vliv na území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti.

C. Doporučení

1. Podporovat naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí, vztahujících se k Aktualizaci strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2016 (po aktualizaci 2010-2020)
2. Dbát při realizaci strategie rozvoje především na problematiku ochrany ovzduší (omezování emisí znečišťujících látek do ovzduší) a využít tak plánované inovace především ke snížení koncentrací škodlivin v ovzduší Moravskoslezského kraje.
3. Zapracovat úpravu SWOT analýzy tak, jak byla doporučeny zpracovatelem SEA (viz kap. č. 6 Vyhodnocení).

Toto stanovisko není Rozhodnutím podle zákona č. 500/2004 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů. Toto stanovisko nenahrazuje vyjádření dotčených správních úřadů ani příslušná povolení podle zvláštních předpisů.

Datum vydání stanoviska:
Otisk razítka příslušného úřadu:
Jméno, příjmení a podpis pověřeného zástupce příslušného úřadu:

Ing. Jaroslava H o n o v á
ředitelka odboru
posuzování vlivů na životní prostředí a IPPC

SEZNAM ZPRACOVATELŮ VYHODNOCENÍ KONCEPCE

Toto vyhodnocení koncepce bylo zpracováno v souladu s § 10c) zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, kolektivem autorů pod vedením Ing. Bohumila Sulka, CSc., který je odborně způsobilou osobou oprávněnou zpracovávat dokumentace a posudky podle téhož zákona.

Zhotovitel: RADDIT consulting s.r.o.
Fojtská 574
739 24 Krmelín

Odpovědný řešitel: Ing. Bohumil Sulek, CSc.
Držitel osvědčení odborné způsobilosti ke zpracování dokumentací a posudků ve smyslu § 19 zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů; č. osvědčení: 11038/1710/OHRV/93.
Platnost osvědčení odborné způsobilosti prodloužena do 13.6.2016 Rozhodnutím o prodloužení autorizace ke zpracování dokumentace a posudku č.j.: 42243/ENV/11 vydaným MŽP dne 20.6.2011.

Řešitelé (členové týmu v abecedním pořadí):

Ing. Bohumil Sulek, CSc.

RNDr. Marek **Banaš**, PhD., autorizovaná osoba k provádění posouzení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (č. osvědčení 57148/ENV/09)

Bc. Barbora **Budayová**

RNDr. Radim **Misiaček**

Lenka **Polachová**

MUDr. Eva **Rychlíková,** osvědčení o odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví č.j. 2611-OVZ-32.1-7.1.10.poř.č. 2/2010

RNDr. Jiří **Skorkovský**

Rozdělovník:

1 - 2	Ministerstvo životního prostředí
3	Moravskoslezský kraj (předkladatel)
4	Agentura pro regionální rozvoj, a.s. (zpracovatel koncepce)
5	RADDIT consulting s.r.o. (zpracovatel Vyhodnocení)
6	Ing. Bohumil Sulek, CSc. (autorizovaná osoba)

Datum zpracování: 15. března 2012

SEZNAM POUŽITÝCH PODKLADŮ

Základní podklady

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Metodika posuzování vlivů koncepcí na ŽP, vydaná MŽP, 2004

Atlas klimatických oblastí; Quitt; 1975

Culek, M.: Biogeografické členění České republiky. Enigma, Praha 1995

Chytrý M. et al. (2001): Katalog biotopů České republiky. – AOPK ČR Praha.

Friedl, K. a kol.: Chráněná území v České republice, MŽP, Praha 1991

Hejný, S. et Slavík, B.: Květena ČSR 1: 103-121. MŽP, Praha 1988

Kolektiv: Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva. Geografický ústav ČSAV Brno, FVŽP, Praha 1992

Internetové stránky MŽP, Moravskoslezského kraje, ČHMÚ, ČSÚ, ad.

Právní předpisy týkající se životního prostředí a ochrany zdraví obyvatel, normy a metodické pokyny MŽP.

Ročenka – Stav životního prostředí v Moravskoslezském kraji v roce 2008, MŽP

Zdraví 21 – Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu populace České republiky „Zdraví pro všechny v 21. století, Ministerstvo zdravotnictví, 2002

Akční plán zdraví a životní prostředí České republiky, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo životního prostředí, 1998

Znečištění ovzduší na území České republiky v roce 2004,2005, ČHMÚ, ÚOČO, 2005-2008

COM (2005) Zelená kniha: Prosazování zdravé stravy a fyzické aktivity: evropský rozměr prevence nadváhy, obezity a chronických chorob, Komise Evropských společenství, 2005

Communication from the Commission to the Council, the European Parlament and the European Economic and Social Committee. A European Environment and Health Strategy

Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1786/2002/ES ze dne 23. září 2002 kterým se přijímá Akční program společenství v oblasti veřejného zdraví (2003 – 2008), Off. Journ, L 271, 09/20/2002, p .0001 - 0012

Children´s and Environment Action Plan for Europe, WHO Europe, EUR/04/5046267/7, 25 June 2004

European Charter on Environment and Health, WHO, Reg. Office for Europe, Copenhagen 1988

Decission No 1786/2002/EC The European Parliament and of the Council of 23 September 2002, Off. Journ., of the EC, 9.10.2002 adopting a programme of Community action in the Field of Public Health (2003 – 2008)

Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 - 2007, MPSV, 2003

Zdraví 21 Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatel v Moravskoslezském kraji.

Hodnocení vlivů na zdraví -Health Impact Assessment (HIA) pro strategické hodnocení vlivů na životní prostředí, MŽP, MZ, SZÚ, 2006

Zdravotnická ročenka České republiky 2004, ÚZIS ČR 2005

Kristin Aunan.: Exposure - Response functions for health effects of air pollutants based on epidemiological findings, CICERO, University Oslo, ISSN – 4562

Fact sheet EURO/04/05, Berlin, Copenhagen, Rome, 14 April 2005

"Handbook on Environmental Assessment of Regional Development Plans and EU Structural Funds Programmes".

Háková A., Klaudisová A., Sádlo J. (eds.) (2004): Zásady péče o nelesní biotopy v rámci soustavy Natura 2000. Planeta XII, 8/2004. MŽP ČR.

Kolektiv (2001): Péče o lokality soustavy Natura 2000: Ustanovení článku 6 směrnice o stanovištích 92/43/EHS, edice Planeta, IX/ 4.

Kolektiv (2001a): Hodnocení plánů a projektů, významně ovlivňujících lokality soustavy Natura 2000: Metodická příručka k ustanovení článků 6(3) a 6(4) směrnice o stanovištích 92/43/EHS, edice Planeta, XII/1.

Polák P., Saxa A. (eds). (2005): Priaznivý stav biotopov a druhov európského významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, 736 s.

Směrnice Rady č. 92/43/EEC z 21.5.1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (NATURA 2000).

Dále byla použita spisová agenda týkající se posuzované koncepce a internetové zdroje:
http://stanoviste.natura2000.cz , http://ptaci.natura2000.cz, http://www.mzp.cz,

Další podklady

Bajer T., Kotulán J.: Vyhodnocování rozsahu (velikosti) a významnosti vlivů záměrů na obyvatelstvo. EIA č. 2/98. Příl.1. MŽP ČR a ČEÚ, Praha, 1998.

Bláha K., Cikrt M.: Základy hodnocení zdravotních rizik. Státní zdravotní ústav, Praha, 1996.

Macháček M.: Vyhodnocování rozsahu (velikosti) a významnosti záměrů na přírodu a krajinu. EIA č.3/98. Příl.1. MŽP ČR a ČEÚ, Praha, 1998.
Maňák J., Obršál. Z., Šára M.: Vyhodnocování rozsahu (velikosti) a významnosti záměrů na ovzduší a klima. EIA č.4/98. Příl.1. MŽP ČR a ČEÚ, Praha, 1998.